DE EPISTULIS IMPERATORUM
MAGISTRATUUMQUE ROMANORUM

DE EPISTULIS

(ALIISQUE TITULIS)

IMPERATORUM MAGISTRATUUMQUE ROMANORUM

QUAS AB AETATE AUGUSTI USQUE AD CONSTANTINUM

GRAECE SCRIPTAS

LAPIDES PAPYRIVE SERVAVERUNT.

THESIM PROPONEBAT FACULTATI LITTERARUM PARISIENSI

LÉON LAFOSCADE

Facultatis Parisiensis et Scholae Altorum Studiorum olim alumnus,
In ordine litterarum aggregatus,
Nunc professor in Insulensi Lyceo.

INSULIS
EDEBANT FRATRES LE BIGOT
25, VIAE QUAE DICITUR NICOLAS LEBLANC, 25

MDCCCCII

HUJUS OPERIS SUASORI

DOCTISSIMO VIRO G. FOUGÈRES

D. D. D.

BIBLIOGRAPHIA

I. — Siglorum catalogus.[1]

A. C. — Ante Christum.
A. D. — Anno Domini (post Christum).
AEM — *Archäologisch-epigraphische Mittheilungen aus Oesterreich-Ungarn* et — *Jahreshefte des österreichischen archäologischen Institutes in Wien.*
BCH — *Bulletin de Correspondance Hellénique.*
BGU — *Aegyptische Urkunden aus den königlichen Museen zu Berlin (Griechische Urkunden)*, 2 vol. cum 8 fasc. voluminis III, in-fol., Berlin, 1892-1901.
CIA — *Corpus inscriptionum Atticarum* (*Inscriptiones Atticas aetatis romanae* edidit Dittenberger in t. III), 2 vol., in-fol., Berolini, 1878-1882.
CIG — *Corpus inscriptionum Graecarum*, ed. Boeckius, etc., 5 vol., in-fol., Berolini, 1828-1853.
CIL — *Corpus inscriptionum Latinarum*, ed. Mommsen, etc., in-fol., Berolini, ab anno 1863.
Ditt. Syll.[1] — Dittenberger : *Sylloge inscriptionum Graecarum*, 2 vol., in-8, Lipsiae, 1883.
Ditt. Syll.[2] — *Sylloge inscriptionum Graecarum*. iterum edidit, 3 vol., in-8, Lipsiae, 1898-1901.
'Εφ. 'Αρχ — 'Εφημερὶς ἀρχαιολογική
Fayûm pap. — Grenfell-Hunt-Hogarth : *Fayûm towns and their papyri* (Egypt Exploration Fund, — Graeco-Roman Branch), in-4, London, 1900.
IBM — *The collection of ancient Greek inscriptions in the British Museum.* Pars I. Attika, ed. Hicks, in-fol., Oxford, 1874. — Pars II. Megara, etc., ed. Newton, in-fol., Oxford, 1893. — Pars III. Priene, etc., ed. Hicks, in-fol., Oxford, 1890. — Pars. IV. Knidos, etc., ed. Hirschfeld, in-fol. Oxford, 1893.
IGS — *Corpus inscriptionum Graecarum Graeciae Septentrionalis*, ed. Dittenberger. — T. I, in-fol., Berolini, 1892; t. II, fasc. 1, in-fol., Berolini. 1897.

IMA — *Inscriptiones Graecae insularum Maris Aegei.*—Fasc. 1, Rhodi, etc., ed. Hiller de Gärtringen, in-fol., Berolini, 1895; fasc. 2, Lesbi, etc., ed. Paton, in-fol., Berolini, 1899; fasc. 3, Symes, etc., ed. Hiller de Gärtringen, in-fol., Berolini, 1898.

JHS = *The Journal of Hellenic Studies.*

ΚΕΦΣ — Περιοδικὸν τοῦ ἐν Κ/πόλει Ἑλληνικοῦ φιλολογικοῦ Συλλόγου.

MDAI = *Mittheilungen des Kaiserlich deutschen archäologischen Instituts* (Athenische Abtheilung).

MKB — Μουσεῖον καὶ βιβλιοθήκη τῆς ἐν Σμύρνῃ Εὐαγγελικῆς Σχολῆς.

Opr. — Heberdey (R.) : Opramoas, *Inschriften vom Heroon zu Rhodiapolis*, in-8, Wien, 1897.

Oxyrh. pap. — Grenfell-Hunt : *The Oxyrhynchus papyri* (Egypt Exploration Fund, — Graeco-Roman branch.), 2 vol., in-4, London, 1898-1899.

REG — *Revue des Études Grecques.*

Wad. — Le Bas-Waddington. — *Voyage archéologique en Grèce et en Asie Mineure* in-fol., Lutetiae Parisiorum, 1847-1877. Cujus operis, ii fasciculi qui ad inscriptiones pertinent, si ad paginarum rationem respicis, tribus voluminibus referri debent. (I Attique, etc., II Mégaride, etc., III, Asie Mineure etc.)

Wad. Expl. — Ad quod corpus se quoque referunt commentarii (*Explication des inscriptions*) quorum in fine (III, p. 653-744) invenimus :

Wad. Fast. — *Fastes des provinces asiatiques de l'empire romain*, (quorum altera editio, in-8, Paris, 1872, eamdem numerorum, non paginarum, rationem praebet).

II. — Catalogus librorum qui non siglis designantur.

Benndorf und Niemann. — *Reisen in Lykien und Karien*, in-fol., Wien, 1884.

Blass (F.) — *Grammatik des neutestamentlichen Griechisch*, in 8, Göttingen, 1896.

Bruns[6] (C. G.) — *Fontes Juris Romani antiqui* (Ed. sexta), in-8, Friburgi in Brisgavia, 1893. Vol. prius.

Conze (A.) — *Die Ergebnisse der Ausgrabungen zu Pergamon*, in-4, Berlin, 1880. Vol. prius.

Dieterich (K.) — *Untersuchungen zur Geschichte der griechischen Sprache von der hellenistischen Zeit bis zum 10 Jahrh. n. Chr.* (*Byzantinisches Archiv*, Heft I), in-8, Leipzig, 1898.

Dürr (J.) — *Die Reisen des Kaisers Hadrian* (Abhandlungen des archäologisch-epigraphischen Seminares der Universität Wien, II), in-8, Leipzig, 1898.

Eckinger (Th.) — *Die Orthographie lateinischer Wörter in griechischen Inschriften* (Züricher Diss.), in-8, München, 1892.

Flinders Petrie (W. M.) — *History of Egypt* (Vol. V = Grafton-Milne), in-16, London, 1898.

Foucart (P.) — *Rapport sur un sénatus-consulte* (de Thisbé). *Archiv. des miss. scient. et litt.* Deuxième série, t. VII, p. 321-379, Paris, 1872.

Fougères (G.) — *De Lyciorum Communi*, in-8, Lutetiae Parisiorum, 1898.

Fränkel (M.) — *Die Alterthümer von Pergamon* (VIII, 2 = *Inschriften von Pergamon*, II, Römische Zeit), in-4, Berlin, 1894.

Guiraud (P.) — *Les Assemblées provinciales dans l'Empire romain*, in-8, Paris, 1887.

Hamilton (W.) — *Researches in Asia Minor*, 2 vol. London, 1842.

Heberdey und Kalinka. — *Eine neue Ehrenliste aus Lykien* (Serta Harteliana 1-7), in-4, Wien, 1896.

Heberdey und Kalinka. — *Bericht über zwei Reisen in süd-westlichen Kleinasien* (*Denkschriften der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften in Wien.* Philosophisch-Historische Classe, Band XLV), in-4, Wien, 1896. — Vide quoque supra Opr.

Hicks (E. L.) — *A Manual of Greek historical inscriptions*, in-8, Oxford, 1882.

Holleaux (M.) — Discours prononcé par Néron à Corinthe, in-4, Lyon, 1889.

Jannaris (A. N.) — *An historical Greek Grammar*, in-8, London, 1897.

Kälker (F.) — *Quaestiones de elocutione Polybiana* (*Leipz. Studien*, III, 217-320), Leipzig, 1880.

Kaibel (G.) — *Inscriptiones Graecae Siciliae et Italiae*, etc., in-fol., Berolini, 1890 sq.

Keil (C.) — *Sylloge inscriptionum Boeoticarum*, in-8, Lipsiae, 1847.

Kenyon (F. G.) — *Greek Papyri in the British Museum*, 2 vol. in-4, London, 1893.

Latyschev (B.) — *Inscriptiones antiquae orae septentrionalis Ponti-Euxini*, 2 vol. in-4, Petropoli, 1885-1896.

Latyschev (B.) — *Matériaux pour servir à l'Archéologie de la Russie*, fasc. 9, Petropoli, 1892.

Leake (W. M.) — *Travels in the Morea*, 3 vol. in-8, London, 1830.

Leake (W. M.) — *Travels in northern Greece*, 4 vol. in-8, London, 1835.

Lévy (I.) — *Etudes sur la vie municipale dans l'Asie Mineure sous les Antonins* (1re-2e série) REG VIII (1895), p. 203 sq., et XII (1899), p. 255 sq.

Mayser (Edwin.) — *Grammatik der griechischen Papyri aus der Ptolemäer Zeit*, 2 fasc. in-8, Stuttgard, 1898-1900.

Meisterhans[2] (K.) — *Grammatik der attischen Inschriften* (ed. II), in-8, Berlin, 1888.

Michel (Ch.) — *Recueil d'inscriptions Grecques*, 6 fasc. in-8, Paris-Bruxelles, 1897-1900.

MOMMSEN (Th.) und BLÜMNER (H.) — *Der Maximaltarif des Diokletian.* Her. von Th. Mommsen, erläutert von H. Blümner, in-4, Berlin, 1893.

MOULTON (James Hope). — *Grammatical notes from the Papyri* (*Classical Review* XV (1901), p. 31-38).

PATON and HICKS. — *The inscriptions of Cos*, in-4, Oxford, 1891.

PERROT (G.) — *Exploration archéologique de la Galatie et de la Bithynie.* Vol. I, in-fol., Paris, 1872.

PSICHARI (J.) — *Etudes de philologie néo-grecque* (Bibliothèque de l'École des Hautes Études, fasc. 92). Vide praesertim *Préface* III, et L. Lafoscade, *Influence du latin sur le grec* (p. 159-254), in-8, Paris, 1892.

ROSS (L.) — *Inscriptiones Graecae ineditae*, 3 fasc., in-8, Naupliae, Athenis, Berolini, 1834-1845.

SCHWEIZER (E.). — *Grammatik der Pergamenischen Inschriften*, in-8, Berlin, 1898.

SICKINGER (A.) — *De linguae latinae apud Plutarchum reliquiis* (Diss. Heidelberg) in-8, Heidelberg, 1883.

SOPHOCLIS (E. A.) — *Greek Lexicon* in-4, New-York, 1887.

TEXIER (Ch.) — *Voyage en Asie Mineure*, in-fol., Paris, 1882.

THUMB (A.) — *Die Griechische Sprache im Zeitalter des Hellenismus*, in-8, Strassburg, 1901.

ULRICHS (H. N.) — *Reisen und Forschungen in Griechenland*, Erster Theil, in-8, Bremen, 1840.

VIERECK (P.) — *Sermo Graecus quo senatus populusque romanus magistratusque populi romani usque ad Tiberii Caesaris aetatem in scriptis publicis usi sunt examinatur*, in-4, Gottingae, 1888.

WADDINGTON (W. H.). — *Edit de Dioclétien établissant le maximum* (Cf. Wad. III, n. 535; Expl. p. 145 sqq.), in-fol., Paris, 1864.

WADDINGTON (W. H.) — *Mémoire sur la chronologie de la vie du rhéteur Aelius Aristide (Mémoires de l'Académie des Inscriptions et Belles-Lettres, XXVI*, I), in-4, Paris, 1877.

WESCHER (C.) — *Étude sur le monument bilingue de Delphes*, in-4, Paris, 1868.

WOOD (J. T.) — *Discoveries at Ephesus*, in-4, London, 1877.

ZIEBARTH (E.) — *Das Griechische Vereinwesen* (Preisschriften von der fürtslich-Jablonowski'schen Gesellschaft zu Leipzig XXXIV), in-4, Leipzig, 1896.

Quibus libris adjungendae sunt notissimae syllogae (Revues etc.) quas facillime quisque agnoscet. Vide alioquin de pluribus *Comparationem numerorum*, post indices.

PROOEMIUM

Fere quidem nova est ea res quam paululum in hoc libello attingere volumus. Etenim ut multi jam scrutati sunt quantum graecum ingenium in litteras romanas et in ipsum sermonem latinum se immiscuerit, ita paucissimi et tantum recentes grammatici iis sermonis graeci sententiis ac verbis operam dederunt quae seu a Graecis seu a Romanis adhibita, aliquatenus sermonem latinum redolerent. Neque injuria hoc ipso anno A. Thumb scribere poterat, materiem laudabiliter quidem paratam, nondum vero tractatam fuisse (1) Ipsi sane, dum praeclaris doctissimi Psicharii auspiciis argumentum hujus generis anno 1892 aggredimur (2), propositum potius habebamus fundamenta explorandi quam aedificia struendi. Nemo tamen dubitabit quin monumentum verum jam in parte quadam hujus rei Viereck exegerit, cum suum clarissimum « Sermonem Graecum » ederet. Cui libro hunc alterum libellum nostrum tanquam humilem appendicem scripsimus, quippe qui titulos ejusdem generis ad aetatem posteriorem pertinentes collegerimus.

Tantus vero est numerus inscriptionum atque etiam papyrorum ad hunc diem in lucem proditarum, ut nos

(1) Die griechische Sprache, p. 157 : « über dankenswerte Vorarbeiten sind wir noch nicht hinausgekommen ».

(2) In nostra dissertatione Influence du latin sur le grec; vide prooemium Partis II.

errare sine dubio necesse fuisset, nisi peritissimos duces imperitissimi ipsi invenissemus. Officium quidem haud asperum explebimus si doctis viris gratias reddiderimus qui nos aut ad hanc operam ineundam disciplina sua paraverint, aut ad conficiendam consilio adjuverint. Quorum in numero sunt cum eminentissimi et Facultatis Parisiensis et Scholae Altorum Studiorum dictae professores (1), tum doctissimus suasor nostri operis G. Fougères cujus nomen initio hujus libelli haudquaquam eo digni inscribitur. Alia quoque ejusdem generis gratia tribuenda est iis libris apud quos et catalogi et epitomae titulorum recenter inventorum reperiuntur (2). Non solum vero ad ea nos retulimus quae ibi indicantur, sed ipsi syllogas et corpora evolvere voluimus quorum nomina tum in bibliographia nostra tum in comparatione numerorum proferuntur. Inde orta est Pars I nostri operis, quae legenti catalogum offert titulorum, ubi epistulas proprie dictas saepissime ad verbum exscriptas adjunximus.

De notis brevissimis nostris, ac de Partibus II et III nihil dicemus, praeterquam nos non verum commentarium adortos esse (3). Etenim hoc fere tantum nobis in animo erat, ea legenti aut indicare aut subjicere oculis quae ipse aegre et fortasse frustra apud complures libros quaesivisset. Attamen, dum haec aggredimur, haud extra locum nobis visum est et titulos, temporis ordine summatim servato, disponere (4) et supplementa editorum

(1) Inter quos gratissimae quidem et maxime verecundae est recordationi B. Haussoullier ex quo epigraphicae scientiae elementa praestringere nobis contigit.

(2) Praecipue quidquid in Bursiani Jahresberichten et in Revue des Études grecques, et in Revue de Philologie, et in Wilckeni Archiv. für Papyrusforschung (I, Leipzig, 1900-1901) de inscriptionibus papyrisve reperire est. Num quoque dicendum est de optimis ac notissimis epigraphicis enchiridiis?

(3) Hoc *libellus* noster a *libro* Viereckii multum distat, ubi doctissimum ac fere absolutum commentarium legere possumus.

(4) Tempora quidem maxime probabilia, sed tantum ex aliorum commentariis praebemus, quippe qui haudquaquam in historiarum scribendarum scientia versemur.

lustrare. Quin, cum ipsi plerosque titulos accurate inspexissemus, non dubitavimus ea generaliter scribère quae nobis digna relatu viderentur. In nostra igitur Parte II id examinatur et cujus generis sint tituli, et quo animo scripti fuerint; denique in Parte III pauca de sermone eorum disserimus. Indices quoque adjungere nobis opportunum visum est, cum libellus noster ad id praesertim spectaret ut et grammaticis et historiarum scriptoribus materiam modo quolibet tractandam praeberet. Utinam utrisque, imperfectus quamvis, utilitatem aliquam afferre possit!

PARS I

QUI FUERINT TITULI

(Catalogus titulorum)

IMPERATORUM EPISTULAE ALIAQUE SCRIPTA.

1. Epistula ab Augusto ad Mylasenses scripta, (31 A. C.) Vide Viereck n. VI, et abhinc Ditt. Syll.[2] n. 350.

2. Epistula ab Augusto scripta ad Eresi incolas post mortem Agrippæ (quæ accidit 12 A. C.) Titulum Eresi repertum edidit IMA II n. 531. Perpauca exstant.

3. Epistula ab Augusto ad Cnidios scripta (9 A. C.) Vide Viereck, n. IX, et, abhinc, Ditt. Syll.[2] n. 356.

4. Epistula ab Augusto ad Mitylenaeos scripta, intra 27 et 25 A. C. Vide Viereck n. XXXI (Addenda). Cf. quoque n. XXX, v. 13-14, ac XXXII.

Quibus titulis non est locus, ut videtur, adjungendi Monumenti Ancyrani cujus species haudquaquam eadem est atque epistularum. De quo, alioquin, vide Viereck, p. 85 sqq.

5 Epistula a Tiberio ad Coos scripta, 15 A. D. Edidit Paton and Hicks, Inscr. of Cos, p. 40, n. 25. Apud hunc librum vide de origine tituli.

Cujus exemplum subjicimus:

Τιβέριος Καῖσαρ, θ[εοῦ Σε]βασ[τοῦ
υἱός, Σεβαστός, δημ[αρχικ]ῆς ἐ-
ξουσία[ς] τὸ ἑπτακαι[δέκατ]ον, αὐτο-
κράτωρ τὸ ζ', Κώιων ἄρχ[ουσι β]ουλῆι [δή-
μωι χαίρειν · ἀποδόντων μοι τῶν ὑ-
μετέρων πρεσβέων τό τε ψήφισμ[α] ὑ-
μῶν, καὶ ἃς ὑπέθεσθε αὐ[τ]οῖς (π)ρὸ[ς ἐ-
μὲ ἐντολάς, τῆς μὲν διαθέσεω[ς ὑ-
μᾶς τῆς πρὸς ἐμαυτὸν ἐπαιν[ῶ·
δι]εκ(ε)ίμη(ν) δὲ καὶ πρότερον [πρός
τε τὴν πόλιν] τὴν ὑμ[ετέραν. . .

. . . .

6. Epistula ab imperatore Gaio scripta ad commune Achaeorum et Boeotorum et Locrorum et Phocensium et Euboeorum, 37 A. D.

Titulum repertum Acraephiae a Leake (Trav. in north. Greece II p. 301) edidit Ulrichs (Reisen und Forschungen, I p. 249 sqq), explevit et explanavit Keil (Sylloge Inscriptionum Boeoticarum n. 31), repetivit Holleaux BCH XII (1888) p. 305 sqq. Pleraque supplementa Keilii sunt nova Holleauxii lectione confirmata; quae accepit IGS I n. 2711.

Αὐτο]κράτωρ Σεβαστὸς Καῖσαρ, θεοῦ Σεβαστοῦ ἔ[γγ]ονος, Τιβερίου Καί-
σαρος υἱ]ωνός, ἀρχιερεύς, δημαρχικῆς ἐξουσίας, ὕπατος, Ἀχαιῶν καὶ Βοιω-
τῶν κ]αὶ Λοκρῶν καὶ Φωκέων καὶ Εὐ[βοέ]ων τῷ κοινῷ χαίρειν · ἀναγνοὺς
τὸ δο]θέ[ν]μοι ὑπὸ τῶν ὑμετέρων πρεσβευτῶν ψήφισμα ἔγνων ὅτι οὐδεμία[ν
ὑπ]ερβολὴν ἀπελίπετε τῆς εἰς ἐμὲ[προθυμ]ίας καὶ εὐσεβείας, ἰδίᾳ τε
ἕκασ]τος θυσάμενοι ὑπὲρ τῆς ἐμῆς σωτηρίας, καὶ κοινῇ ἑορτάσαντες,
κα]ὶ τειμὰς ἃς ἠδύνασθε μεγίστας ψηφισάμενοι, ἐφ' οἷς ἅπασι ἐπαινῶ
ὑμ]ᾶς καὶ ἀποδέχομαι καὶ μεμνημένος τῆς ἐκ παλαίων χρόνων
ἐπιφ]ανείας ἑκάστου τῶν ἑλληνικῶν δ[ήμω]ν ἐῶ ὑμᾶς συνισταμένους ·
των ἀ]νδριάντων, οὓς ἐψηφίσασ[θ]έ μοι, τὸ πολὺ πλῆθος, ἐὰν ὑμεῖν δοκῇ,
ἀφε]λόντες, ἀρκεσθῆτε τοῖς Ὀλυμπίασι καὶ Νεμέᾳ καὶ Πυθοῖ καὶ Ἰσ-
θμοῖ] τεθησομένοις, ὅ[πως. . . . . .] σθε [κ]αὶ ἑαυτοὺς ἧτ-
τον ἀνα]λώμασι βαρυνεῖ[τε. Ἀπέδωκάν μοι]τὸ ψήφισμα πρεσβε[υ-
ταὶ ὧ]ν τὰ ὀνόματα ὑπ[ογέγραπται. Εὐτυχεῖτε.] Ἀ[ρ]χιπρεσβευτής · Μέν-

αν]δρ(ο)ς Λευκίου.... [᾿Αχαι]ῶ[ν] δὲ Θεόπομπος ᾿Α-
ριστο]δάμου ᾿Αριστ.....ος ᾿Επιδίκο[υ] Τιμόξεν-
ος Τ[ειμοξέ[ν]ου Λ....... δαμος Τειμανδρ-
ίδου] Μηνοφάνης....... δου· Βοιωτῶν δὲ ᾿Επα-.
μινώ]νδας ᾿Επαμινώνδο[υ...... ων ῾Ηράκλειτος
Σαρα ?]πίωνος · Φωκέων [δὲ].... [Εὐϐο]έων δὲ ᾿Αριστόδικος ·
..]φου · Λοκρῶν δὲ...... ης ᾿Αναξιδότου . ᾿Εδό-
θη πρὸ] δεκατεσσάρων καλανδῶν σεπτεμϐρίων ἐν ῾Ρώμῃ.

25. τ[ῆς] ὑμ[ετέρας ὁμονο]ίας καὶ **Ulrichs; omittit** τε.
26. ὑπὲρ[τῆς ἰδία]ς σωτηρίας **Ulrichs.**
27. ἃς ἤδ[ε]σθε [δημο]σίας **Ulrichs.**
29. [εὐνο]ίας ἑκάστου[..........]εῶ **Ulrichs.**
31. [ἔχ]οντες ἀρκετὸν τ[οῖς ἐν ᾿Ολυμπίᾳ καὶ ἐν Ν]εμέᾳ **Ulrichs**; [ἀφελ]όντες ἀρκ[εῖσθε] **Keil, in nota.**
32. ὁπο[..........]ἑαυτοὺς[.. **Ulrichs.**
33.]ώμασι βα[......] ψηφίσματι[.... **Ulrichs.**
34]ν τὰ ὀνόματα[...'. **Ulrichs.**
34. **sqq. Keil et Ulrichs plurima omittunt.**

7. Epistula Neronis ad Rhodios scripta, 55 A. D. Titulum in insula Rhodiensi repertum edidit Hiller von Gärtringen MDAI XX (1895) p. 386, n. 5; Cf. Ditt. Syll.² n. 373.

᾿Επ᾿ ἱερέ]ως Δ[ιογέ]νευς, πρυτανίων τῶν σὺν
Μενεκλεῖ τῷ ᾿Α[ρ]χαγόρα, γραμμα[τε]ύοντος
βουλᾶς Νεικασιμάχου Δια[φ]άνου καθ᾿ ὑ(οθεσίαν δὲ) ᾿Αρχεδάμ(ου).
῾Α] ἐπιστολὰ ἁ ἀποσταλεῖσα ὑπὸ Νέρωνος
Κλαυδίου Καίσαρος Πεταγειτνύου κζ'.
Νέρων] Κλαύδιος θεοῦ Κλαυδίου υἱός, Τιϐερίου Καίσ[α-
ρος Σεϐαστοῦ καὶ Γερμανικοῦ Καίσαρος ἔγγονος, θε-
οῦ Σεϐαστοῦ ἀπόγονος, Καῖσαρ Σ[εϐαστὸς Γερμανι-
κός, ἀρχιερεύς, δημαρχικῆς ἐξουσίας, αὐτοκρά-
τωρ, ῾Ροδίων ἄρχουσι βουλῇ [δή]μῳ χαίρειν.
Οἱ πρέσϐεις ὑμῶν, οὓς ἐπὶ τῇ ψευδῶς ἐπι[σ]τολῇ
πρὸς ὑμᾶς κομισθείσῃ τῷ τῶν ὑπάτων ὀνόματι
ταραχθέντες πρός με ἐπέμψατε, καὶ τὸ ψήφισμα [ἀ-
πέδοσαν καὶ περὶ τῶν θυσιῶν ἐδήλωσαν ἃς ἐνετε[ί-
λασθε αὐτοῖς ὑπὲρ τῆς πανοικίου μου ὑγείας καὶ
τῆς ἐν τῇ ἡγεμ[ο]νίᾳ διαμονῆς ἐπιτελέσαι τῷ κατ᾿ ἐ-

ξοχὴν παρ' ἡμεῖν τειμωμένῳ θεῷ Διὶ Καπετωλίῳ, περί τ' ὧν ἐπεστάλκειτε αὐτοῖς πρὸς τὴν τῆς πόλεως δημοκρατίαν διαφερόντων ἐνεφάνισαν διὰ Κ[λαυδίου Τειμοστράτου τοῦ ἀρχιπρεσβευτοῦ, σπουδαίῳ πάθει τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν ἐπ' ἐμοῦ ποιησαμένων λόγους — ἀνδρὸς κ[ἀμ]οὶ ἐπὶ τῷ κρατ[ί]στῳ διὰ [τὴ]ν ἀνανέωσιν τῶν πρὸς ἡμᾶς αὐτῷ δικαίων ὑπαρχόντων γνωρίμου καὶ παρ' ὑμεῖν ἐν τοῖς ἐπιφανεστάτοις καταριθμουμένου. Ἐγὼ οὖν ἀπὸ τῆς πρώτης ἡλικίας εὐνοϊκῶς πρὸς τὴ[ν πόλιν ὑμῶν δι[α]κείμενος . . . .

. . . .

21. Ita in lapide : corrigendum verisimiliter ποιησαμένου.

3. Oratio habita Corinthi a Nerone a. d. IV calendas decembres 67 A. D., cum epistula ejusdem imperatoris.

Titulum repertum Acraephiae edidit Holleaux, primum in BCH XII (1888) p. 510 sqq, deinde in libello qui « Discours prononcé par Néron » inscribitur. Repetivit IGS I n. 2713; Cf. Ditt. Syll.[2] n. 376.

Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ λέγει · « Τῆς εἴς με εὐνοίας τε καὶ εὐσεβείας ἀ[μ]είψασθαι θέλων τὴν εὐγενεστάτην Ἑλλάδα, κελεύω πλείστους καθ' ὅ[σ]ο[ν ἐνδέχεται ἐκ ταύτης τῆς ἐπαρχείας παρῖναι ἰς Κόρινθον τῇ πρὸ τεσσάρων καλανδῶν δεκεμβρίων. »

Συνελθόντων τῶν ὄχλων ἐν ἐκκλησίᾳ προσεφώνησεν τὰ ὑπογεγραμμένα ·

« Ἀπροσδόκητον ὑμεῖν, ἄνδρες Ἕλληνες, δωρεάν, εἰ καὶ μηδὲν παρὰ τῆς ἐμῆς μεγαλοφροσύνης ἀνέλπιστον, χαρίζομαι, τοσαύτην ὅσην οὐκ ἐχωρήσατε αἰτεῖσθαι. Πάντες οἱ τὴν Ἀχαΐαν καὶ τὴν ἕως νῦν Πελοπόννησον κατοικοῦντες Ἕλληνες, λάβετ(ε) ἐλευθερίαν ἀνισφορίαν ἣν οὐδ' ἐν τοῖς εὐτυχεστάτοις ὑμῶν πάντες χρόνοις ἔσχετε, ἢ γὰρ ἀλλοτρίοις ἢ ἀλλήλοις ἐδουλεύσατε. Εἴθε μὲν οὖν ἀκμαζούσης τῆς Ἑλλάδος παρειχό-

μην ταύτην τὴν δωρεὰν ἵνα μου πλείονες ἀπολα[ύ]ωσι τῆς χάριτος, διὸ καὶ μέμφομαι τὸν αἰῶνα προδαπανήσαντά μου τὸ μέγεθος τῆς χάριτος. Καὶ νῦν δὲ οὐ δι' ἔλεον ὑμᾶς, ἀλλὰ δι' εὔνοιαν εὐεργετῶ, ἀμείβομαι δὲ τοὺς θεοὺς ὑμῶν ὧν καὶ διὰ γῆς καὶ διὰ θαλάττης αἰεί μου προνοουμένων πεπείραμαι ὅτι μοι τηλικαῦτα εὐεργετεῖν παρέσχον. Πόλεις μὲν γὰρ καὶ ἄλλοι ἠλευθέρωσαν ἡγεμόνες, [Νέρων δὲ μόνος] ἐπαρχείαν. »

14. λαβετ' ἐλευθερίαν IGS.

26. Νέρων δὲ ὅλην] ἐπαρχείαν IGS et Ditt. Syll.[2], quod brevius esse videtur. Supplementum nostrum est Holleauxii (Discours prononcé par Néron). Idem in BCH proposuerat : [Νέρων δὲ ὅλην τὴν] ἐπαρχείαν.

9. Epistula a Nerone scripta ad Menophilum quemdam. Titulum Aezanensem ediderunt Wad. III, n. 855. (Expl. p. 237) et W. Hamilton, Researches in Asia Minor, II n. 16. Repetivit CIG in Addendis III, 3831 a 18.

Ἀπὸ Ῥώμ[ης]

Νέρων Μηνοφίλῳ χαίρειν.

Μενεκλῆς καὶ Μητρόδωρος οἱ υἱοί σου ἐλθόντες πρός με ἅπαντα ἐδήλωσαν ὅσα τε αὐτὸς ἐφιλοτιμήθης πρὸς ἡμᾶς καὶ ὅσα εἰσηγήσω τῆι πόλει περιέχοντα τὰς ἡμετέρας τιμάς · ἐφ' οἷς οὐ μετρίως ἀπεδεξάμην [σ]ου τὸ βέβαιον τῆς εἴς με εὐνοίας καὶ τὸ ἀεὶ μέλειν σοι προσεπινοεῖν τι τῆι

. . . . αι

. . . . ωγε

. . . . ηνει

παν]τὸς ἀναλώματος εἴη σοι ἡ περὶ ἡμᾶς φιλοτιμία, τα]ῦτα ἤδη δεδηλωκότι, ὅτι οὐδὲ τῶν ἰδίων ἐν ἑορταῖς] αὐτῆς φείδεσθαι προαιρῇ · Μενεκλῆς δὲ ὅτι ἑτ]οίμως εἶχεν καί προσμένειν μοι χρόνον ὅσον ἂν βο[ύλωμαι...

ον ἐγὼ δικ...

γήρως ἀπε

καὶ πρός σε...

τα ἔγραψα δ[ὲ...
ἐπιμελέστα[τα...
πόλιν ὑμῶν...
δὲ καὶ πρὸς α...
δηλώσας ὡς...
γὰρ εὔνους μο[ι...γρα-
φειν, ἐάν του δ[έῃ...
παρέχεσθαί σ[οι...
δέχομαι τὴν α...
δέ μοι μένει]ν...
τεν ἢ μην......

15 προθύ]μ[ω]ς CIG (in lapide οιμος).
16 ἀεὶ βο[υλοίμην CIG (in lapide fortasse αειϐ).
25 εὔνους νο CIG.
29 Μενεκ[λῆς CIG.
30 εμνημενον CIG.

10. Epistula a Vespasiano ad Lacedaemoniorum civitatem scripta, 78 A. D.

Edita in CIG 1305. Nihil exstat nisi Vespasiani honores, nomenque civitatis.

11. Epistula a Domitiano ad Delphorum magistratus scripta circa 91 A. D.

Invenit ediditque Haussoullier BCH VI (1882) p. 451 n. 82.

Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ θεοῦ Οὐεσπασια[νοῦ υἱός, Δομετιανὸς] Σεβαστὸς [ἀρχιερεὺς μέγιστος, δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ.., αὐτοκράτωρ
τὸ κα', ὕπατος τὸ ιε', τειμητὴς διὰ β[ίο]υ, πατὴρ πατρίδος, Δελφῶν ἄρ[χουσι χαίρειν· γενομένου
τοῦ Πυθικοῦ ἀγῶνος ἀκολούθως το[ῖς ἀ]μφικτυονικοῖς νόμοις, φυλα...
ται ἀκολούθως τῇ προαιρέσει μου ἔγραψ... ἀνθυπάτῳ...
...λα]τρείας ἀξίους χρε....

12. Epistulae a Nerva (?) Trajanoque ad Claudium quemdam Pessinuntium mercatorem scriptæ.

Quattuor epistularum fragmenta invenerunt edideruntque, partim Perrot (Galatie et Bithynie, I, p. 214), partim Körte MDAI XXII (1897) p. 44 sqq, n. 25 (Kleinasiatische Studien II n. 25) qui a Perrot edita repetivit.

Fragmenta quæ Perrot edidit:

Ep. *a*. ἐρρῶσθαι εὔχ[ομαι ὑμᾶς...
χαλανδῶν 'Οχτοβρί[ων
Ep. *b*. Αὐτοχράτωρ Καῖσαρ Νερούας [Σεβαστὸς Γερ-
μανιχὸς Δαχιχὸς Κλαυδί[ῳ χαίρειν
τὸ ἀπὸ τοῦ θεοῦ πατρὸς...
σοῦ καὶ τὴν τῶν πεμπομ[ένων...
δε]χόμενος ἔλαβον ἡδέ[ως...
τριμίτων ζεύγη δυο...
'ερρῶσθα[ι εὔχομαι ὑμᾶς.

2. ὀκτοβρί[ου Perrot.
3. Νερούας [Τραϊανὸς Σεβαστὸς Perrot.
4. Perrot non supplet χαίρειν.
5. τὰ MDAI.
7-8. Perrot legerat neque ἡδέ[ως neque τριμίτων.

Fragmenta quæ edidit Körte :

Ep. *c*. Αὐτοχράτωρ Καῖσαρ Νερ]ούας Τρα[ϊανὸς
Γερμανιχὸς Δαχιχὸ]ς Κλαυδί[ῳ
. . . . χ]αίρειν.
. . . . . . το]ὺς πάλαι ε..
. . . . χ]αὶ σὲ χαὶ τὸν [υ]ἱὸ[ν
. . . σταμένους . .
. . . χ]αὶ φειβλατώρια δύο
. . . α τέσσαρα ἔλαβον
ἐρρῶσθαι ὑμᾶς εὔχ[ομαι . Πρὸ Καλάνδων
. . . . . ἀπ' 'Αντίου

Ep. *d*. Αὐτοχράτωρ Καῖσαρ Νερούας Τραϊα]νὸς Σεβαστὸς Γερμαν[ιχὸς
Δαχιχός... Sequuntur vestigia dubia.

13. Alia fragmenta aut Nervæ aut Trajani sive invenit sive revisit Fränkel, ediditque Inschr. v. Pergamon II n.

272 et 273. Quae, maxime mutila, videntur scripta fuisse tum civitati Pergamenorum, tum τῇ συνόδῳ τῶν νέων.

14. Epistula a Trajano ad Simmium quemdam magistratum Ægyptium scripta.

Papyrum verisimiliter Alexandrinam edidit BGU, I, n. 140. Supplementa sunt Wilckeni. Repetivit et transtulit in latinam linguam Bruns,[6] p. 381 (Additamenta).

'Αν[τί]γρ(αφον) ἐπιστ[ολ(ῆς) τοῦ κυρίου μεθ]ηρ[μηνευ-μένης [. . . . .]ῳ

L (hic, numerus incertus) Τραι[α]νο[ῦ Καίσαρος τοῦ κυρίο]υ . . .]πλίου Λ[. . . . .] στιχου ὑπά?]τοις προε[τέθη ἥδε ἡ ἐπιστολ(ή)? ἐν τῇ]π[α]ρεμβολ(ῇ) τῆ[ς] χειμασία[ς λεγιῶνο(ς) τρίτης] Κυ[ρ]ηναικῆς κ[αὶ] λεγιῶνο(ς) [β'] κ[αὶ εἰκο]στ[ῆς Δηιοτεριανῆς πρίδιε νό[ν]ας 'Αουγο[ύσ]τας, ὅ ἐστιν Μεσορὴ ια' ἐν πρινκε[π]ίοι[ς].

'Επί[σ]ταμα[ι], Σίμμιέ μου, τ[ο]ύτους, ο[ὓ]ς οἱ γονεῖς αὐτῶν τῷ τῆς στρατείας ἀνεί-λα[ν]το χρόνῳ, τὴν πρὸς τὰ πατρικὰ ὑπάρ]χοντα πρόσοδον κεκωλῦσθαι, καὶ τ]οῦτο οὐκ ἐδόκει σκληρὸν [εἶ]ναι τοὐ]ναντιον αὐτῶν τῆ[ς] στρατιω[τ]ικῆ[ς] διδα]χῆς πεποιηκότων. Ἥδιστα δὲ αὐτὸς προειέναι τὰς ἀφορμάς, δι' ὧν τὸ αὐστηρότερον ὑπὸ τῶν πρὸ ἐμοῦ αὐτοκρατόρων σταθὲν φιλανθρωπό-τερ[ο]ν ἑρμηνεύω. Ὅνπερ τοιγαροῦν τ[ρόπ]ον οὐκ εἰσιν νόμιμοι κληρο-νόμ]οι τῶν ἑαυτῶν πατέρων οἱ τῷ τ]ῆς στρατε[ί]ας χρόνῳ ἀναλ[η]μφθέν-τες, ὅμως κατ[ο]χὴ[ν] ὑ[πα]ρχόντων ἐξ ἐκείνου τοῦ μέ[ρ]ους τοῦ διατάγμα-τος, οὗ καὶ τοῖς πρὸς [γ]ένους συνγενέσι δίδοται, αἰτεῖσθαι δύνασθαι καὶ αὐτοὺς κρε[ίν]ω. Ταύτην μου τὴν δωρεὰν

καὶ τοῖς στρατιώταις ἐμοῦ καὶ τοῖς ουε-
τρανοῖς εὔγνωστόν σε ποιῆσαι δεή-
σει, οὐχ ἕνεκα τοῦ δοκεῖν με αὐτοῖς
ἐνλογεῖν, ἀλλὰ ἵνα τούτῳ χρῶνται,
ἐὰν ἀγνοῶσι.

3 Fortasse γ' aut ϛ' (= 99/100 aut 102/3??).
5 ὑπάτοις fortasse pro ὑπάτων.
7 Pap : δηιοτεριαν, verbum cui extremo ης superscribitur.
8 ἐστιν dubium.
16 sq. βούλομαι aut ejusdem generis verbum abest.
17 Lege προιέναι.
24 Supplementum κατ[ο]χὴ[ν] est Mommseni.

15. Epistula a Trajano ad Pergamenos scripta ad annos 113 et 114.

Titulum invenit Fränkel, ediditque in Inschr. v, Pergamon II, n. 269. In intervallo repetiverat Mommsen CIL III, Suppl, 7086 (v. infra n. **91**). Cui comitatur epistula proconsulis, cum senatusconsulto et mandato principis latine scriptis. Ipsa vero magis mutila est quam ut prosit nos eam transcribere.

16. Epistula ab Hadriano principatum ineunte ad Astypalæenses scripta, 117 seu. 118 A. D. Sequitur epistulam Augusti ad Cnidios (n. **3**.). Nostram vero Ross non legere potuerat. Revisit lapidem Dubois ediditque BCH VII (1883) p. 405 sqq. Retractaverunt A. Wilhelm AEM XX (1897) p. 66, n. VI, deinde IMA III, n. 175.

Cujus corporis lectionem transcribimus:

Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ θεοῦ Τραϊανοῦ [Παρθικοῦ
υἱός, θεοῦ Νέρουα υἱωνός, Τραϊανὸς [Ἁδριανὸς
Σεβαστός, ἀρχιερεὺς μέγιστος, δημ[αρχικῆς
ἐξ]ουσίας, ὕπατος τὸ β', Ἀσστυπαλ[αιέων τοῖς
ἄρχο]υσι καὶ τῇ βουλῇ καὶ τῳ δήμῳ χαίρ[ειν.
Καὶ πα]ρὰ τοῦ πρεσβευτοῦ ὑμῶν Πε[τρωνίου τοῦ
Ἡράκω]ντος καὶ ἐκ τοῦ ψηφίσματ[ος ὑμῶν

ἔμαθον] ὅπως ἥσθητε διαδεξαμέν[ου ἐμοῦ
τὴν πατ]ρῴαν ἀρχήν, ἐπαινέσας δ[ὲ ὑμᾶς
καὶ πεποι]θὼς (?) τὴν ἐλευθερίαν ὑ[μῶν...

1. Dubois omittit παρθικοῦ.
6. Ἀστυπα[λαιέων Dubois; omittit τοῖς. Quos honores notat IMA inter se discrepare. « Aut numerus β' post ἐξουσίας, aut nota ἀποδεδειγμένος post ὕπατος τὸ β' omissa sunt ». Quidquid id est, titulus pertinet ad annum seu 117, seu 118.
7. παρελθόντος Dubois. De supplemento, cf. nostrum 27 v. 13.
10. ...]ως τὴν ἐλευθερίαν ὑ[μῖν Dubois et Wilhelm.

17. Epistula ab Hadriano scripta ad ephebos Pergami, a. d. 3 idus novembres 117 A. D.

Primi ediderunt Curtius, Hermes VII (1873) p. 37 n. 11, MKB II, 1, p. 2. Repetiverunt Dürr, Die Reisen des Kaisers Hadrian, p. 104 n. 1, Ditt. Syll.[1] n. 283 et Syll.[2] n. 384. Fränkel, Inschr. von Pergamon II, n. 274.

Alterius exempli fragmenta invenit Conze, (Ergebnisse der Ausgrabungen zu Pergamon, p. 94).

Ἀγαθῆι τύχῃι
Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ, θεοῦ
Τραϊανοῦ Παρθικοῦ υἱός,
θεοῦ Νέρουα υἱωνός,
Τραϊανὸς Ἁδριανὸς Σεβαστός,
δημαρχικῆς ἐξουσίας
συνόδωι τῶν ἐν Περγάμωι
νέων χαίρειν.
Ἐπιγνοὺς ἔκ τε τῶν γραμμά-
των καὶ διὰ τοῦ πρεσβεύον-
τος Κλαυδίου Κύρου τὴν χα-
ράν, ὅσης ἐφ' ἡμεῖν ὡμολογεῖ-
τε μετειληφέναι, ἡγούμην
σημεῖα ἀγαθῶν ἀνδρῶν
τὰ τοιαῦτα εἶναι.
Εὐτυχεῖτε.
Κλαύδιος Κῦρος ἀπέδωκα
τοῖς περὶ Οὔλπιον Ἀσκληπιά-

δην γραμματεῦσι τῶν νέων.
Ἐπὶ γραμματέων Μ(άρκου) Οὐλπίου
Ἀσκληπίαδου Λουπιανοῦ,
Φλαουίου Σεκούνδου,
Ἅλυος τοῦ Ἅλυος Κελεριανοῦ.

In margina : πρὸ γ' | ἰδῶν νοεμϐρ(ίων) | ἀπὸ Ἰ[ο]υλιο|πόλεως.

18-23. Dürr omittit.
18. Curtius scribit prave Οὐλπιανόν.
Margina : Curtius omittit γ'.

18. **Epistula ab Hadriano ad Delphicam civitatem scripta 117 A. D.**

Titulum invenit Haussoulier ediditque BCH VI (1882) p. 452 sqq. n. 84. Præter honores principis tantum aliquot verba exstant. Hadrianus rescribebat Delphicis dum aliquid flagitant.

19. **Epistula Astypalaeensibus ab Hadriano scripta 118 A. D.**

Invenit Ernest Legrand ediditque BCH XV (1891) p. 630 sqq. n. 2. Repetiverunt IMA III, n. 176 et Ditt. Syll.[2] n. 385.

Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ θεοῦ Τραϊανοῦ Παρθικ[οῦ
υἱός, θεοῦ Νέρουα υἱωνός, Τραϊανὸς Ἁδριανὸς
Σεϐαστός, ἀρχιερεὺς μέγιστος, δημαρχικῆς
ἐ[ξ]ουσίας, ὕπατος τὸ β', Ἀσστυπαλαιαέων
ἄρχουσι καὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν.
Ἐντυχὼν ὑμῶν τῷ ψηφίσματι, ὅτι μὲν ἀπο-
ρεῖν φατε καὶ οὐ δύνασθαι τελεῖν τὸ ἐπαγγελ-
τικὸν ἀργύριον, ἐμάνθανον · οὐ μὴν ὁπό-
σον τε τοῦτο οὐδὲ ε[ἴ] ποτε φέρειν αὐτὸ ἤρ[ξ]ασ-
θε...]
. . . .

8. Legrand non interpungit; de nostra interpunctione cf. n. 24 v. 7.-8.
9. ἔκποτε **Legrand et Ditt.** (κ **apparet in lapide)**

20. Epistula ab Hadriano ad illud consilium Ephesium scripta quod « γερουσία » vocabatur, a. d. V. calendas octobres 120 A. D.

Titulum reperit Wood; ediderunt primum Curtius, Hermes IV (1870) p. 178, deinde Wad. Fast. n. 125; postea Wood ipse, Discov. at Ephesus, Great Theatre, n. 17, tum Ditt. Syll.[1] n. 284 (Syll.[2] n. 386), denique IBM III n. 486.

Αὐτοκράτωρ] Κα[ῖ]σαρ, θεοῦ Τραϊ(α)νοῦ Παρθικοῦ υἱός, θεοῦ Νέρουα υ]ἱωνός, Τραϊανὸς Ἁδριανὸς Σεβαστός, ἀρχιερεὺς] μέγιστος, δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ δ', ὕπατος τ]ὸ γ', Ἐφεσίων τῆι γερουσίαι χαίρειν. Μέττιος] Μόδεστος ὁ κράτιστος εὖ ἐποίησεν τὰ δίκ[αια ὑμῖν κατα]νείμας ἐν τῆι κρίσει. Ἐπεὶ δὲ πολλοὺς ἐδηλ[ώσατε σφ[ετερί]ζεσθαι χρήματα ὑμέτερα, οὐσίας τῶν δεδανισ[μένω[ν κ]ατέχοντας, οὐ φάσκοντας δὲ κληρονομεῖν, τοὺς [δὲ καὶ [αὐ]τοὺς χρεώστας ὄντας, πέπομφα ὑμῶν τὸ ἀν[τίγραφον τοῦ ψηφίσματος Κορνηλίωι Πρείσκωι τῶι κρατίστωι ἀνθυπάτωι, ἵνα, εἴ τι τοιοῦτον εἴη, ἐπιλέξηταί τινα, ὃς κρινεῖ τε τἀμφισβητούμενα καὶ εἰσπράξει πάντα, ὅσα ἂν ὀφείληται τῆι γερουσίαι. Ὁ πρεσβεύων ἦν Κασκέλλιος [Πον]τικός, ὧι τὸ ἐφόδιον δοθήτω, εἴ γε μὴ προῖκα ὑπέ[σχε]το πρεσβεύσειν. Εὐτυχεῖτε. Πρ(ὸ)ε' Κ(αλανδῶν) Ὀκτωβρίων Γραμματεύοντος Πο]πλίου Ῥουτειλίου Βάσσου.

5. ...]Μόδεστος et τὰ δικ[ασθέντα | καταν]είμας Curtius; τά δίκ|αια καταν]είμας Wad. et Wood.
8. τού[των δὲ Wad.
14. [ὑπα]τικός Curtius; ['Ατ[τικός Wad. et Wood.

21. Epistula ab Hadriano ad incolas insulae Syri scripta intra menses decembres annorum 124 et 125.

Edidit CIG 2347 e. (Quod ad titulos pertinet quos CIG edidit, nihil nisi recentiora notamus.) Repetivit Dürr, Reisen p. 118, n. 103. Exstant tantummodo honores mutili.

22. Epistula (?) ab Hadriano scripta intra menses decembres annorum 124 et 125.

Megarae invenit Foucart et edidit tum in Bull. dell. Inst. Arch. Rom. 1868 p. 140 tum in Wad. II (Suppl.) n. 47 a. (Expl. p. 33). Cf. Schmidt MDAI VI (1881) p. 350 n. 43. Repetiverunt Dürr, Reisen p. 118 n. 105 et IGS I n. 69.

Nil exstat præterquam honores principis, nec certum habemus hanc esse epistulam.

23. Tres epitulas ab Hadriano, 127 A. D., ad Stratoniceæ-Hadrianopolis urbis in Lydia sitae incolas scriptas invenit et edidit Radet BCH XI (1887) p. 109 sqq. Repetivit tantum nostrum **23** Ditt. Syll.[2] n. 387.

I (Calendis Martiis scripta).

Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ θεοῦ Τραϊαν[οῦ
Παρθικοῦ υἱός, θεοῦ Νέρουα υἱωνό[ς,
Τραϊανὸς Ἁδριανὸς Σεβαστός, ἀρ[χιε-
ρεὺς μέγιστος, δημαρχικῆς ἐξο[υσί-
ας τ(ὸ) ιά', ὕπατος τ(ὸ) γ', Ἁδριανο[πο-
λ]ειτῶν Στρατονεικέ[ω]ν τοῖς ἄρχ[ου-
σι καὶ τῆι βουλῆι καὶ τῶι δήμωι χαίρει[ν.
Δίκαια ἀξιοῦν μοι δοκεῖτε καὶ ἀναγκαῖα ἄ[ρ-
τι γεινομένῃ πόλει. Τά τε οὖν τέλη τὰ ἐ[κ
τῆς χώρας δίδωμι ὑμεῖν, καὶ τὴν οἰκίαν Τι[β.
Κλαυδίου Σωκράτους τὴν οὖσαν ἐν τῆ[ι πό-
λει ἢ ἐπισκευαζέτω Σωκράτης ἢ ἀποδό[σ-
θ]ω τινὶ τῶν ἐπιχωρίων ὡς μὴ χρόνωι[καὶ ἀ-
μελ(ε)ίαι καταριφθείη. Ταῦτα ἐπέστειλα καὶ [τῶι
κ]ρατίστωι ἀνθυπάτωι Στερτινίωι Κουαρ[τίνωι
καὶ τῶι ἐπιτρόπωι μου [Πο]μπηίωι Σεου[ήρωι.
Ἐπρέσβευ[σ]εν Κλ. Κάνδιδος. Ὧ τὸ ἐφόδι[ον
δοθήτω εἰ μὴ προῖκα ὑπέσχηται.
Εὐτυχεῖτε. Καλανδαῖς μαρτίαις. Ἀπὸ [Ῥώ-
μ]ης. Κλ. Κάνδιδος ἀπέδωκα τὴν ἐπιστ[ο-
λ]ὴν Λολλίῳ Ῥουστικῷ ἄρχοντι τῇ πρὸ α' ἰδ[ῶν
μαίων ἐν τῇ ἐκκλησίαι.

12-13. Ita Ditt.; ἀποδό[τ]ω Radet.
14. Ita Ditt.; θ[ε]μελίαι Radet.

24. II. a. d. IV idus februarias scripta.

Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ θεοῦ Τραϊανοῦ Παρθ[ι-
κοῦ υἱός, θεοῦ Νέρουα υἱωνός, Τραϊανὸ[ς
Ἁδριανὸς [Σε]β[αστός, ἀρχιερεὺς μέγιστος, δ[η-
μαρχικῆς ἐξου[σία]ς [τ]ὸ ια', ὕπατος τὸ γ',
Ἁδριανοπολιτῶν Στρατονικέων τοῖς ἄρχ[ου-
σι καὶ τῆι βουλῆι καὶ τῶι δήμωι χαίρειν.
Τ]οῖς ἐπισταλεῖσιν ὑ[φ'] ὑμῶν ἐντυχὼν ἔ-
μαθ]ον ὅτι [χ]άρι[ν ἠ]πίστασθε Ἀουιδίῳ [Κ]ου[ιή-
τ]ω[ι τ]ῶι κ[ρα]τίστωι ὡς εὖ ποιήσαντι ὑμᾶς
δ]ι[ὰ] τὸν τῆς ἀν[θ]υ[π]α[τ]είας χρόνον. ['Ε-
πρέ]σ[β]ευ[σεν] Κάνδιδος Ἰουλιανός.
Εὐτυχεῖτε . γ' ἰδῶν φεβρουαρίων. ['Απ-
ὸ Ῥ]ώ[μης. Κά]νδιδος Ἰουλιανὸς [ἀ-
π]έ[δωκα τὴν ἐ]πιστολὴν Λολλίῳ Ῥου[στ-
ικῷ [ἄρχοντι τ]ῇ [πρὸ] α' ἰδῶν μαίων ἐν
τῇ ἐκκλησί]αι.

25. III (Eodem die scripta).

Α]ὐτοκράτωρ [Καῖσαρ θεοῦ[Τραϊανοῦ Παρθι-
κοῦ υἱός, θ[εοῦ] Νέ]ρουα υἱωνός, Τραϊανὸς Ἁ-
δριανὸς Σεβαστός], ἀρχιερεὺς μέγιστος, δη-
μ]αρχικ]ῆς ἐξουσ]ίας τ[ὸ] ια', ὕπατος τὸ γ', [Ἁ-
δ]ριανο[πολιτῶν Στρατο]νικέων τοῖς ἄρχο[υσ-
ι καὶ [τῆι βουλῆι καὶ τῶι] δήμωι χαίρειν.
Ἐ]νέτ[υ]χο[ν τῶι πεμ]φ[θέντι ὑφ'] ὑμῶν δι' οὗ Κλ[αυδ-
ί]ωι Κανδίδωι Ἰουλ[ιανῶ]ι χάριν ἠπιστασ[θε ἐ-
πὶ τῇ] φιλοτιμίᾳ περὶ τὴν πόλιν. Ἐπ[ρ]έ[σβευσε-
ν] Ἀπολλώνιος Φιλίππου. Εὐτυχ[εῖτ-
ε]. γ' ἰδῶν φεβρουαρίω[ν]. Ἀπὸ Ῥώμης.
Ἀ]πολλώνιος Φιλίππ[ου ἀπ]έδωκα τὴν [ἐπισ-
τ]ολὴν Λολλίῳ Ῥουσ[τικῷ ἄρ]χοντι τῇ [πρὸ
α'] ἰδῶν [μ]αΐων ἐν [τῇ ἐκκλησίαι.

26. Epistula ab Hadriano scripta ad Ephesiorum magistratus et senatum intra menses decembres 128 et 129.

Tituli fragmentum invenerat ediderat que Curtius, Hermes IV (1870) p. 181, n. 2. Ejusdem epistulae plenius exemplum reperit Wood ediditque, Disc. at Ephesus, Inscr. from the Odeum, n. 1. Repetiverunt Dürr, Die Reisen, p. 124, deinde Dubois BCH VII (1883) p. 407 (tantummodo partim) et Ditt. Syll.[1] n. 285. Syll.[2] n. 388. Utrumque exemplum dedit Hicks, IBM III, n. 487,

Αὐ[το]κράτωρ Καῖσαρ, θεοῦ [Τραϊανοῦ
Παρθ[ι]κοῦ υἱός, θεοῦ Νέρ[ο]υα [υἱ]ων[ός,
Τραϊα[ν]ὸς Ἁδριαν[ὸ]ς Σεβασ[τός, ἀρ]χιερεὺ[ς
μέγισ[το]ς, δημαρχ[ικῆ]ς ἐξουσί[ας τὸ ι[γ', ὕπατος τὸ γ',
πατὴ[ρ πατ]ρίδος, Ἐφ[εσί]ων [τ]οῖς ἄ[ρ]χουσ[ι καὶ τῆι β]ουλῆι χαίρειν.
Λ. Ἔ[ρ]αστος καὶ πολ[ε]ίτης ὑ[μ]ῶν [ε]ἶναί φ[ησιν κ]αὶ πολλ[άκις
πλ(εῦσ)αι τ[ὴ]ν θάλασ[σαν, καὶ ὅ]σα ἀπὸ τού[του δυν]ατὸς
χρήσιμ[ο]ς γενέσ[θαι τῆι πατρ]ίδι, καὶ τοῦ ἔθν[ους τ]ο[ὺς] ἡ[γ]ε
μόνας ἀεὶ δι[α]κομ[ίσαι,] ἐ[μ]οὶ δὲ δ[ὶς] ἤδη συ[νέπλευ]σεν,
τὸ μὲν πρῶτον εἰς Ῥόδον ἀπὸ τῆς Ἐ[φέ]σου κο[μιζ]ομέ[νωι,
νῦν δὲ ἀπὸ Ἐλευσεῖνος πρὸς ὑμᾶς ἀφικ[ν]ουμέν[ωι, βούλ]εται[ι
δὲ βουλευτὴς γενέσθαι · κἀγὼ τ[ὴν] μὲν[δοκι]μασία[ν ἐφ'] ὑμεῖν
ποιοῦμαι, εἰ δὲ μηδὲν ἐνποδών[ἐστιν αὐτῶι, ἀλλ' ἔστι τι[μῆς ἄξ[ι]ος,
τὸ ἀργύριον, ὅσον διδόασιν οἱ βουλεύοντες, [δώσω τῆς ἀρχαι]ρεσίας [ἕ]νεκα.
Εὐτυχεῖτε.

4 ἐξουσί[ας τὸ]γ' Wood.
6 φησι καί IBM: restituimus cum Ditt[2] φησιν ex altero exemplo.
6 sqq. Dürr et Dubois omittunt plura.
7 πλικαι exstat in lapide; Wood et IBM retinuerunt; πε]|πλ[ευ]κ(έν)αι Ditt[1].; τού[του δυν]ατός est certum ex altero exemplo.
9 δι[α]κομ[ίσαι] Ditt.; διακομ[ίζειν Wood et Hicks; συ[νέβαινεν Wood; συ[νέβη Dürr et Dubois; δίς est certum ex altero exemplo.
10 κ[ομι]ζόμε[νος Dürr et Dubois.
11 Non βούλ]εται[ι, sed εὔ]χεται[ι... IBM; cetera desunt in Dürr et Dubois.
13 ἐνποδών... [καὶ φαίνεται etc. Wood; nostrum supplementum, jam in IBM datum, est probabile ex altero exemplo quod fert ω(?)αλλ.

27. Epistula ab Hadriano scripta ad Astypalaeenses intra menses decembres 128 et 129.

Titulum repertum a Dubois (V. BCH VII (1883) p. 406) repetiverunt Wilhelm AEM XX (1897) p. 66, sqq. n. VI, deinde IMA III, n. 177.

Cujus corporis exemplum subjicimus.

Αὐτοκράτωρ [Κ]αῖσαρ, [θεοῦ
Τραϊανου Παρθικοῦ υἱό[ς,
θεο]ῦ Νέρουα υἱωνός, [Τραϊα-
νὸς Ἁ]δ[ρ]ιανὸς Σεβαστ[ός, ἀρ-
χιερεὺ]ς μέγιστος, δ[ημαρ-
χικῆς] ἐξουσίας τὸ ιγ', ὕπ]ατο; τὸ γ',
πατὴρ πα]τρίδος Ἀστυπαλ[αιέων
τοῖς ἄρχ]ουσι καὶ τῇ βουλῇ [καὶ τῷ
δήμῳ χα]ίρειν · καὶ τὴν πρ[εσβεί-
αν ὑμῶν] ἀπεδεξάμην δι' ἧ[ς προσ-
ηγορ[εύ[σατέ με ἐπιβαίνοντα [ἄρτι (?)
τῆς] Καρίας, καὶ τὰ ἐπεσταλ[μ]έ[να παρ' ὑμῶν
ἀπέδω]κεν Πετρώνιος Ἡρακ[ῶντος
Εὐτ]υχεῖτε. Πρὸ ε' Καλ(ανδῶν) (mensis)
Ἀπὸ Λαοδ]ικείας τῆς ἐπὶ Λύκῳ.

10-13 : ὑμῶν]ἀπεδεξάμην δι' ἧ[ν | ... εύσατε (?) με ἐπιβαίνοντα | ἐκ Κα]ρίας καὶ τὰ ἐπεσταλμ[ένα | ἃ ἀπέδω]κεν Πετρώνιος Ἡρα... Dubois.

11-12 ἐπιβαίνοντα[τῆς | Καρίας Wilhelm.

12-13 καὶ τὰ ἐπεσταλμέ[να ἀπέ | δω]κεν Πετρώνιος Ἡρα[κών. De hoc ultimo verbo cf. nostrum 16 v. 7.

28. Epistula ab Hadriano Romae scripta ad synodum quamdam athletarum a. d. III, nonas Maias 134 A. D. Edidit CIG 5906 A. Repetivit Kaibel, Inscr. Graecae Siciliae et Italiae, n. 1054 b.

Ἀγαθῆι τύχηι
Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ θεοῦ Τραϊανοῦ Παρθικοῦ υἱός,
θεοῦ Νέρουα υἱωνός, Τραϊανὸς Ἁδριανὸς Σεβαστός, ἀρχιερεὺς
μέγιστος, δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ ιη', ὕπατος τὸ γ',
πατὴρ πατρίδος, συνόδῳ ξυστικῇ τῶν περὶ τὸν
Ἡρακλέα ἀθλητῶν ἱερονεικῶν στεφανειτῶν χαίρειν.
Καὶ τόπον ἔνθα βούλεσθε κελεύσω δοθῆναι ὑμεῖν καὶ οἴκημα
ὡς τὰ γράμματα ἀποτίθεσθαι τὰ κοινά, καὶ εἰ τῶν διπλῶν τὴν
μεταποίησιν ἀναγκαίαν νόμιζετε, τοῦτο ἐφ' ὑμεῖν ἐστιν.
Ἐπρέσβευεν Οὔλπιος Δομεστικός. Εὐτυχεῖτε
Πρὸ γ' νωνῶν Μαΐων ἀπὸ Ῥώμης.

Hic ponenda sunt aliquot epistularum ejusdem principis vestigia, et temporis incerti et maxime mutila:

29. Athenis inventum CIA III, 31 (= epistula ad Athenienses); cui fragmento forsitan CIA III, numerus 33 adjungendus sit.

30. CIA III, 34 a. b. (Addenda), 35, 36. Epistularum Hadriani fragmenta ad synodum technitarum Dionysiacorum.

31. Delphis repertum fragmentum quod Kaibel, Hermes VIII (1874) p. 415, n. 4, edidit. Cui et nostro numero **18** componendae erunt epistulae nondum editae quibus alludit Homolle, Histoire du temple, BCH XX (1896) p. 722-723 (118 et 119 A. D.)

32. Olympiae repertum fragmentum epistulae ad commune Achæorum scriptae, qua princeps inter honores oblatos, quosdam accipiebat, quosdam repellebat, Vide Dittenberger, Archaeologische Zeitung XXXVII, (1879) p. 52-53 n. 227. Cf. XXXIX (1881) p. 190-191.

33. Finis epistulae ad Gythei incolas ad proconsulem G. Tineïum Sacerdotem scriptae. Cui adjunctus erat noster n. **92**. Unde apparet epistulam fuisse Hadriani.

Titulum exscripsit ediditque Leake, Travels in Morea III, n. 42 (Cf. I, p. 312). Repetivit Wad. II. (In commentario tantum, n. 243 d, p. 128.)

34. Inter fragmenta Pergamena quae edidit Fränkel, Inschr. v. Pergamon, II, n. 273, pars fragmenti A (v. 6. sq) videtur esse Hadriani. Cf. nostrum n. **13**.

35. Hadriani edictum de olearum cultura et oleario commercio, ad Athenienses missum.

Titulum edidit post alios CIG 355, deinde CIA III, 38, postquam diligentissime cum lapide contulerat Köhler.

N. B. Nobis nulla edicta transcribere in animo est. Etenim quanquam ejus generis tituli maxime ad id prosunt ut selectionem verborum apud Romanorum graece scripta cognoscamus, ita saepe et quasi uno tenore producuntur, ut eorum locum complures epistulae et magis variae, et, ut ita dicam, magis spirantes melius obtineant.

36. Epistula Hadriani ad adoptivum filium Antoninum scripta. Quae nobis falsa esse videtur. Fortasse tamen legenti proderit cognoscere.

Reperta est in papyro in Fayûm inventa, quam ediderunt Grenfell, Hunt and Hogarth. Fayûm pap., n. 19.

Epistularum series ab Antonino scriptarum ab anno 139 usque ad annum 152, de Opramoae honoribus. Titulos Rhodiapoli repertos edidit R. Heberdey, Opr.

37. N. 37 (a. 139.) Ad Myrorum incolas:

Epistyl. Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ θεοῦ [῾Αδριανοῦ υἱός, θεοῦ Τραϊανοῦ Παρθικοῦ
υἱωνό]ς, θεοῦ Ν[έρου]α [ἔ]γγονος, Τίτος Αἴλιος ῾Αδ[ρι-
ανὸς ᾽Αντωνεῖνος Σεβαστ[ός, ἀρχιερεὺς μέγιστος, δημαρχικῆς ἐξου-
σίας τὸ β', [ὕ]πατος [τὸ β', πα]τὴρ πα-
τρίδος, Μυ[ρέ]ων τοῖς ἄρχο[υσι καὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν...
...]δη .εγν..ναιμ[...᾽Οπραμό]ου τοῦ
᾽Α]πο[λ]λωνίου, ὡς φιλότειμος[......... ἔ]μαθον ἐ[ξ ὧν
ἐψηφίσ[ατε] . ἐπρέσβευε[ν.
Κλαύδιος Π[... Εὐτυχεῖτε... ἀπὸ ῾Ρώμης . ᾽Ανα]γέ-
γραπ]ται ἐ[πὶ ἀρχ[ι(ερέος) ᾽Ιά]σονος τοῦ
[Νεικοστράτου. . . . .]

5. Ubique ἀρχιερέος e Lycia consuetudine restituimus; ἀρχ[ι(ερέως) Heberdey.

38. N. 38 (a. d. VII cal. decembres a. 140). Ad Tloenses.

Epistyl. Αὐτοκρά]τωρ Καῖσαρ θεοῦ ῾Αδριαν[οῦ] υἱός, θεοῦ Τρα[ϊανοῦ
Παρ]θικοῦ υ[ἱ]ωνός, θεοῦ Νέρουα ἔγγονο[ς,
Τίτος Αἴλ]ιος ῾Αδ[ρ]ι[α]νὸς ᾽Αντωνεῖνος[ς] Σεβαστό[ς], ἀρ[χιερεὺς
μέ]γιστος, δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ γ', [ὕπα-

τος τὸ] γ', πατὴρ πατρίδ[ο]ς, Τλω[έ]ων τοῖς ἄ[ρχουσι καὶ τῇ]
βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν · οὐκ ἀπε[θαύ-
μασα ὑμ]ᾶς Ὀπραμόᾳ μαρτυρεῖν ἐπιδόντι π[έντε μ]υριάδας
τῇ πόλει · ἔτι καὶ διὰ τοῦτο προθυμοτέ[ρους
ἡγεῖσ]θε τοὺς πολεί[τ]ας ὑμῶν ἔσεσθαι τ[ῶ]ν [καλῶν (?) τοῦ]
ἐ[π]αίνου χάριν. Ἐπρέσβευεν Λικίννιος Ποπέλ[λιος. (?)
Εὐτυ]χεῖτε. Πρὸ ζ' [κ]αλ(ανδῶν) Δ[ε]κεν[β(ρίων) ἀ]π[ὸ Ῥώμης.
Ἀνα]γέγραπται ἐπὶ ἀρχι(ερέος) Ἰουλίου Ἡλιοδώρου, Παν[ήμου...

39. N. 40 (a. d. IX ? octobres a. 143). Ad commune Lyciorum.

XI B Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ θ[ε-
οῦ Ἀ]δριανοῦ υἱός, θε-
οῦ Τ]ραϊανοῦ Παρθικοῦ
υ]ἱωνός, θεοῦ Νέρουα
ἔγγονος, Τίτος Αἴλιος
Ἀδριανὸς Ἀντωνεῖ-
νος Σεβαστός, ἀρχιε-
ρεὺς μέγιστος, δημαρ-
χικῆς ἐξουσίας τὸ ϛ',
αὐτοκράτωρ τὸ β', ὕ-
πατος τὸ γ', πατὴρ
πατρίδος, τῷ κοινῷ
τῷ Λυκίων χαίρειν ·
Ὀπραμόας Ἀπολλω-
νίου εἰ πρὸς μίαν πό-
XI C λιν ἦν πε[φιλοτειμη-
μένος, εἰκότως ἐτύν[χα-
νεν μαρτυρίας πα[ρ' ἐ-
κείνης μόνης · ἐπεὶ δ[ὲ
πόλλαῖς πόλεσιν, ὡ[ς
ἐπιστέλλετε, συν[βέ-
βληταί τι εἰς ἐπανό[ρ-
θωσιν τῶν ὑπὸ τοῦ
σεισμοῦ πεπονηκό-
των, προσῆκον ἦν τὸ ἔ-
θνος αὐτῷ μαρτυρ[ῆ-
σαι. Ἐπρε<υ>σβευεν Εὐ-
πόλεμος Εὐπολέμο[υ.
Εὐτυχεῖτε · Προ ι'
........Ὀκτω[ν
XI D [βρίων ἀπὸ Ῥώμης. Ἀνα-]
[γέγραπται ἐπὶ ἀρχι(ερέος)]...

40. N. 41 (ad ?, mense septembri a. 144). Exstant tantum fragmenta honorum principis et locus originis ἀπὸ Ῥώμης cum notatione Ἀν]α[γέγ]ρα[πται ἐπὶ ἀρχι(ερέος) Κ]λαυ(δίου) [Ἀντιμάχου, Παν]ήμου.

41. N. 42 (a. d. ? februarias a. 146). Ad commune.

Post honores Antonini ab editore restitutos, legimus:

XI G . . . τῷ κ[οι]νῷ [τ]ῷ [Λυ-
κ]ίων [χ]αίρειν · μέμ[νη-
μαι ὧν καὶ πρότερον [ἐ-
πεστείλατε Ὀπραμ[όᾳ
τῷ λυκιάρχ[ῃ] μαρτυ-
ροῦντες, ὡς [κα]ὶ τὰ ἄλ-
λα προθυμουμένῳ
περὶ τὸ ἔθνος καὶ ταῖ[ς
ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ πε[πο-
νημέναις πόλε[σι]ν [ἐκ-
τε[νῶ]ς [πεφιλοτειμημέ-
ν[ῳ . . . .
. . . .
[. . . τὸ ψήφισμα ἔπεμ-]
XI H ψεν Οὐοκώνιος Σ[άξας
ὁ κράτιστος. [Εὐτυχεῖ-
τε. Προ[. . . . Φε-
βραρίω[ν ἀπὸ Ῥώμης. Ἀνα-
γέγρ[απται ἐπὶ ἀρχι(ερέος) Λι-
κιν[νίου Στασιθέμιδος.

42. N. 44 (149 A. D.) Ad commune.

XII A Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ θεοῦ Ἁδρι[ανο]ῦ υ[ἱό]ς, θεοῦ Τραϊανοῦ [Παρθικοῦ
υἱωνός, θεοῦ Νέρουα ἔγγονος, [Τίτο]ς Αἴλιος Ἁδριανὸς Ἀν[τωνεῖ-
νος Σεβαστός, ἀρχιερεὺς μέγ[ιστος], δημαρχικῆς ἐξουσία[ς
τὸ ιγʹ, αὐτοκράτωρ τὸ βʹ, [ὕπα]τος τὸ δʹ, πατὴρ π[ατρίδος]
τῷ κοινῷ τῷ Λυκίων χαίρειν · [ἔμαθον] καὶ πρὸς ὅσας πολεῖς [ἐπο-
λειτεύσατο καὶ ἐν καιρο[ῖ]ς τί[σιν Ὀπραμ]όας Ἀπολλωνίου δ. . . . .
.ο. . . κοιν]ῇ τε πεποί[ηται. Τὸ ψ]ήφισμα ἔπεμψε Ῥου[πί-
λιος Σεουῆρος, ὁ]κράτιστ[ος τοῦ ἔθνους ἡ]γεμ[ώ]ν. [Εὐτυχ]ε[ῖτε.
XII B Π]ρὸ. . . . Δ[εκεμβρί(?)]ων [ἀπ]ὸ Ῥ[ώμης, Ἀναγ]έγραπται
ἐ]πὶ ἀρχι(ερέος) Μ[εττ]ίου [Ἀ]ν[δ]ροβίο[υ. . . . . . .] κα'

43. N. 46. (Pridie idus (?) februarias a. 151). Ad Limyrae incolas.

Maxime mutila est; quae supersunt simillima sunt epistulae ad Corydallenses, quam subjicimus.

44. N. 47. (Pridie idus februarias ? a. 151). Ad Corydallenses.

XII C Αὐτοκ[ράτωρ Καῖσαρ θεοῦ] Ἁδριανοῦ υἱός, [θ]εοῦ Τραϊανοῦ Παρθικοῦ
υἱω[νός, θεοῦ Νέρουα ἔγ]γονος Τίτος Α[ἴ]λιος Ἁδριανὸς Ἀντωνεῖνος
Σεβ[αστός, ἀρχιερεὺς μέ]γιστος, δημαρ[χ]ικῆς ἐξουσίας τὸ ιδʹ,
αὐ[τοκράτωρ τὸ βʹ, ὕπ]ατος τὸ [δʹ], πατὴρ πατρίδος, Κορυ-
δα[λλέων τοῖς ἄρχουσι καὶ] τῇ βουλῇ κα[ὶ τ]ῷ δήμῳ χαίρειν · τίν[α

XIID τρόπον καὶ πάλιν(?) Ὀπραμόα]ς Ἀπολλωνίου φιλοτει[μεῖτ]αι [π]ερ[ὶ ὑ]μᾶς,
ἔμαθον ἐξ ὧν ὑμεῖς μοι ἐπε]στείλατε · ὡς δὲ καὶ πρὸς ἄλλας ἐφι-
λοτειμήθη πόλεις τὰς τῷ] σεισμῷ πεπονηκυίας, μ[εμ]αθήκειν ἐκ τῶν
ὑπ' ἐκείνων ἐψηφισμένων. Τ]ὸ ψήφισμα ἔπεμψε Ῥο[υ]πίλιος Σεουῆ-
ρος ὁ κράτιστος τοῦ ἔθνου]ς ἡγεμών. Εὐτυχεῖτε. Πρὸ α'[ε]ἰ-
δῶν Φεβρ(αρίων)(?) ἀπὸ Ῥώμης. Ὑποτέτ]ακται ἐπὶ ἀρχι(ερέος) Ἀντι[χ]ά-
ρους δίς,
Ξα]νδικοῦ ς'

45. N. 48. (Pridie idus februarias a. 151). Ad Nisae incolas.

XIID Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ θεοῦ Ἀδρι]ανοῦ υἱός, θεοῦ Τραϊανοῦ Παρθι-
κοῦ υἱωνός, θεοῦ Νέρουα ἔγγονος] Τίτος Αἴλιος Ἀδριανὸς Ἀντωνεῖνος
Σεβαστός, ἀρχιερεὺς μέγιστ]ος, δημαρχικῆς ἐξουσ[ί]ας τὸ ιδ',
αὐτοκράτωρ τὸ β', ὕπατ]ος τὸ δ', πατὴρ πα[τρ]ίδος Νεισέων
τοῖς ἄρχουσι καὶ τῇ βουλῇ καὶ] τῷ δήμῳ χαίρειν · [ὡς κ]αὶ πρὸς τὴν
ὑμετέραν πόλιν Ὀπραμόας Ἀ]πολλωνίου φιλό[τειμος
XIIE γέγον[εν κ]αὶ π[ρ]ὸς ἀλ[λ]ας [πολλὰς πόλεις], ἐμάνθανον ἔκ τε ὧν [ἐ]κεῖναι
αἱ πόλεις ἐπέστειλάν μοι καὶ ἐξ[ὧ]ν ὑμεῖς γεγράφφατε. Τὸ ψήφισμα
ἔπεμψε Ῥουπίλιος Σεουῆρος ὁ κράτιστος τοῦ ἔθνους ἡγεμών. Εὐ-
τυχεῖτε. Πρὸ α' εἰδῶν Φεβρ(αρίων) ἀπὸ Ῥώμης. Ὑποτέτακται ἐπὶ
ἀρχι(ερέος) Ἀντι[χά]ρου δίς, Ξανδικοῦ κη'

46. N. 49. (a. d. XVI calendas ? a. 151). Ad commune.

XIIE Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ θεοῦ Ἀδριανοῦ υἱός, θεοῦ Τραϊανοῦ Παρθι-
κοῦ υἱωνός, θεοῦ Νέρουα ἔγ[γ]ονος, Τίτος Αἴλιος Ἀδριανὸς Ἀντω-
νεῖνος Σεβαστός, ἀρχιερεὺς μ[έγ]ιστος, δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ ιδ',
αὐτοκράτωρ τὸ β', ὕπατος [τ]ὸ δ', πατὴρ πατρίδος τῷ [κ]οινῷ
τῶν Λυκίων χαίρειν · καὶ ἐ[ξ] ὧν πρότ]ερόν μοι ἐπεστείλατε [Ὀπ]ρα-
μόᾳ Ἀπολ[λω]νί[ου] μαρτυρο[ῦντες, τὰ εὖ] πεπολειτευμένα α[ὐτῷ περὶ
ὑμᾶς ἠπισ[τάμ]ην. Τὸ ψ[ήφισμα ἔπεμ]ψε Ῥουπίλιος Σεο[υῆρος ὁ κρά-
τι]στος το[ῦ ἔθ]νου[ς ἡγεμών. Εὐτυχεῖτε.] Πρὸ ις' κ[αλ(ανδῶν)].....
XIIF ἀπὸ Ῥώμης.] Ἀν[αγ]έγρα[πτ]αι ἐπὶ [ἀρχι(ερέος) Ἀντιχάρου δίς,
Πανήμου...

47. N. 50. (Pridie ? idus februarias a. 151). Ad Gagarum incolas.

XII F Αὐτοκρά[τωρ] Καῖσαρ [θ]εοῦ Ἁδριανοῦ υἱός, [θεοῦ Τραϊα]νοῦ Παρθι[κοῦ] υἱωνός, θεοῦ Νέρουα ἔγγονος, Τίτος Αἴλ[ιος Ἁδρι]ανὸς Ἀντων[εῖ]νος Σεβαστός, ἀρχιερεὺς μέγιστος, δημα[ρχικῆς ἐ]ξουσίας [τὸ] ιδ', αὐτοκράτωρ τὸ β', ὕπατος τὸ [β', πα]τὴρ πατρί[δος] Γαγατῶν τοῖς ἄρχουσι καὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δ[ήμῳ] χαίρειν· εἰκότ[ως Ὀ]πραμόᾳ Ἀπολλωνίου μαρτυρεῖτε βαλανεῖ[ον ὑ]μεῖν κατασκ[ευά]ζοντι ἐντελὲς καὶ ταῦτα πρὸς πολλοῖς οἷς [καὶ ἄλλα]ις πόλε[σιν φ]αίνεται πεποιηκώς. Τὸ ψήφισμα ἔπεμψε Ῥου[πίλιος Σεουῆρος [ὁ κρ]άτιστος τοῦ ἔθνους ἡγεμών. Εὐτυχεῖτε. [Πρὸ α' ? εἰδ[ῶ]ν Φεβρ(αρίων) ἀπὸ Ῥώμης. Ὑποτέτακται ἐπὶ ἀρχι(ερέος) [Ἀριστάνδρου δ]ίς, Δύστρου κζ'

48. N. 51. (A, 152). Ad commune. Maxime mutila est, neque videntur ea quae exstant peculiarem speciem praebere.

49. Epistula ab Antonino scripta ad Coronenses (140 A. D.)

Titulum apud antiquam Orchomenum reperit Latyschev in eodem lapide incisum ac. n. **57** et **58** (vide infra) ediditque BCH V (1881) p. 452 sq. Repetivit IGS, I, n. 2870 II.

...Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ θεοῦ Ἁδριανοῦ υἱός, θεοῦ Τραϊανοῦ Παρθικοῦ υἱωνός, θεοῦ Νέρουα ἔκ[γ]ονος, Τίτος Αἴλιος Ἁδριανὸς Ἀντωνεῖνος Σεβαστός, ἀρχιερεὺς μέγιστος, δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ γ', ὕπατος (τὸ) γ', πατὴρ πατρίδος, Κορωνέων τοῖς ἄρχουσι καὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν. Καὶ τοῦ θεοῦ πατρός μου δικαίως μεμνημένοι καὶ τῆς ἐμῆς ἀρχῆς κατὰ τὸ προσῆκον ἐπησθήμενοι καὶ ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ μου προθύμως συνηδόμενοι πρέποντα Ἕλλησιν ἀνθρώποις ποιεῖτε. Ἐπρέσβευεν Δημήτριος Διονυσίου, ᾧ τὸ ἐφόδιον δοθήτω εἰ μὴ προῖκα ὑπέσχετο. Εὐτυχεῖτε.

50. Epistula ab Antonino scripta ad ephebos Pergamenos (a. d. V. aut. VI. cal. septembres intra annos 140 et 145). Maxime mutila. Invenit Fränkel ediditque, n. 275.

51. Epistula ab Antonino scripta ad Ephesios intra eosdem annos.

Titulum quem Wood invenit, Waddington primus edidit in suo Aristide p. 51 ; Wood ipse identidem edidit Discov. at Ephesus, Inscr. from the Odeum n. 2. Hicks repetivit in IBM III n. 489, deditque duo fragmenta inedita alterius exempli (id. n. 490). Cf. Ditt. Syll² n. 404.

Αὐτοκρ[άτωρ Καῖσαρ, θεοῦ Ἁδ]ριανοῦ
υἱός, θεο[ῦ Τραϊανοῦ Παρθικοῦ υἱων]ός,
θεοῦ Νέρ[ουα ἔκγονος, Τίτος Αἴλιος Ἁδρι]ανὸς
Ἀντωνεῖνος Σεβαστός, ἀρχιερεὺς μέ]γιστος,
δημαρχικῆ[ς ἐξουσίας τὸ... αὐτοκράτωρ τὸ β'], ὕπατος
τὸ γ', πατὴρ πα[τρίδος, Ἐφεσίων τ]οῖς [ἄρχουσι καὶ τῆι] βουλῆι
[καὶ τῶι δή]μωι χαίρ[ειν].
Περγαμηνο[ὺς ἀπεδε]ξάμην ἐν τοῖς [πρὸς ὑμᾶς γρ]άμμασιν
χρησαμένο]υς το]ῖς ὀνόμ[α]σιν οἷς ἐγὼ χρῆσθαι τὴν πόλιν
τὴν ὑμετέρα[ν ἀπ]εφ[η]νάμην · οἶμαι δὲ καὶ Σμυρναίους κατὰ
τύχην παραλ[ελ]οιπέναι ταῦτα ἐν τῷ περὶ τῆς συνθυσίας
ψηφίσματι, τοῦ λοιποῦ δὲ ἕχοντας εὐγνωμονήσειν, ἐὰν
καὶ ὑμεῖς ἐν τοῖς πρὸς αὐτοὺς γράμμασιν, ὃν [π]ροσήκει
τρόπον καὶ κέκριται, τῆς πόλεως αὐτῶν [φαίνησθ]ε μεμνη-
μ]ένοι. Τὸ ψήφισμα ἔπεμψεν Σουλπίκιος Ἰου[λια]νὸς ἐπιτροπός μου.
Εὐτυχεῖτε
Τὸ] δὲ ψήφισμα ἐποίησεν γραμματεύων Πο. Οὐήδιος Ἀν[τωνε]ῖνο[ς.

5. αὐτοκράτωρ τὸ [..] Wood.
14. Ita IBM, et Ditt²., ex altero exemplo; [ἀεὶ ἦτ]ε Waddington et Wood.

52. Epistula ab Antonino ad synodum athletarum (a. d. XVII cal. junias, a. 143).

Romae inventum titulum edidit CIG 5907. Cf. Kaibel, n. 1055.

Ἀγαθῆι τυχῆι
Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ θεοῦ Ἁδριανοῦ υἱός,
θεοῦ Τραϊανοῦ Παρθικοῦ υἱωνός, θεοῦ Νέρουα
ἔγγονος, Τίτος Αἴλιος Ἁδριανὸς Ἀντωνεῖνος
Σεβαστός, ἀρχιερεὺς μέγιστος, δημαρχικῆς ἐξουσίας
τὸ ϛ', αὐτοκράτωρ τὸ β', ὕπατος τὸ γ', πατὴρ πατρίδος, συνόδῳ
ξυστικῇ τῶν περὶ τὸν Ἡρακλέα ἀθλητῶν ἱερονεικῶν στεφα-
νειτῶν χαίρειν.
Ἐκέλευσα ὑμεῖν ἀποδειχθῆναι χωρίον ἐν ᾧ καὶ τὰ ἱερὰ κατα
θήσεσθε καὶ τὰ γράμματα πρὸς αὐταῖς ταῖς θέρμαις ταῖς ὑπὸ
τοῦ θεοῦ πάππου μου γεγενημέναις, ὅπου καὶ μάλιστα τοῖς
Καπιτωλείοις συνέρχεσθε. Εὐτυχεῖτε. Ἐπρέσβευεν
Οὔλπιος Δομεστικὸς ἐπὶ βαλανείων μου.
Ἐγράφη πρὸ ιζ' Καλ(ανδῶν) Ἰουν(ίων) ἀπὸ Ῥώμης
Τορκουάτῳ καὶ Ἡρώδῃ ὑπάτ(οις).

53. Epistula ab Antonino scripta ad Commune Lyciorum intra menses augustum et septembrem a. 145.

Reperta est Cyaneis, Heberdey et Kalinka ediderunt in Serta Harteliana p. 4 (III D). Praeter honores principis paucissima intelliguntur. In eodem titulo invenitur (p. 1, I, 1), conspectus epistularum quarumdam a praesidibus scriptarum; epistulae vero ipsae non exstant.

54. Epistula ab Antonino scripta ad Ephesios (145 A. D.)

Titulum invenit Wood; edidit Waddington Aristide, p. 8 cum titulo nostro n. **55**. Wood ipse transcripsit in Discov. at Ephesus, Inscr. from the Odeum n. 3. Hicks repetivit in IBM III n. 491, neutrum omnino secutus. Cf. Ditt. Syll.[2] n. 405.

Αὐτοκράτω]ρ Καῖσ[α]ρ, θε[οῦ Ἁδ]ριανο[ῦ
υἱός, θεοῦ Τραϊ]ανο]ῦ Παρθ]ικο[ῦ υἱω]νός,
θεοῦ Νέρουα ἔ]κγον[ος, Τίτος] Αἴλιο[ς Ἁδρι]ανὸς
Ἀντωνεῖνος Σεβα]στ[ός, ἀρχιερεὺ]ς μ]έγιστος, δη]μαρ-
χι]κ[ῆς ἐξουσίας] τὸ η', α]ὐτοκράτωρ τ]ὸ β', ὕπατος[τὸ δ', πα-
τὴρ π[ατρίδος, Ἐφεσί]ων τοῖς [ἄρ]χουσι καὶ [τῆι] βουλῇ καὶ

τῷ δήμῳ χ]αίρε[ιν]. Τ]ὴν φιλοτιμίαν ἣν φιλοτιμ[εῖται
πρὸς ὑμ[ᾶς Ο]ὐήδιος Ἀντωνεῖνος ἔμαθον οὐχ οὕτω[ς ἐ]κ
[τ]ῶν ὑμετέρω[ν γραμ]μάτων ὡς ἐκ τῶν [ἐκ]είνου· βουλόμε-
νος γὰρ παρ' ἐμοῦ τυχεῖν βοηθείας [εἰς τὸν] κόσμον τῶν
ἔργων ὧν ὑμεῖν ἐπηγγείλατο, ἐδήλ[ωσεν ὅσα κα]ὶ ἡλίκα οἰ-
κοδομήματα προστίθησιν τῇ πόλ[ει, ἀλλ' ὑμ]εῖς ο[ὐκ] ὀρ-
θῶς ἀποδέχεσθε αὐτόν · κἀγὼ καὶ συ[νεχώρησα α]ὐτὸ[ς ὅσ-
α ᾐτήσατ[ο] καὶ ἀπεδεξάμην ὅτι [οὐ] τὸν [πολλῶν τῶ]ν πο-
λειτευομένων τρόπον, οἳ τοῦ [παρ]αχρῆ[μα εὐδοκιμ?] εἶν χά-
ρ]ιν εἰς θέα[ς κ]αὶ διανομὰς καὶ τὰ τῶ[ν ἀγώνων θέματα? δαπαν]ῶ[σιν,
τὴ]ν φι[λοτιμ]ίαν, ἀλλὰ δι' οὗ πρὸς τὸ [μέλλον ἐλπίζει σ]εμνο-
τέραν ποιή]σειν τὴν πόλιν προῄρ[ηται. Τὰ γράμματα ἔπε]μψεν
Κλ. Ἰου]λίανὸς ὁ κράτιστος ἀνθύ[πατος. Εὐτυχεῖτ]ε.

13. Ita Ditt². (vide notam ejus); καὶ συ[νέλαβον IBM (cf. nostrum 56, v. 15; Waddington nihil supplet; συνωμολόγησα|ἅ Wood.
14. Ita IBM; ὅτι [οὐ] τὸν συνήθη τῶ]ν Ditt².
14. sqq. Waddington et Wood vix quidquam utiliter supplent.
17. Ita Ditt².; μέλλον συνοίσει? σ]εμνο IBM.

55. Epistula ab Antonino ad Ephesios scripta (150 A. D.) Ab iisdem et in iisdem condicionibus edita ac prior (Cf. nostrum n. **51**). Vide igitur Waddington, Aristide p. 8, Wood, ibid, n. 4, IBM III, n. 492.

Αὐ]τοκράτωρ Καῖσ]αρ, θ[εοῦ
Ἁδριανοῦ υ[ἱ]ός, [θ]εοῦ Τραϊα[νοῦ
Π[αρ]θικοῦ [υ]ἱωνός, θεοῦ [Νέρ-
ουα ἔκγονος, Τ[ίτος Αἴλιος Ἁ]δριανὸς
Ἀντωνεῖνος Σεβασ[τός, ἀ]ρχιερεὺς
μέγιστ[ος, δ]ημαρχικῆ[ς ἐξ]ουσίας τὸ
ιγ', αὐτο[κρ]άτωρ [τ]ὸ β', ὕπατο]ς τὸ δ',
πατὴρ πατρί[δος, Ἐφεσίων τοῖς
ἄρχουσι καὶ τῇ β[ουλῇ καὶ] τῷ δή[μῳ
χαί[ρειν·
Εἰδότι μοι δηλο[ῦτε τὴν φι]λοτι[μίαν
ἣν Οὐή[δ]ιος Ἀντ[ω]ν[εῖνο]ς φιλοτιμεῖ-
ται πρὸς ὑμᾶς, ὁ[ς] γε κα[ὶ τὰς] παρ' ἐμοῦ
χάριτας εἰς τὸν [κόσ]μον ἀ[πάσ]ης πό-

λεως [κα]τέθετο.
Τ]ὸ ψήφισ[μα ἔπ]εμψεν Φλ....
..τι[.... ἐπίτρο]πος. [Εὐτυ]χεῖ[τε.

13. Waddington omittit cetera, post ὑμᾶς ; ο[. ..]παρ' ἐμοῦ Wood.
14. εἰς τὸν [εὐεργέτην] τῆς, etc., Wood.
15. Wood omittit]κα]τέθετο. In fine Wood supplet ['Ιουλιανὸς ὁ κράτιστος] ἀνθύπατος.

56. Epistula ab Antonino ad Asiae Graecos scripta intra annos 150 et 161.

Cui titulo ab ipso Ephesi reperto alludit Wood, Odeum, n. 5, nec fragmenta digna putat quae edat. Hicks, IBM III n. 493, supplementa tentavit quorum tantum ultimos versus transcribimus : agitur de Vedio Antonino (V. nostros **51**, **54**, **55**):

κ]αὶ ἐ[γ-
ὼ συν]έπραξα αὐτ[ῷ καὶ σ]υνέλα[βον ὡ]ς α[ὔξοντι τὸ κά]λλος
τῆς [πόλεως] καὶ κό[σμον] τῆ[ς 'Ασίας?
Τὸ] ψήφισμα ἔπ[εμψε]ν Ποπίλλ[ιος Πρ]εῖσκος ὁ [κρά]τισ-
το[ς ἀνθύπα]τος. [Ε]ὐτυχεῖτε.

57. Epistula ab Antonino ad Thisbaeos scripta 155 A. D.

Invenit Latyschev apud antiquam Orchomenum. Praecedebat in lapide nostrum n. **49**. Utramque et nostrum **58** edidit in BCH V (1881) p. 452 sqq. Repetivit IGS I, n. 2870 I et III.

[..ῆν ἀναγ-
καῖον, ὁπότε ὑμεῖς οὐκ [ἐ]πείθεσθε τοῖς κριθεῖσιν, ἀλλὰ εἰσῄειτε εἰς τὴν ἐκείνων χώρα[ν,
κἀκείνους ἰς τὸ μὴ περ[ι]ορᾶν ὑμᾶς νέμοντας τρέπεσθαι. Πόσον δέ ἐστιν τὸ ὀφειλόμ[ε-
νον τέλος ἢ τίνα εἰσὶν ἃ κατεσχήκασιν ὑμῶν Κο[ρ]ωνεῖς ἐνέχυρα, 'Αρισ-τώνυμος
ὁ αὐτος κρινεῖ. Εὐτυ[χ]εῖτε.

1. ...δ]|ίκαιον IGS ; ἰς τὴν BCH.

58. Epistula ab Antonino ad Coronenses scripta eodem anno. V. supra.

Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ, θεοῦ Ἀδ[ρια]νοῦ υἱός, θεοῦ Τραϊανοῦ Παρθικοῦ υἱωνός, θεοῦ Νέρουα ἔκγονος, Τί-
τος Αἴλιος Ἀδριανὸς Ἀντων[εῖ]νος Σεβαστός, ἀρχιερεὺς μέγιστος, δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ ιη', αὐτο-
κράτωρ τὸ β', ὕπατος τὸ δ', [π]ατὴρ πατρίδος, Κορωνέων τοῖς ἄρχουσι καὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαί-
ρειν. Τῆς ἀποφάσεως, ἣν ἐ[π]οιησάμην μεταξὺ ὑμῶν καὶ Θισϐέων, ἀντί-γραφον ὑμεῖν ἔπενψα, ἐ-
πέστειλα δὲ καὶ Μεστρίῳ Ἀρισ[τ]ωνύμῳ ἀπομετρῆσαι τὰ πλέθρα Θισϐεῦσιν, ἃ προσέταξεν αὐτοῖς ὁ
θεὸς πατήρ μου παραδοθ[ῆναι]· τῆς δὲ ἔξωθεν χώρας εἴ τινα Θισϐεῖς ἐπινέμοιεν πείθοντες ὑμᾶς,
δώσουσι μὲν νόμιον τέλ[ος, ἐὰν] δὲ καὶ ἀποδῶσιν ὅσον ἂν ὑπὲρ τοῦ χρόνου τοῦ παρελθόντος ὀφ[ει-
λειν αὐτοὺς κριθῇ, δῆλον ὅ[τι καὶ ὑ]μεῖς τὰ ἐνέχυρα αὐτοῖς ἀποδώσετε. Ἐπρέσϐευον Αἴλιος Γλύκ[ων
καὶ Διονύσιος Διονυσοδώρου, [οἷς τὸ] ἐφόδιον δοθήτω εἰ μὴ προῖκα ὑπέσ-χηνται. Εὐτυχεῖτε.

12-13. ἀπό]γραφον IGS.
16. τέλ[ος, ὅταν] δέ BCH ; τέλ[ος, ἂν] δέ IGS ; ἐὰν]δέ optime ad spatium convenit.
17. In lapide ενεχυραααυτοις.

59. Epistula ab Antonino ad Panhellenium scripta, pridie cal. decembres 157. A. D. Titulum Aezanis repertum et in CIG (3834) editum revisit Le Bas. Vide Wad. III. n. 866. (Expl. p. 240).

Αὐτ]οκράτωρ Καῖσαρ, θεοῦ Ἀδριανοῦ υἱ[ός,
θεο]ῦ Τραϊανοῦ Παρθικοῦ υἱωνός, θεο[ῦ
Νέρ]ϐα ἔκγονος, Τίτος Αἴλιος Ἀδριανὸς
Ἀντ]ωνεῖνος Σεβαστός, ἀρχιερεὺς μέ-
γιστ]ος, δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ κ', αὐ-
τοκρ]άτωρ τὸ β', ὕπατος τὸ δ', πατὴρ πα-

τρίδ]ος, τῶι Πανελληνίωι χαίρειν·
ὅτι οἱ] πρὸ ὑμῶν Πανέλληνες Οὔλ-
πιο]ν Εὐρυκλέα ἀπεδέξαντο ὡς ἐπ-
ιει]κῆ, ἔμαθον ἐκ τῶν ὑπ' αὐτῶν ἐπ-
εστ]αλμένων. Εὐτυχεῖτε. Πρὸ μιᾶς
Κα]λανδῶν Δεκεμβρίων, ἀπὸ Ῥώμη[ς.

8. [M.] Οὔλπιον CIG.

60. Epistula ab Antonino scripta ad synodum τῶν ἐν Σμύρνῃ μυστῶν, 158 A. D.

Edidit CIG. 3176 B. Honores tantummodo principis exstant cum mentione synodi. Repetivit Ditt. Syll.[1] n. 289 et Syll.[2] n. 406.

61. Epistula ab Antonino scripta ad Balburorum incolas. 158 A. D.

Titulum invenerunt Heberdey et Kalinka, edideruntque in suo Bericht p. 37, n. 49.

Α]ὐτο[κρά]τω[ρ] Καῖσαρ [θ]εοῦ
Ἁδρι[α]νοῦ υἱός, θεοῦ Τραϊανοῦ
Παρθικ[οῦ υἱ]ωνός, θεοῦ Νέρουα
ἔγγονος, Τ[ί]τος Αἴλιος Ἁδρια-
νὸς [Ἀ]ντ[ω]νεῖνος Σεβαστό[ς,
ἀρχιερεὺ[ς μ]έγιστος, δημ(αρχικῆς) ἐξ(ουσίας)
τὸ κα', αὐτοκράτ[ω]ρ τὸ β', ὕπατος
τὸ δ', π(ατὴρ) π(ατρίδος), Β[α]λβουρέ[ω]ν τοῖς
ἄρχουσι καὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ
δήμῳ χαίρειν.
Τὴν φιλοτειμίαν, ἣν ἐπιδέδει-
κτ[α]ι περ[ὶ ὑμ]ᾶς Μελέαγρος
Κάστορ[ος. . . . .
. . . . . ος μουσικὸν
. . . . . . πόλει ἔστ[ω] λ. .
. . . . κύρια τὰ ἐπὶ τῇ
. . . . ὁρισθέν-

τ[α], ἐπεὶ καὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ πατρός μου Τερμησσεῦσι συνεχωρήθη τοῦτο ἐ[φ'] ὁμοίας ὑποσχέσεος, ἥν καὶ ὑμεῖς τῷ ψηφίσματι ἐ[νεγ]ράψατε.

Εὐτυχεῖτε.

62. **Epistula a M. Aurelio Caesare scripta ad synodum Smyrnaeam** τῶν περὶ τὸν Βρεισέα Διόνυσον, **a. d. V. cal. apriles a. 147.**

Ediderunt CIG 3176 A et Wad. Fast. n. 139 et Ditt. Syll.[1] n. 289 et Syll.[2], n. 406.

Μάρκος Αὐρήλιος Καῖσαρ, Αὐτοκράτορος Καίσαρος Τίτου Αἰλίου Ἁδριανοῦ Ἀντωνείνου Σεβαστοῦ πατρὸς πατρίδος υἱός, δημαρχικῆς ἐξουσίας, ὕπατος τὸ β', συνόδῳ τῶν περὶ τὸν Βρεισέα Διόνυσον χαίρειν.

Εὔνοια ὑμῶν, ἣν ἐνεδείξασθε συνησθέντες μοι γεννηθέντος υἱοῦ, εἰ καὶ ἑτέρως τοῦτο ἀπέβη, οὐδὲν ἧττον φανερὰ ἐγένετο. Τὸ ψήφισμα ἐπέγραψεν Τ. Ἀτείλιος Μάξιμος ὁ κράτιστος ἀνθύπατος καὶ φίλος ἡμῶν. Ἐρρῶσθαι ὑμᾶς βούλομαι. Πρ(ὸ) ε' Καλ. Ἀπρειλ. ἀπὸ Λωρίου.

Τὴν ἐπιγραφὴν ποίησαντος Μ. Ἀντωνίου Ἀρτεμᾶ δωρεὰ[ν]? ταμιεύοντος Σουλπικίου Ῥουφείνου.

1-4. Quorum partem omittit Wad.
9. γενηθέντος Wad.; γεννηθέντος in lapide.
16. Sqq. Wad. omittit.
17. In lapide δωρεας.

63. **Epistula ad eamdem synodum scripta a M. Aurelio et L. Vero imperatoribus (intra annos 161 et 166).**

Edidit CIG 3177; nihil exstat nisi fragmenta honorum utriusque principis.

64. Epistula ab iisdem imperatoribus scripta 167 A. D. Epistulam in BGU I n. 74 e papyro editam, quamvis mutilam, transcribimus.

Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Μάρκος Αὐρήλιος Ἀντ[ωνῖνος....
τὸ κα', αὐτοκράτωρ τὸ ε', ὕπατος τὸ γ', πατὴ[ρ πατρίδος...
μέγιστος, δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ ζ'[. . . . .
θεοῦ Τραϊανοῦ Παρτικοῦ ἔγγονοι θειο[. . . . .
χαίρει[ν · ὅ]τι μὲν τὰς δωρεάς, ὧν ἔτ[ι] δ[. . . . . . .
ὑμεῖν καὶ αὐτοι δύνεσθ' ἂν τοῦτο ε[. . . . . αὐτο
κράτορσιν δόξαντα ἤδη κεχρημ[. . . . .
καὶ γὰρ ἂν ἄλογον εἴη ὁπόσων μὲν υ[. . . . .
ἀφερετείητε ὅτε ἐπὶ τῶν ἔργων α[. . . . .
πρὸς τοὺς εὐεργέτας χάριτι ταῦτα μ[. . . . .
σαφῆ δηλῶσιν ἐγ μόνων τῶν [ ]ε[. . . . .
μενον εἴπερ τι ζητῆται οὔτε παρα[. . . . .
ἐνῆν, ἀλλ' ὅμως καὶ τούτων οὕτως ε[. . . . .
ταῦτα ἐπιστέλλομεν [ὅ]τι τὰ μὲν δ[. . . . .
συμβαίνοι παρὰ λιτ[ῶ]ν ὑμετ[έρων . . . .

1. Supplenda : Σεβαστός Ἀρμενιακὸς Μηδικὸς Παρθικὸς μέγιστος, δημαρχικῆς ἐξουσίας.

2. Supplenda : καὶ Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Λούκιος Αἴλιος Αὐρήλιος Οὐῆρος Σεβαστός Παρθικὸς Ἀρμενιακὸς Μηδικός.

3. Supplenda : αὐτοκράτωρ τὸ ·, ὕπατος τὸ γ', πατὴρ πατρίδος, θεοῦ Ἀντωνίνου υἱοί, θεοῦ Ἀδριανοῦ υἱωνοί.

6. Lege δύναισθ'.

9. Lege ἀφαιρεθείητε.

11. Lege δηλώσειν ἐκ.

65. Epistularum duarum fragmenta quarum utraque videtur esse scripta a M. Aurelio Antonino et L. Aurelio Commodo imperatoribus. Repertam in loco veterum Calamarum in Messenia edidit CIG 1319. In priore notamus ut saepe, v. 8-9 ἐφόδιο]ν δοθήτω εἰ μὴ προῖκ[α] ὑπέσχηται. Alteram vero, ex honoribus imperatorum apparet scriptam fuisse A. D. 176.

66. Fragmenta epistularum Athenis reperta, quae M. Aurelio et Commodo et fortasse Caracallae tribuenda sunt:

CIA III 39 a (Addenda) est epistula scripta a M. Aurelio et Commodo una imperantibus intra annos 175 et 180; CIA III, 40 ad Athenienses est Commodi, CIA III, 41 ad eosdem scripta potius tribuenda est Commodo quam M. Aurelio; CIA III, 42, est epistula aut Commodi aut Caracallae. Maxime vero mutilae sunt, neque ulla digna est cui studeamus.

67. Epistula a Septimio Severo scripta 195 A. D.

Repertam in urbe Phrygiae Afioum Karahissar edidit post alios CIG 3878 (cui titulo per typorum mendum inscribitur n. 3788). E reliquiis nihil praeter tempus intellegi potest.

68. Epistula a Septimio Severo scripta, verisimiliter intra annos 196 et 198, ad Aezanitas.

Cujus epistulae ediderat post alios CIG duas partes (n. 3837-3838), Le Bas revisit lapidem, ejusque transcriptionem, in Wad. III, n. 874 (Expl. p. 242) vulgatam, repetivit CIG in Addendis III, p. 1065.

Αὐ]τοκράτωρ Καῖσαρ, θεοῦ Μ(άρκου) Ἀ[ντωνείνου, Εὐσεβοῦς, Γερμανικοῦ, Σ[αρματικοῦ υἱός, θεοῦ Κομμόδου ἀδελφός, θ[εοῦ Ἀντωνείνου Εὐσεβοῦς υἱωνός, θεοῦ Ἁδριαν[οῦ ἔγγονος, θεοῦ Τραϊανοῦ Παρθικοῦ καὶ θεοῦ Ν[έρουα ἀπόγονος, Λούκιος Σεπτίμιος Σεούηρος, Εὐσεβής, Περτίναξ, Σεβαστός, Ἀραβικός, Ἀδιαβηνικός, ἀρχιερεὺς μέγιστος, δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ γ', αὐτοκράτωρ τὸ η', ὕπατος τὸ β', πατὴρ πατρίδος Αἰζανιτῶν τοῖς ἄρχουσι καὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμωι χαίρειν · τὴν ἡδονὴν ἣν ἐπὶ τοῖς κατορθωμένοις ἔχετε καὶ ἐπὶ τῷ τὸν υἱόν μου Μάρκον Αὐρήλιον Ἀντωνεῖνον ἐπιβαίνειν ἀγαθῇ τύχῃ τῶν τῆς ἀρχῆς ἐλπίδων καὶ τετάχθαι μ[ετὰ τοῦ πατρός, φανερώτατα ἔγνων δι[ὰ

τοῦ ψηφίσματος καὶ ἥσθην ὅτ[ι δι' αὐτὸ δη- μ]οσίαν ἠγάγετε ἑορτὴν καὶ ἐθύ[σατε τοῖς ἐνχωρ- ίοις θεοῖς θυσίας χαρισ[τηρί]ους, [πό- λις ὄντες ἔνδοξ[ο]ς καὶ ἐκ παλαιο[ῦ τῇ τῶν 'Ρω- μαίων ἀρχῇ χρήσιμ[ο]ς. Τὴν νείκη[ν δὲ ὡς εἶδον ἐπὶ μαρτυρίᾳ τῶν κατορθωμ[έ- νων ἐλθοῦσαν μετὰ τοῦ ψηφίσματος, ἀ]πέπεμψα τὸ [γ]ρ[ά]μμα ὑμεῖν παρὰ τοῖς ἐνχωρίοις θεοῖς ἐσ[ό]μενον.

'Επρέσβευον Καίλιος Καμπανὸς Φλα- ουϊανός, Κλαύδιος 'Απολλινάριος Αὐ- ρηλιανός, Φιλότιμος Μηνοφίλου, Κλαύ- διος Πασί[τ]εχνος, Βείθυς Δημητρίου, Αὐρήλιος Κάτ[υ]λλος, Μηνόφιλος Φ[ι- λίππου, Φίλιππος Μηνοφίλου · Μεν[ε- κράτην δὲ Μειλήτου ἔφασαν ἀπο- λυθ[ῆν]αι · οἷς τὸ ἐφόδιον ἀπο[δοθήτω εἰ μὴ προ]ῖκα υπέσχηνται. . . . . .

9. Sic in lapide : quod accipi nequit. Wadd. proponit δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ δ' : qui error explicari quam facillime potest e latino III pro IIII ; unde annus 196 intellegendus. CIG proponit δημαρχικῆς ἐξουσιας ϛ', αυτοκράτωρ τὸ ι' (unde annus 198).

12. κατορθωμένοις : sic in lapide. Cf. v. 22.

18. sic CIG ex v. 25; Wad. non supplet ἐνχωρίοις.

20. παλαιο[ῦ 'Ρω Wad.

21. Sic lapis et Wad.: τὴν [πρ]εσβείαν δὲ ἀσμέν|ως CIG.

22. κατορθωμ[... in lapide.

24. τὸ χρ[ῖμ]α CIG.

26. Κλαύδιος Καμπανός Wad.

32-34. ἔφασαν|δ]ύο ['Ρωμ]αίοις τὸ ἐφόδιον ἀπο|δοῦναι... ἡν]ίκα ὑπέσχ[η]νται CIG.

33-34. τὸ ἐφόδιον ἀπο]δοῦναι......προ]ῖκα ὑπέσχηνται Wad.; supplemus ex aliis titulis similibus. Δοθήτω fortasse legendum, sine ἀπο quod ex ἀπολυθῆναι manare potuit.

69. Ex epistula a Septimio Severo scripta et Delphis ab Haussoullier reperta nihil exstat nisi initium honorum. V. BCH VI (1882) p. 453 n. 85.

70. Rescriptum Septimii et Caracallae quod propositum fuit Alexandriae die 29 mensis decembris anni 199.

Edidit BGU I n. 267.

. . .] λογ [Αὐτοκ]ρ[άτωρ Καῖσαρ Λούκιος Σεπτίμιος Σεουῆρ]ος Πέρ[τ]ιναξ [Σε]βαστὸς Ἀραβικὸς Ἀδιαβη]νικὸς Παρθικὸς Μέγιστος] καὶ Αὐτοκρά[τωρ] Καῖσαρ Μάρκος Αὐρή]λιος Ἀντωνεῖνος Σεβαστὸς Ἰουλιανῇ Σω[σθ]ενιανοῦ διὰ Σωσθένους ἀνδρός · [Μ]ακρᾶς νομῆς παραγραφῆς τοῖς δικαία[ν] αἰ[τ]ίαν ἐσχηκόσι καὶ ἄνευ τινὸς ἀμφισβητήσεως ἐν τῇ νομῇ γενομ[έν]οις πρὸς μὲν τοὺς ἐν ἀλλοτρίᾳ πόλει διατρείβοντας ἐτῶν εἴκοσι ἀριθμῷ βεβαιοῦται, τοὺς δὲ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐτῶν δέκα. Προετέθη ἐν Ἀλεξανδρείᾳ L η' Τῦβι γ'

1. Supplendum ἀντίγραφον... λογισ(μοῦ) aut aliquid simile.
7. Lege παραγραφή.
11. Lege διατρίβοντας.
14. L = ἔτους.

71. Rescriptum Septimii Severi et Caracallae quod tribuendum est anno 200.

Edidit BGU II n. 473. Repetivit Mitteis: Zur Berliner Papyruspublication II Hermès XXXII (1897) p. 629 sqq. Est ad strategum quemdam missum ab epistratego et videtur pertinere ad cessionem bonorum; sed maxime mutilum est. In fine, notamus ἔρρωσο.

72. Epistula a Septimio Severo et Caracalla ad Smyrnaeos scripta, ut videtur circa annum 200.

Exscripsit CIG 3178. Repetivit Ditt. Syll.[1] n. 290 (Syll.[2] 414).

Οἱ θειότατοι Αὐτοκράτορες Σεουῆρος καὶ Ἀντωνεῖνος Καίσαρες Σμυρναίοις.

Εἰ Κλαύδιος Ῥουφῖνος ὁ πολείτης ὑμῶν, ὁ διὰ τὴν προαίρεσιν ἣ σύνεστιν ἐπὶ παιδείᾳ, καὶ τὸν ἐν λόγοις συνεχῆ βίον τὴν προκειμένην τοῖς σοφισταῖς κατὰ τὰς θείας τῶν προγόνων

ἡμῶν διατάξεις ἀτέλειαν τῶν λειτουργιῶν καρπούμενος,
ὑμῶν αὐτὸν ἑκουσίῳ ἀνάγκῃ προκαλουμένων ὑφέστη τὴν
στρατηγίαν κατὰ τὸ πρὸς τὴν πατρίδα φίλτρον, τὴν γοῦν εἰς τὰ
ἄλλα μένειν ἀπραγμοσύνην ἀκείνητον αὐτῷ δικαιότατόν
ἐστιν · οὐ γὰρ ἄξιον τῷ ἀνδρί τῆν εἰς ὑμᾶς φιλοτειμίαν γενέ-
σθαι ζημίαν, καὶ μάλιστα ταύτην ὑμῶν αἰτούντων ὑπὲρ
αὐτοῦ τὴν χάριν. Εὐτυχεῖτε.
Ἐπρέσϐευον Αὐρ. Ἀντωνεῖνος καὶ Αἴλιος Σπηρᾶτος.

73. Epistula a Septimio Severo et Caracalla scripta, verisimiliter ad Ephesios, 202 A. D.

Titulum Ephesium Wood invenit neque edidit. Hicks vulgavit in IBM III n. 495. Nihil exstat nisi pars honorum utriusque principis.

74. Epistula eorumdem Smyrnae reperta (204 A. D.) Titulum ediderunt L. Ross. Inscr. inedd. fasc. II p. 44 n. 152 b, tab. I, Wad. II, n. 2110, et Ditt. Syll.[2] n. 415.

Ἱερὰ γράμματα.
Δ]οκεῖς ἡμεῖν τὸ δόγμα
τ]ῆ(ς) συγκλήτου ἀγνο-
εῖ]ν, ὅ σε, ἐὰν μετ' ἐμπεί-
ρ]ων συναντιβά(λ)ῃς,
πε]ίσ(ει) μὴ εἶναι ἐπάναγ-
κ]ὲς συγκλητικῷ
δ]ήμου Ῥωμαίων ἄκον-
τι] ξένον ὑποδέχε-
σ]θαι. Ἐδόθη
ι]α' καλ(ανδῶν) Ἰουνί(ων) Ῥώμῃ
Φα]ϐίῳ Κείλωνι τὸ β' καὶ
Ἀ]ννίῳ Λίϐωνι ὑπάτοις.

5. βαδης in lapide.
6. ιση in lapide.
12. Supplevit Ditt.[2]; Ἀλ]ϐίῳ Ross.

75. Epistula eorumdem, Syri reperta.

Maxime mutilam edidit Wad. II, n. 1892, Commentarius abest, neque interpretatio tentata fuisse videtur. In eodem lapide sequitur altera epistula quae Caracallae solius imperantis esse potest, et in qua fortasse de priore epistula agitur.

76. Epistulae tum Septimii Severi et Caracallae, tum Caracallae solius imperantis, Delphis repertae, quibus nondum editis alludit Homolle, Histoire du Temple BCH XX (1896) p. 727.

77. Fragmenta ad epistulam Caracallae pertinentia. Quae Pergamis reperta edidit Fränkel, Inschr. von Pergamon II, n. 283 maxime mutila. Epistula scripta est intra annos 211 et 215.

78. Epistula a Caracalla ad Aurelium quemdam scripta circa annos 214 et 215.

Titulum Philadelphiae in Lydia repertum edidit Contoleon in Νεὰ Σμύρνη (die XXX mensis augusti 1891). Repetivit ipse in Revue des Études Grecques IV (1891) p. 297 n. 2. Retractivit Buresch, Wochenschrift für klassische Philologie VIII (1891) n. 45, p. 1242. sqq. Cf. Ditt.² n. 416.

Αὐτοκράτωρ
Καῖσαρ Μάρκος
Αὐρήλιος Ἀντωνεῖ-
νος Εὐσεβὴς Σεβασ-
τός, Παρθικὸς μέγισ-
τος, Βρεταννικὸς μέ-
γιστος, Γερμανικὸς
μέγιστος Αὐρηλίῳ
Ἰο[υλιανῷ]ι τῷ]ι τιμι-
ωτάτωι χαίρειν·
Εἰ καὶ μηδεὶς αἱρεῖ
λόγος τὸν Φιλαδελ-
φέα Ἰουλιανὸν ἀ-
πὸ τῶν Σαρδιανῶν
εἰς τὴν τῆς πατρί-
δος μεταθεῖναι φι-
λοτειμίαν, ἀλλ' ὅμως
σὴν χάριν ἡδέως
τοῦτο ποιῶ, δι' ὃν καὶ
τὴν νεωκορίαν [αὐ-
τὴν το[ῖς Φιλ]αδελ-
φε[ῦσιν, δέ]δωκα.
Ἔρρωσο Ἰ[ου]λι[ανὲ
τιμιώτατέ μοι καὶ φίλ-
τατε.
Ἀνεγνώσθη ἐν τῷ
θεάτρῳ ἔτους σμε', μη-
νὸς Ἀπελλαίου αε'.

9. Buresch et Ditt.² supplent; cf. v. 23.
11. μηδεὶς ερι (= ἔνι?) Contoleon.
18. σὴν χάρην (= χάριν) ιλεως (= ἡδέως?) Contoleon.
19. δι' ὧν Contoleon.
20. Sqq. Hic in transcriptione Contoleontis plures versus e quibus nihil intellegi potest.

22. Supplevit Ditt.²; φε[ῦσι προσέδ]ωκα Buresch.
23. Buresch supplevit.
27. σμε' = 245 ab Actio.
28. Ἀπελλαίου ε' Ditt.²

79. Edictum verisimiliter Alexandri Severi de Auro Coronario.

Papyrum in Fayûm inventam ediderunt Grenfell, Hunt, Hogarth, Fayûm pap. n. XX.

80. Epistula verisimiliter ab imperatore Trajano Decio et Caesare Herennio Etrusco scripta ad Aphrodisiae incolas, (250 A. D,)

Ediderat CIG 2743, lapidem revisit Waddington transcripsitque Wad. III n. 1624. (Expl. p. 383).

Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ [Γάϊος Μέσσιος Κυΐντος Τραϊανὸς Δέκιος] Εὐσεβής, εὐτυχής, Σεβαστός, δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ γ', ὕπατος τὸ β', ἀποδεδειγμένος τὸ τρίτον, πατὴρ πατρίδος, ἀνθύπατος καὶ [Ἑρέννιος Τραϊανὸς Δέκιος Καῖσαρ], ἀρχιερεὺς μέγιστος, δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ πρῶτον, ὕπατος ἀποδεδειγμένος, Ἀφροδεισιέων τοῖς ἄρχουσιν καὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν. Εἰκὸς ἦν ὑμᾶς καὶ διὰ τὴν ἐπώνυμον τῆς πόλεως θεὸν καὶ τὴν πρὸς Ῥωμαίους οἰκειότητά τε καὶ πίστιν ἡσθῆναι μὲν ἐπὶ τῇ καταστάσει τῆς βασιλείας τῆς ἡμετέρας, θυσίας δὲ καὶ εὐχὰς ἀποδοῦναι δικαίας. Καὶ ἡμεῖς δὲ τήν τε ἐλευθερίαν ὑμεῖν φυλάττομεν τὴν ὑπάρχουσαν καὶ τὰ ἄλλα δὲ σύμπαντα δίκαια, ὁπόσων παρὰ τῶν πρὸ ἡμῶν αὐτοκρατόρων τετυχήκατε, συναύξειν ἑτοίμως ἔχοντες ὑμῶν καὶ τὰς πρὸς τὸ μέλλον ἐλπίδας.

Ἐπρέσβευον Αὐρήλιοι Θεόδωρος καὶ Ὀνήσιμος.

Εὐτυχεῖτε.

1-2; 4-5. CIG hic nihil supplet; sed existimat nomina malleo deleta esse Diocletiani et Maximiani, quod fieri non posse Waddingtonio videtur.

81. Epistula a P. Licinio Valeriano et P. Licinio Gallieno imperatoribus, Licinioque Cornelio Valeriano Salonino Caesare scripta ad Julium Apellam quemdam, 254 A. D.

Epistulae in utraque lingua scriptae vestigia Smyrnae reperta exscripsit CIG 3182 post alios; repetivit CIL III, 1, p. 79, n. 412 « Epistola Graeca ipsa restitui nequit, et paucula tantum ex Latinis suppleri potuerunt » (CIG.)

82. Memorabile Diocletiani et collegarum edictum de pretiis rerum venalium (301 A. D.)

Edidit post alios (vide praesertim Waddington. Edit de Dioclétien) et post ipsum (CIL III, 1, p. 801 sqq.), Mommsen CIL III Suppl, p. 1909 sqq. Vide quoque praesertim ad commentarium: Der Maximaltarif des Diocletian, (Th. Mommsen, et H. Blümner). Post hos libros non est cur quidquam de universo edicto scribamus. Notanda vero sunt fragmenta minima quae abhinc edita sunt BCH XVII (1893) p. 112. Philologus LIII (1894) p. 334-343, BCH XXII (1898) p. 386 sqq. et p. 403 sqq.; Perdrizet notat (BCH XXII (1898) p. 409) : « M. Wilhelm m'annonce qu'il existe à Cleitor un fragment inédit de l'édit de Dioclétien... » Homolle vero scribit BCH XX (1896) p. 729 Delphos accepisse ejusdem edicti exemplar, etc.; cf. Philologus LIX (1900), p. 584 sqq.

83. Edictum imperatoris Diocletiani de finibus ut videtur Syenitarum et Elephantinitarum. Quod sequitur « epistula imperatoria cujus in praescriptis comparent Valerius Maximianus et Caesares Galerius Maximianus et Constantius Chlorus ». Vide CIG 4892 quod titulum edidit in insula Elephantine repertum. Titulus est maxime barbarus, nec potest quidquam certi intellegi. (Intra annos 292 et 305).

84. Edictum ut videtur Constantii Chlori et Galerii Maximiani, (a. 305). Repertum Athenis edidit post CIG 356 et Pittakis 'Εφ. ἀρχ. n. 520, CIA III n. 48. Titulus pertinet ad annotationes (= παρασημειώσεις) quibus reorum quorumdam bona fisco vindicabantur.

EPISTULAE ET EDICTA PROCONSULUM

Primum nos commemorare decet titulos a Viereckio tractatos:

85. Edictum M. Herennii Picentis imperatore Augusto. De titulo Ephesio v. Viereck n. VII. Abhinc repetivit Hicks IBM III n. 521. Cf. Ditt. Syll.², n. 544.

86. Epistula P. Cornelii Scipionis imperatore Augusto· Titulum in regione veteris Thyatirae repertum repetivit Viereck, n. VIII.

87. Edictum proconsulis Asiae Paulli Fabii Maximi quo Asiaticos novis fastis uti jubet (per Augusti principatum).

Edicti in utraque lingua scripti quattuor exempla exstant: exemplum Apameae (CIG 3957; CIL III, Suppl. 12240, BCH XVII (1893) p. 315; MDAI XVI (1891) p. 235 et 283; XXV (1900) p. 111 sqq.); exemplum Eumeniae (CIG 3902); exemplum Dorylaei (CIL 13651: Radet et Homolle Nouvelles archives des missions scientifiques VI, p. 556); exemplum Prienes (MDAI XXIV (1899) p. 275 sqq. et XXV (1900) p. 111 ubi Th. Mommsen et U. von Wilamowitz-Möllendorf de toto scripto agunt. Quorum disputatione lecta apparet exemplum graecum purioris et elegantioris sermonis esse quam ut translatio esse existimetur).

88. Epistula proconsulis Asiae seu per Augusti principatum seu paulo postea scripta. Titulum Chii repertum ediderunt CIG 2222, Wad. Fast. n. 63. (partim tantum), Hicks, Manual, n. 206, Ditt. Syll.¹, n. 276, Syll.² n. 355; Viereck p. 49 n. XXVII de senatus consulto incluso et toto titulo disseruit:

. . . . [τῶν ἀντιδίκων περὶ τῶν τοῦ Σταφύλου ὑπαρχόντων πρὸς τοὺς Χείων πρέσβεις ἀναγεινωσ[κόντων ἐπιστολὴν Ἀντιστίου Οὐέτερος τοῦ πρὸ ἐμοῦ ἀνθυπάτ[ου, ἀνδρὸς ἐπιφανεστάτου, κατακολουθῶν τῇ καθολικῇ μου [προ-

θέ[σ]ει τοῦ [ἐ]π[αιν]εῖν τὰ ὑπὸ τῶν πρὸ ἐμοῦ ἀνθυπάτων γραφέντ[α, φυλάττειν καὶ τὴν ὑπὲρ τούτων φερομένην ἐπιστολὴν Οὐέτε[ρος εὔλογον ἡγησάμην · ὕστερον δὲ ἑκατέρου μέρους ἐξ ἀντικα[ταστάσεως περὶ τῶν κατὰ μέρος ζητημάτων ἐν(τ)υχόντος διή[χουσα, καὶ κατὰ τὴν ἐμὴν συνήθειαν παρ' ἑκατέρου μέρους ἐπιμε[λέστερα γεγραμμένα ᾔτησα ὑπομνήματα · [ἃ λ]αβών, καὶ κατὰ τὸ ἐπι[βάλλον ἐπιστήσας, εὗρον τοῖς μὲν χρόνο(ι)ς ἀρχαιοτάτου δό(γ)μα[τος συνκλήτου ἀντισ[φρ]άγισμα, γεγονότος Λουκίῳ [Σ]ύλλᾳ τὸ δε[ύτερον ὑπάτωι, ἐν ᾧ μαρτυ[ρηθ]εῖσι τοῖς Χείοις, ὅσα ὑπὲρ Ῥωμαίων δι[έθηκάν τε Μιθριδάτην ἀνδραγαθοῦντες καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἔπαθον, ἡ σύν[κλητος εἰ(δ)ικῶς ἐβεβαίωσεν, ὅπως νόμοις τε καὶ ἔθεσιν καὶ δικαίοις [χρῶνται (ἃ) ἔσχον ὅτε τῇ Ῥωμαίων (φι)λίᾳ προσῆ(λ)θον, ἵνα τε ὑπὸ μηθ' ᾡτινι[οῦν τύπῳ ὦσιν ἀ(ρ)χόντων ἢ ἀνταρχόντων, οἵ τε παρ' αὐτοῖς ὄντες Ῥω[μαῖ(ο)ι τοῖς Χείων ὑπακούωσιν νόμοις · Αὐτοκράτορος δὲ θεοῦ υἱοῦ Σ[εβαστοῦ, τὸ ὄγδο(ο)ν ὑπάτου, ἐπιστολή(ν) πρὸς (Χ)είους, γράφοντ[ος ὡς ἐπειδή[. . . . .]ις πε[ρὶ] τὴν πόλιν ἐ(π)ύθ[ετο?

. . . .

1. Sic. Boeckh et Hicks. In lapide, aliquot litterae exstant, per quas nihil restitui possit. Vide Ditt.
5. [τ](η)[ρ]εῖν Ditt.; in lapide .π..ειν.
20. ις. εν τὴν πόλιν ἐ(π)ύθ[ετο. . . . .] Ditt.

89. **Epistula a Fabio Postumino, Asiae proconsule ad Aezanitas scripta in extremo saeculo I post Christum.**

Edidit Wad. III n. 841 (Expl. p. 235.) Repetivit CIG 3841 f (Addenda et Corrigenda) apud quod existimatur fragmentum b (Wad. n. 877, v. nostrum 155) ejusdem proconsulis esse posse. Ipse Waddington postea restituit Π]οστουμεῖνος (Fast. n. 115). Titulus maxime mutilus est.

90. **Epistula a T. Aquillio Proculo proconsule scripta ut decretum quoddam Ephesiorum confirmet, mulctasque statuat (104 A. D.) Ediderunt primum Wood, Inscr. from the Great Theatre, n. 1, col. 6, dein IBM III n. 481. Omittimus initium epistulae ex quo nihil fere restitui potest.**

...[διὸ βούλομ]αι ὑμεῖν τε περὶ τἀνδρὸς [ἄξια] τίσων π[ε]ρὶ ὑμ[ῶν τε] ἀ[ντ]ιμηνῦσαι μαρτυρῆσαί τε, [καὶ ε]ὐφημίᾳ τῇ προσηκο[ύσῃ] αὐτόν [ὑ]πὲρ ὑμῶν ἀμείψασθαι ὅσ[α α]ὐτῷ καὶ παρ' [ὑ]μῶ]ν ὀφεί]λεσθαι νομίζω, πρὸς τὸ καὶ πλ]είου]ς εἶναι τοὺς ὁμ]οίως π[ροθ]υμουμένους εἰ οὗτος φαίνοιτ[ο τ]ῆς κατὰ τὴν ἀ]ξίαν ἀμοιβῆς τυνχάνων · ἐπιδὰν κἀμοί ἐ[ν] τοῖς μάλιστα κ]εχαρισμένον καὶ ἥδισ[τ]ον εἰ ὃν ἐξαιρέτως τῶν φίλων τ]ειμῶ καὶ στέργω παρ' ὑμεῖν ὁρῴην μαρτυρίας καὶ τειμῆ[ς ἀξιούμενον. Περὶ μέντοι γε τῆς τῶν χρημ[ά]των διατάξεως καὶ τῶν ἀπεικονισμάτων τῆς θεοῦ κ[α]ὶ τῶν εἰκόνων ὅπως αὐτοῖς δεήσει χρῆσθαι καὶ εἰς <τ>ἥντι[ν]α οἰκονομίαν ἄνδρα τετάχθαι, αὐτόν τε τὸν ἀνατιθέντ[α] εἰσηγ(γ)ήσασθαι νομίζω εὔλογον εἶναι καὶ ὑμᾶς οὕ[τω] ψηφίσασθαι · ἐπειδ(ὰ)ν δὲ ὑπό τε αὐτοῦ τοῦ καθιεροῦντος καὶ ὑμῶν αὐτῶν κυρωθῇ τὰ δόξαντα, βούλομαι ταῦτα εἰσαεὶ μένειν ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἀπαραλλάκτως, ὑπὸ μηδενὸς μηδεμιᾷ<ν> παρενχειρήσει λυόμενα ἢ μετατιθέμενα · εἰ δέ τις πειραθείη ὁπωσοῦν ἢ συνβουλεῦσαί τι τοιοῦτον ἢ εἰσηγήσασθαι περὶ τῆς μεταθέσεως καὶ μεταδιοικήσεως τῶν νῦν ὑπό τε αὐτοῦ καὶ ὑφ' ὑμῶν κυρωθησομένων, τοῦτον ἀνυπερθέτως βούλομαι ε[ἰ]ς μὲν τὸ τῆς μεγίστης θεᾶς Ἀρτέμιδος ἱερὸν καταθέσθαι προστείμου δη.

Sequuntur versus mutili de mulctis.

In initio epistulae Wood supplebat prave Οὐέττιος Πρόκλος.
258. τἀνδρὸ[ς χάριτας Wood.
259. περὶ εὐμενείας. α...μηνῦσαι μαρτυρῆσαι τῇ[δὲ εὐ]φημίᾳ Wood.
260. οσ..αυτω Wood.
261. ρ..ω....δεσθαι Wood.
262. εἰ οὗτος φαινομένης Wood.
263. τυγχάν[οι..] ἐπειδάν Wood.
270. οὕτως Wood.
277. κυρηθησομένων Wood.
279. πρόστειμον Wood.

91. Epistula a proconsule Asiae scripta ad Pergamenos dum mittit senatus consultum et mandatum et epistulam Traiani. (Cf. nostrum n. **15**). Edidit Fränkel, n. 269. Paucissima exstant. Cf. CIL III Suppl. n. 7086.

92. Fragmenta epistulae et edicti quae proconsul Achaïae Q. Tineïus Sacerdos adjunxit litteris Hadriani (v. nostrum **33**) ad Gythei incolas scriptis. Pauca verba leguntur.

93. Epistula ab Avidio proconsule Asiae scripta ad Aezanitas, Hadriano imperante.

Edidit CIG 3835 (et Add. p. 1064). Exhibuit quoque Texier Asie Mineure I p. 103. Revisit accurate lapidem et excripsit Le Bas. Vide Wad. III n. 860 sqq. (Expl. p. 239). Repetivit CIL III, 1, p. 69, n. 355, cum novis supplementis. Cui epistulae adjunctae erant aliae epistulae latine scriptae: Hadriani ad Quietum, Quieti ad Hesperum procuratorem, Hesperi ad Quietum.

Titulum graecum tantummodo transcribimus.

'Αουίδιος Κουιῆτος Αἰζανειτῶν ἄρχουσι, βουλῆι, δήμωι χαίρειν. 'Αμφισβήτησις περὶ χώρας ἱερᾶς ἀνατεθείσης πάλαι τῷ Διὶ τρειβομένη πολλῶν ἐτῶν τῇ προνοίᾳ τοῦ μεγίστου Αὐτοκράτορος τέλους ἔτυχε. 'Επεὶ γὰρ ἐπέστειλα αὐτῷ δηλῶν τὸ πρᾶγμα ὅλον, ἠρόμην τε ὅ τι χρὴ ποιεῖν, δύο τὰ μάλιστα τὴν διαφορὰν ὑμεῖν κεινοῦντα καὶ τὸ δυσεργὲς καὶ δυσεύρετον τοῦ πράγματος παρεχόμενα, μείξας τῷ φιλανθρώπῳ τὸ δίκαιον ἀκολούθως τῇ περὶ τὰς κρίσεις ἐπιμελείᾳ τ[ὴ]ν πολυχ[ρ]όνιον ὑμῶν μάχην καὶ ὑποψίαν πρὸς ἀλλήλους ἔλυσεν, καθὼς ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ἣν ἔπεμψεν πρός με μαθήσεσθε, ἧς τὸ ἀντίγραφον ὑμεῖν πέπομφα. 'Επέστειλα δὲ 'Εσπέρῳ τῷ ἐπιτρόπῳ τοῦ Σεβαστοῦ, ὅπως γε[ω]μέτρας ἐπιτη[δείους] λεξάμενος ἐκείνοις προσχρήσηται τὴν χώραν διαμετρῶν · κακ[εῖθεν ἀγαθὸ]ν ὑμεῖν γενήσεται. Καὶ ἐκ τῶν ἱερῶν τοῦ Καίσαρος γραμμάτω[ν ὑμεῖν δ]εδήλωκα ὅ τι δεῖ τελεῖν ὑπὲρ ἑκάστου κλήρου κατὰ τὴν [τοῦ Καίσαρος ἀπό]φασιν, ἐξ ἧς ἂν ἡμερας λάβητε τὴν ἐπιστολήν · ἕκαστ[ος δὲ τὸ τέλος τῷ] ἱερο[ταμίᾳ τῆς χώρας τελέσει, ἵνα μὴ πάλιν τινὲς ἀ[μφισβητοῦντες περὶ αὐτῆς τοῦ βράδειον ἀπολαῦσαι τὴν πόλιν τῆς [προσηκούσης προσόδου παραίτιοι γένωνται · ἀρκεῖ γὰρ αὐτοῖς τὸ μέχρι νῦ[ν ἀπολελαυκέναι τούτων. Πέπομφα δὲ καὶ τῆς πρὸς Ἕσπερον ἐπιστο[λῆς ἀντίγραφον καὶ ἧς Ἕσπερος ἐμοὶ γέγραφεν. 'Ερρῶσθαι ὑμᾶς εὔχο[μαι.

11. γεομέτρας Texier et Wood; o in lapide potest esse.

12. κα..... [δῆλο]ν CIG; καὶ [ἐξ αὐτοῦ δῆλον Texier; Κα[ὶ πρὸς τούτῳ δῆλον CIL; quod longius esse videtur.

13. CIG nihil supplet, [ν καὶ ἐξ ὧν ἐγὼ δ]εδήλωκα CIL. quibus multum abest quin locus sufficiat. ὅτι ὃ δεῖ CIL (o videtur fuisse in lapide).

15. ἕκαστ[.....ὑπ]ὲρ [τῆς ἱε]ρᾶς CIG; ἕκαστ[ος ὁ ἔχων ἀπὸ τοῦ] ἱερο[ῦ κλῆρον τῆς ἱε]ρᾶς CIL.

16. CIG nihil supplet; in extremo versu: ἀ[τελείας ἀντιποιούμενοι τοῦ βράδειον CIL.

17. CIG nihil supplet; τῆς [ἐπικαρπίας τῶν κλήρων αἴτιοι CIL.

18. .... πέπομ]φα CIG: ν[ῦν ἐσχηκέναι τοὺς κλήρους ἀτελεῖς. Πέπομ|φα CIL.

19. ὑμεῖν ἀντίγραφον, καὶ ἧς οὗτος CIG; ὑμεῖν ἀντίγραφον καί ἧς ὁ Ἕσπερος CIL.

20. ἔγρα[ψ]εν CIG; sed γεγραφεν videtur esse in lapide.

94. **Epistula** proconsulis Asiae L. Venuleii Aproniani ad **Ephesios** (**circa** 138-139 A. D.) Edidit post AEM (Jahreshefte, III) (1900) p. 1 **sqq. Cagnat, Revue arch.** XXXVII (1900), p. 351, n. 55.

Οὐενουλήιος Ἀπρωνιανὸς ἀνθύπατο[ς
Ἐφεσίων ἄρχουσι βουλῇ δήμῳ χαίρε[ιν.
Ἀεὶ καὶ μᾶλλον ἐπιδείκνυσθε τὴν πρ[ὸς τὸν
μέγιστον αὐτοκρ[ά]τορα ἡμῶν [Α]ἴλ[ιον
Ἀντωνεῖνον Σ[εβ]αστὸν εὐ[σέβειαν]
πάσῃ τε? γν]ώμῃ τῆς λαμπ[ροτάτης
πόλεως ὑμ]ῶν καὶ νῦν ψηφισά[μενοι ἐν
ταῖς ἐπιφανε]στάταις ἡμεῖν καὶ αἰων[ίοις
αὐτο[ῦ γενε]θλίαις ἡμέραις καὶ θέας ἡ[μερῶν
πέντε ἐπιτελεῖν καὶ διανόμην τοῖς
πολείταις ἐκ τῶν καλουμένων εἰς τὰς
θυσίας ἑκάστῳ δηνάριον διδόναι. Καὶ
ταῦτα μὲν ὑμεῖν ὀρθῶς καὶ καλῶς ὥσπερ
ε(ἰ) αὐτὸς εἰσηγησάμενος ἔτυχ[ο]ν
νενομοθετήσθω. Ἐρρῶσθαι ὑμᾶς εὔχομαι.

95. **Edictum Popilii Cari Pedonis proconsulis Asiae in extremo Antonini Pii principatu.**

Partem superiorem tituli invenit Ephesi Wood; Partem inferiorem jamdiu cognitam ediderat post alios Wad. III, n. 138 (Expl. p. 63). Commisit duo fragmenta Wad. Fast. n. 147; totum titulum edidit IBM III, n. 472. Edictum pertinet ad justitium observandum per dies festos.

96. Epistula Pomponii Bassi, proconsulis Lyciae-Pamphyliae circa annum 231, ad Sidymorum incolas.

Titulum repertum apud Sidyma ediderunt Benndorf et Niemann, Reisen in Lykien n. 50 (post decretum civitatis).

. . . . Πομπώ. Βάσσος ἀνθύ. Σιδυμέων
ἄρχουσι βουλῇ δήμῳ χαίρειν · τὰ καλῶς γεινόμενα ἐπαινεῖσθαι μᾶλλον προσ-
ήκει ἢ κυροῦσθαι, ἔχει γὰρ τὸ βέβαιο[ν] ἀφ' ἑαυτῶν · ἐρρῶσθαι ὑμᾶς εὔχομαι · ἐκομίσθη ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ
λυκιάρχου, Ἀπελλαίου κγ', ἐνεγράφη ὑπὸ Εὐέλθοντος τοῦ καὶ Εὐτυχέρυς Τελεσίου Σιδυμέος (hic litura)
γυμνασιαρχήσαντος τῆς γερουσίας [π]ρώτου.

EPISTULAE ET EDICTA LEGATORUM

Hic ponendi sunt tituli praesidum qui de Opramoae honoribus in Lycia per principatum Hadriani et Antonini censuerunt. Omnes legati Augusti pro praetore fuisse videntur. (V. nostros n. **37** sqq.)

97. N. 1 (ante 125). Pompeius Falco ad Rhodiapolitanos, Epistula maxime mutila.

98. N. 2 (a. 125 ?) Julius Frugi (?) ad Commune (?). Maxime mutila.

99. N. 4 (a. 125 ?) Julius Frugi ad Rhodiapolitanos.

I F Τ]ιβ(έριος) ['Ιούλιος Φρούγι,
πρ]εσβ[ευτ]ὴς καὶ [ἀντι-
στ]ράτηγος Σεβαστ[οῦ
'Ρο]διαπολειτῶν τῇ β[ου-
λῇ] χαίρειν. 'Οπραμόα[ν
'Απ]ολλωνίου δὶς τοῦ

Καλ]λιάδου μαρτυρο[ύ-
μενο]ν ὑφ' ὑμῶν ὡς πε[φιλο-
τείμητ]αι μεγαλοπρε[πῶς
? περὶ ὑμ[ῶν ἀρχιφ[λακύ...

Cetera desunt. Intellegitur in extrema epistula ut plerumque.

ἐρ]ρ[ῶ]σ[θαι ὑμᾶς εὔχο]μαι.

100. N. 6 (a. 126 ?) Trebius Maximus ad Myrorum incolas.

II G 5 Τρέβιος Μάξιμος πρ[ε]σβευ[τ[ὴς καὶ ἀντι-
σ[τρ]ά[τηγ]ος Σεβαστο[ῦ], Μυρέων βουλῇ, δή-
μῳ χαίρειν. Ὀπραμοα Ἀπ[ολ]λων[ίου] δὶς
τοῦ Καλλίαδο[υ] τῷ ἀρχιφ[ύ-
λακι, ἀνδρὶ ἐκ προ[γ]όνων εὐ[σχή]μονι ὑφ' [ὑ-
μῶν οὕτως μαρτυρουμέν[ῳ συν]ήδο[μ]αι
εἴς τε τὴν ὑμετέραν τειμὴν [μᾶλλ]ον αὐ-
τον ἀγαπήσειν ὁμολογῶ. Ἐρ[ρῶσθ]αι ὑ-
μᾶς βούλομαι. Ἀν[αγέγρα]πται ἐ[π]ὶ ἀρχι-
ερέος Σακέρδωτος . . ου

101. N. 7 (a. 126 ?) Trebius Maximus ad Corydallenses.

III A Τρέβιος Μάξιμος, πρεσβευτὴς καὶ ἀντι-
στράτηγος Σεβαστοῦ, Κορυδαλλέων
βουλῇ, δήμῳ χαίρειν. Ὀπραμόαν Ἀπολλω-
νίου δὶς τοῦ Καλλίαδου, γεγενημένον ἀρ-
χιφύλακα, ἄνδρα ἐκ προγόνων εὐσχήμονα
καὶ αὐτὸς ἀποδέχομαι τῇ περὶ τὸ σεμνότα-
τον ἔθνος φιλοτειμίᾳ αὐτοῦ ὑμῶν μαρτυ-
ρούντω[ν. Ἐ]ρρῶσθαι ὑμᾶς βούλομαι. Ἀναγέ-
γραπται [ἐπ]ὶ Σακέρδωτος, Γορπιαίου.

2. Κορυδαλλέων in litura super Μυρέων.

102. N. 10 (a. 127) Trebius Maximus ad Rhodiapolitanos. Epistula maxime mutila est; exstant quoque in III D

litterae βουλο quae fortasse ad finem alius Trebii Maximi epistulae (ad Commune) se referunt. Vide Opr. n. 11.

103. N. 14 (a. 128) Pomponius Vettonianus ad Commune.

IV B Π]ομπών[ιος 'Α]ν[τ]ισ[τιανὸς Φουνισουλανὸ]ς [Οὐ-
εττωνιανός, πρεσβε[υτὴς καὶ] ἀντι[στράτ[η-
γος, τῇ κοινῇ τοῦ ἔθνους ἀρχαιρεσιακῇ ἐκ-
κλησίᾳ χαίρειν · τὸ τειμᾶν τοὺς ἀγαθοὺς
ἄνδρας καλόν ἐστιν · μάλ[ι]στα ἐξαιρέτ[ω]ς
ἀναφαίνετε · ὥσπερ καὶ ν[ῦ]ν 'Απολλω-
νίῳ δὶς τοῦ Καλλιάδου, ὅ[ς] ὑμεῖν ἀρχιερέα
τὸν υἱὸν ἐθελόντ[ω]ς παρ[έσχ]ηται, καὶ αὐ-
τὸς παραγενόμενος φιλο[τειμο]υμένῳ καὶ
ἀνιέντι ὑμεῖν τὸν ἑαυτ[οῦ πλοῦτο]ν, εἰς κόσ-
μον τῆς τοῦ ἔθνους ἀξί[ας μαρ]τυρῶ
τ[α]ῖς τειμαῖς ταῖς εἰς αὐτὸ[ν ὑφ' ὑμῶν] δο-
θησομέναις τήν τε προεδ[ρίαν ἐπιτρέ]πω
χυρωθῆναι αὐτῷ τόν τ[ε εἰσιόντα(?) ἀρχιε]ρέα
υἱὸν [αὐ]τοῦ 'Απολλώνι[ον. . . . . . .

E reliquis fere nihil.

5. **Forsitan** [δ' ὑμεῖς] **ceciderit post** μάλιστα.

104. N. 16 (calendis januariis a. 130). Valerius Severus ad Rhodiapolitanos.

IV G Οὐαλήριος Σεουῆρ[ος, π]ρεσβευτὴς Σεβαστοῦ
'Ροδιαπολειτῶν [ἄρ]χουσι, βουλῇ, δήμῳ
χαίρειν · ὡς ἀξιοῦ[τε], 'Οπραμόᾳ 'Α[π]ολλωνί-
ου δὶς τοῦ Καλλ[ιάδο]υ, ὄντι καλῷ καὶ ἀ-
γαθῷ πολείτῃ κα[ὶ οὐ] μόνον τῆς ἀ-
φ' ὑμῶν μαρτυρί[ας, ἀλ]λὰ καὶ τῆς ἀπὸ
τοῦ ἔθνους ἐπι[βοήσεως τυχόντι τειμὰς
ὑμᾶς ψηφίζεσ[θαι ἡδέως ἐπιτρέπω.

IV H 'Ερ ῶσθαι ὑμ]ᾶς εὔχομαι. 'Α[νεγρ]άφ[η
ἐπὶ ἀρχι(ερέος) 'Αττάλου τοῦ Φανίου, Δείου α'.

105. N. 18 (a. d. ? idus octobres a. 131). Sufenas Verus ad lyciarcham.

Ἐπὶ] ἀρχιερέο[ς Κλαυδίου Μαρκιανοῦ
V E . . Σου]φ[ήνα Οὐῆ]ρ[ος] Ἰο. . .
λυκ]ιάρχῃ χαίρειν. Ὀπραμόαν Ἀπο[λλω-
νίου δὶς τοῦ Καλλιάδου καὶ αὐτὸς ἀ[πο-
δέχομαι ἐπὶ τῇ φιλοτειμίᾳ, ἣν πρὸς τὸ λα[μ-
πρότατον ἔθνος ὑμῶν ἐπεδείξατο, δω-
ρησάμενος αὐτῷ δηνάρια πεντάκις μυ-
ρία πρὸς οἷς πέρυσι ὑπέσχητο εἰς τὴν κα-
ταλλαγὴν τοῦ νομίσματος δηναρίοις
πεντάκις χειλίοις. Τὴν οὖν προδηλουμέ-
νην αὐτοῦ δωρεὰν βεβαιῶ ἐπί τε τῷ ἀσάλευ-
τον καὶ ἀμετάθετον εἰς τὸν ἀεὶ χρόνον εἶ-
ναι καὶ ἐπὶ ταῖς ἄλλαις αἱρέσεσιν, αἷς ἐπηγ-
γείλ]ατο. Ἐρρῶσθαί σε εὔχομαι. Ἐδόθη
πρὸ[..] εἰδῶν Ὀκτωνβρίων.

106. N. 19 (a. 132). Sufenas Verus ad lyciarcham.

Ἐπὶ ἀρχ[ι]ερέος [Ἰάσ(?)]ονος τοῦ Ἐμ[βρ]όμου,
V F . . . . . Σουφή[ν]α Οὐῆρος Μα-
ρκιανῷ (?) λυκιάρχῃ χαίρειν. Ὀπραμόαν
Ἀπολλω]νίου δὶς τοῦ Καλλιάδου καὶ τὰ
πλε]ῖ[στα (?) ἐ]παίνου ἄξιον ὑπάρχοντα καὶ
φ]ιλο[τ]ε[ιμεῖ]σθαι πρὸς τὸ σεμνότατον ὑμῶν
ἔθν[ο]ς ἐσπο[υ]δακότα ὀρθῶς ἐποίησεν ἡ κοινὴ
β[ουλ]ὴ ἀξ[ιώ]σασα πορφύρᾳ καὶ προεδρίᾳ καὶ
ταῖς κ]ατὰ [ἔ]τος αὐτὸν τειμῆσαι τειμαῖς, ὁ-
ρῶ δὲ αὐ]τὸς προθύμως τὰ δεδογμένα τῇ
βουλῇ]. Ἐρρῶσθαί σε εὔχομαι.

107. N. 24 (a. 137). Seneca ad archipresbyterum Communis.

VII A Ἐπὶ [ἀρχιερέος Φ]λα[υίου Ἀττάλου,
Λώ[ου. . . ο]ς Σενεκ[ᾶς Φλαυίῳ Ἀττ]άλῳ

ἀρχ[ιερεῖ Σεβα]στῶν καὶ [γραμματεῖ] Λυκί-
ων χ[αίρειν · ἔμ]αθον διὰ τῶν [γραμμ]άτων
σο[ῦ, ὅτι ἐξ]αιρέτῳ τειμῇ Ὀπ[ραμ]όαν Ἀ-
πολλωνί]ου τὸν ὑποστάν[τα] τὴν λυ-
κιαρχίαν τ]ειμηθῆναι ἠξίωσεν τὸ κοινὸν
τοῦ ἔθνο]υς · οἶμαι δέ, ὅτι κα[ὶ ἐν οἷς ἂν
εὐνοεῖν] τοῖς ἀνδράσιν καὶ κοσμεῖν
αὐτοὺς ἐ]θέλῃ, πάντα κατὰ [τ]ὴν συνή-
θειαν γενέ]σθαι βούλεται. Ἐρ[ρ]ῶσθαί σε
βούλομαι.

108. N. 28 (a. d. XI cal. octobres a. 139) Cornelius Proculus ad Commune.

VII F Ἐπὶ ἀρχιερέος Ἰάσον[ος τ]οῦ Νεικοστράτου,
Πανήμο[υ] κα΄. [Κορνήλ]ιος Πρόκλος,
πρεσβευτὴς ἀντισ[τράτηγος α]ὐτοκρά-
τορος, τῷ κοιν[ῷ Λυκίων χαίρει]ν · καὶ
VII G παρὼν ἔ[γνωκα, ὅτι ἃς μετὰ πλείστης (?)
σπουδῆ[ς πρ]ὸς Ὀπραμόαν [Ἀπολλ]ωνίου
δὶς το[ῦ] Καλλιάδου καὶ ὅ[τε ἀντέτ]αττον
τειμὰς ἐψηφίσασθε, ταύτας νῦν καὶ ἡνίκα
ἔξεστιν ἀποδοῦναι βούλεσθε, τοῦτο συν-
χωρήσαντος τοῦ μέγιστου πάντων αὐτο-
κράτορος, ὃς Ξανθίοις ἀνῆκε τὴν ἐπίκλησιν
τὴν ἀντικρὺς τούτων γενομένην. Καὶ ἐμοὶ
δὲ δοκεῖ καὶ Ὀπραμόας πάντων ἕνεκεν ἄ-
ξιος ἐπαινεῖσθαι καὶ τειμᾶσθαι πρὸς ὑμῶν,
καὶ φιλότειμος ὢν καὶ περὶ πᾶσαν πόλιν ὡς
πατρίδα ἐσπουδακὼς καὶ τοῖς ἰδίοις ὡς κοι-
νοῖς χρώμενος · ἐπαινῶ δὲ καὶ ὑμᾶς αὐ-
τοὺς τοὺς τὰς τειμὰς διδόντας ὅτι ασ-

7 versus maxime mutili ; in fine :

VII H . . . . Ἐρρῶσθαι [ὑμᾶς βο]ύλο-
μαι. Ἐδ]όθη πρὸ ια΄ κα(λανδῶν) Ὀ[κτω]νβρ[ίων
ἐν Πατάροις.

109. N. 29. (? octobr. a. 139). Cornelius Proculus ad Commune.

VIII A Κο[ρν]ή[λι]ος Πρόκλος, πρεσβευτὴ[ς καὶ] ἀντι-
στράτηγος αὐτοκράτορος, τῷ κ[ο]ινῷ Λυ-
κίων χαίρειν · τοὺς ἀρίστους ἄνδ[ρ]ας καὶ
καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ οἷς ὑμ[εῖ]ς μαρ-
τυρεῖτε πολλάκις, τούτους κ[αὶ] αὐτὸς
ἀσμένως ὁρῶ καὶ διὰ τοῦτο, ἐπε[ὶ κ]αὶ πάλι
τειμὰς Ὀπραμόᾳ Ἀπολλωνίου [δὶ]ς τοῦ
Καλλιάδου ἐψηφίσασθε καὶ ταύτας κα-
τὰ πόλιν κατὰ ἔτος βούλεσθε δι[δ]όναι
καὶ ἀξιοῦτέ με συνκαταθέσθαι, διὸ ἀμ-
φότερα συναινῶ, ὅτι καὶ αὐτὸν [ἄ]ξιον ἡ-
γοῦμαι τοῦ λαβεῖν καὶ ὑμεῖς ὀρθ[ῶ]ς μοι
δοκεῖτε ποιεῖν ἀντιτειμῶντες τ[ο]ὺς εὐ-
νοοῦντας ὑμεῖν. Ἐρρῶσθαι ὑ[μᾶς] βούλο-
μαι]. Ἐδόθη ἐν Πατάρ[οις...] Ὀκτων(βρίων)

110. N. 34 (a. 140). Cornelius Proculus ad scribam publicum Myrorum.

X C 12 Κορνήλιος Πρόκλος
πρεσβευτὴς ἀντι-
στράτηγος αὐ[τοκρά-
X D το[ρος], Ἰουλίῳ Κα[πετω- (?)
λείνῳ [Μ]υρέων γραμμα-
τεῖ χαίρειν · [ο]ἷς ἡ βου-
λὴ καὶ ὁ δῆμος ὀνόμα-
σιν ἐτε[ί]μησεν Ὀπραμό-
αν Ἀπολλωνίου δὶς
τοῦ Καλλιάδου, τού-
τοις κἀγὼ τοῦτον
προσαγορεύεσθαι
συνχωρῶ, εἰ μὴ τοῦτ' ἐ[σ-
τὶν ὑπεναντίον ἢ τοῖς
νόμοις ἢ τοῖς ἔθεσ[ι]ν
τοῖς πα]ρ' ὑμε[ῖ]ν. [Ἐρρῶσ-
[θαί σε εὔχομαι. Ἀναγέ-]
X E [γραπται ἐπὶ ἀρχι(ερέος)]
Πολ]υχάρμ[ου.

111. N. 35 (a. 141) Julius Aquilinus (?) ad ?
Est epistula legati Augusti propra etore (Vide XE, 4-5) sed ex qua nihil fere intellegi possit.

112. N. 36 (a. 144). Voconius Saxa ad Myrenses.

X G Οὐοκώνιος Σάξας [Μυ-
ρέων ἄρχουσι βουλῇ, δ[ή
μῳ χαίρειν· Ὀπραμό-
αν Ἀπολλωνίου καὶ αὐ-
τὸς ἐπαινῶ οὐ μόνον ἐ-
φ' ο]ἷς ἀεί φατε πρὸς τὴν
πό]λιν ὑμῶν αὐτὸν φι-
λοτειμεῖσθαι, ἀλλὰ ἔ-
τι μᾶλλον ὅτι πολλὴ[ν
ἐπι]μέλειαν καὶ πρόνο-
ιαν ἐδ]ήλ[ωσεν (?) . .
. . . .
X H . . . . αε ὡς ἐν
. . . . Ἐρρῶσθαι
ὑμᾶς εὔχο]μαι. Ἀναγ[έ-
γραπται ἐπὶ ἀρχι(ερέος)
Κλαυ(δίου) Ἀντιμάχου,
Ἀπελλαίου ε'.

113. N. 43 (a. 149). Rupilius Severus ad Commune.

XII A Ῥο]υπίλιος Σεουῆρος τῷ κοιν[ῷ] χαίρε[ιν· καὶ τῶν ψηφισμάτων (?)
καὶ τῶν ἐπιβοήσεων ὑμῶν ἄς [μοι ε]ἰς τὴν [μεγί]στην [ἐπεστείλατε (?)
τειμὴν Ὀπραμόου μνημονεύ[ων, ὅ]σα ὑ[πογύ]ως [ζητ (?)]εῖτε [αὐ-(?)
τῷ μαρτυρεῖν προῃρημένοι κ[υρωθῆνα]ι, τούτοις ἥδομ[αι ὁρῶν πολ-
λοὺς ἐξ ἔτους τῆς παρ' ὑμ[ῶν τειμῆ]ς ἀξίους· ἐρρῶσ[θαι ὑμᾶς
εὔχομαι. Ἀναγέγραπται ἐ[πὶ ἀρχ]ι(ερέος) Οὐηρα(νίου) Τληπολ[έμου,
Πανήμου..

114. N. 45 (a. 150). Rupilius Severus ad lyciarcham.

XII B Ῥουπίλιος Σεουῆ[ρ]ος Ἀν[δ]ροβίῳ λυκιάρχῃ χαίρε[ιν· ἐπε]ὶ ἡ κρα-
τίστ[η] τοῦ ἔθνους βουλὴ ἐπεβοήσατο τὸ ψήφισμα δι[αγ]ρα-
φῆναι ὑπὲρ Ὀπραμόα Ἀπολλωνίου πρὸς τὸν μέγιστον αὐ[τ]ο-
κράτορα, δύνασαι ποιεῖν, ὃ βούλονται. Ἐρρῶσθαί σε εὔχομ[αι.

De aliis ejusdem generis epistulis non servatis, vide nostrum n. **53**.

115. Epistula Ovinii Tertulli legati Augustorum Moesiae inferioris ad Tyranos (a. d. XIII cal. Martias 201 A. D.)

4. L.

Tabulam Tyrae repertam ediderunt post alios; CIL III, 1, n. 781 (Cf. III, 2. p. 1009), inde Bruns (Bruns[6] I p. 247 n. 81) qui epistulam graecam in latinam linguam transtulit et Latyschev, Inscriptiones, I, p. 8, n. 3. Quae epistula adjuncta erat exemplis imperatoriarum epistularum latine scriptarum, alterius ad Tertullum, alterius ad Heraclitum quemdam fortasse Augustorum procuratorem.

Ὀουίνιος Τέρτυλλος ἄρχουσι βουλῇ δή-
μῳ Τυρανῶν χαίρειν.
Ἀντίγραφον τῶν θείων γραμμάτων, πεμ-
φθέντων μοι ὑπὸ τῶν χυρίων ἡμῶν ἀνει-
χήτων χαὶ εὐτυχεστάτων Αὐτοχρατόρων,
τούτοις μου τοῖς γράμμασιν προέταξα, ὅ-
πως γνόντες τὴν θείαν εἰς ὑμᾶς μεγαλο-
δωρίαν τῇ μεγάλῃ αὐτῶν τύχῃ εὐχαριστή-
σητε. Ἐρρῶσθαι ὑμᾶς χαὶ εὐτυχεῖν πολ-
λοῖς ἔτεσιν εὔχομαι. Ἀπεδόθη πρὸ
ιγ' χαλανδῶν Μαρτίων, Ληνεῶνος η'.
Ἀνεστάθη ἐπὶ Μουχιανοῦ χαὶ Φαβιανοῦ
ὑπάτων, ἐν τῷ εμρ' ἔτει,
ἀρχῆς Π(οπλίου) Αἰλίου Καλπουρνίου.

116. Edictum legati Augustorum pro praetore in Thracia Sicinnii Clari (202 A. D.) Titulum Pizi reperit ediditque Seure BCH XXII (1898) p. 489 Cf. ibid. p. 520 sqq. commentarium cum aliquot emendationibus. Titulus pertinet ad forum Pizi constituendum.

117. Epistula legati Syriae Julii Saturnini, Alexandro Severo imperante. Titulum repertum Phaenae (in Syria) ediderunt CIG 4551 Wad. III n. 2524 (Expl. p. 573).

Ἰούλιος Σα-
τουρνῖνο-
ς Φαινησί-
οις μητρο-
χωμίᾳ τοῦ
Τράχωνος
χαίρειν.
Ἐάν τις

ἐπιδημήσῃ
βιαίως στρα-
τιώτης ἢ
καὶ [ἰ]διώτης
ἐπιστεί[λ]αν-
τές μοι ἐκ-
δικηθ[ή]σεσ-
θαι · οὔτε [γ-
ὰρ συνεισ-
φοράν τι-
να ὀφείλε-
τε τοῖς ξε-
νοις, καὶ ξε-
νῶ[ν]α ἔχ[ο]ν-
τες οὐ δύ-
νασθε [ἀ]να-
νκασθῆ-
ναι δέξασ-
θαι ταῖ[ς] οἰ-
κίαις τ[ο]ὺς
ξένους. Ταῦ-
τά μου τὰ
γράμματα
ἐν προδή-
λῳ τῆς μη-
τρο[κ]ωμί-
ας ὑμῶν χ-
ωρίῳ πρόθ-
ετε, μή τις
ὡς ἀγνόη-
σας ἀπ[ο]λο-
γήσηται.

14-16. Lege ἐκδικηθήσεσθε.

EPISTULAE ET EDICTA PRAEFECTORUM AEGYPTI

118. Vestigia edicti A. Avillii Flacci praefecti Augusti, principatum tenentibus primum Tiberio deinde Caligula.

Papyrum emerat Alfred Boissier Cairi : edidit Jules Nicole Revue de Philologie XXII (1898)p. 18 sqq, Pertinet ad armorum gerendorum jus.

119. Epistula et edictum Cn. Vergilii Capitonis proposita Oasitis a Posidonio stratego Oasis Thebarum calendis februariis a. 49. Dum epistulam strategi et edictum praefecti omittimus, epistulam praefecti tantum transcribimus. « Edictum pertinet ad abusum liberarum legationum » (v. CIG 4956 quod titulum post alios edidit).

Γν. Οὐεργίλιος Κ]απίτων Ποσειδωνίωι στρατηγῶι Ὀάσε[ως
Θηβαΐδος χαίρειν · ὃ ἐπὶ] τῆς πόλεως [πρ]οέθηκα διάταγμα
τούτου ἀντίγραφον ἔ]πε[μ]ψά σ[οι]. Βούλομαι οὖν [σ]ε ἐ.

τάχει ἔν] τε τῆι μητροπόλει τοῦ νομοῦ καὶ καθ' ἕ[κ-
αστον τόπο]ν αὐτὸ προθεῖναι σαφέσι καὶ εὐσήμοις
γράμμασιν, ἵνα] καὶ π[αν]τὶ [δ]ῆ[λ]α γένηται τὰ ὑ[π'] ἐμοῦ [σταθέντα.

Ante scripta erat epistula strategi, sequitur edictum.

120. Epistula et edictum L. Lusii praefecti Aegypti (54 A. D.).

Titulum in musaeo urbis Gizeh dictae servatum transcripsit Jouguet ediditque Grafton Milne (v. Flinders Petrie Hist. Eg. Append. III, 5.)

Λούσιος [ἔπαρχος] Κλαυδίῳ Λυσα-
νίᾳ στρατηγῷ Ἀρσινοείτου
χαίρειν. Τὸ ὑπογεγραμμένον
ἔκθεμα πρόθες ἐν οἷς καθήκει
τοῦ νομοῦ τόποις, ἵνα πάντες
ἴδωσι τὰ ὑπ' ἐμοῦ κελευόμενα.
Ἔρρωσο.

Sequitur edictum breve de sacerdotibus.

121. Edictum Ti. Julii Alexandri praefecti Augusti (pridie nonas julias 68 A. D.)

Titulum in Oasi Thebarum repertum edidit post alios CIG 4957. Partem repetivit et in latinam linguam transtulit Bruns [6] I p. 234 n. 69 qui ad commentaria juris peritorum refert.

Edicta praefectorum quae Dionysia in petitione sua exscripsit. Quae in eadem papyro reperta ediderunt Grenfell et Hunt, Oxhyrh. pap. II n. 237 :

122. Primum tempore (89 A. D.) est Mettii Rufi, et pertinet ad archivorum custodiam (VIII, 27-43).

123. Secundum (138 A. D.) est Valerii Eudaemonis et spectat ad debita solvenda. (VIII, 7-18).

124. Tertium (182 A. D.) est Flavii Sulpicii Similis et refert ad Mettii Rufi voluntatem. (VIII, 21-27).

125. Duo edicta Flavii Titiani (127 A. D.) de archivis quoque. Ediderunt iidem ibidem I n. 34, verso I-III.

126. Edictum M. Petronii Mamertini (134 A. D.) de debitis solvendis. Ediderunt Grenfell, Hunt, Hogarth, Fayûm-pap. n. 21.

127. Epistula Petronii Mamertini ad Menandrum quemdam regium scribam· (135 A. D.)

Edidit BGU I, n. 19 (Col. II). Repetiverunt Mommsen Zeitschr. der Savigny-Stiftung XIV, 2(1893) p. 3 et Bruns[6] II p. 367, n. 160 b.

Πετρώνιος Μαμερτεῖνος Μενάνδρῳ γενομένῳ βασιλ(ικῷ) γρ(αμματεῖ Πολέμ[ωνος] μερίδος χαίρειν,

Εἰ μηδὲν ἐκρίθη μέχρι τούτου Χεναλεξᾶτος καὶ Πε[τ]εσούχου δι[.].[.] πρὸς πατρὸς θείου καὶ Διονυσίου ἀνεψιοῦ περὶ τῶν μαμμῴων ὑπαρχόντων, προσήκει δὲ ἀκολούθως τοῖς τοῦ κυρίου γράμμ[ασιν Χεναλεξᾶ τῶν πατρῴων μέρος δ̅ περιὼν ἂν ὁ πατὴρ αὐτῆς ἔλαβ[εν.

Ἔρρωσο L ιθ' Μεχεὶρ ιδ'.

15. τῶν μαμμῴων α[ὐτῶν Mommsen; α[ὐτῆς Bruns.
16. σε Mommsen et Bruns.
17. ἔλαβ[εν, προσκρίνειν Bruns et Mommsen qui putat τῶν πατρῴων in τῶν μαμμῴων corrigi posse.

128. Epistula C. Avidii Heliodori (139 A. D.)

Edidit BGU III n. 747 verso.

Τῶν ἰς τὰς δημοσίας χρείας κατισπανομένων καὶ μὴ βουλομένους ὁμοίως τοῖς ἄλλοις πραγματικοῖς ὑπακούειν δύνασαι παραστῆσαι τῷ κρατίστῳ ἐπιστρατήγῳ, ὃς ἐπ[α]ναγκάσει αὐτοὺς τὰ προσήκοντα αὐτοῖς ἐκτελεῖν.

L β' Φαρμοῦθι δ'

1. Lege εἰς et καθισταναμένων.
2. Lege βουλομένων.

129. Edictum praefecti L. Valerii Proculi (Antonini aetate).

Edit BGU I n. 288. Maxime mutilum.

130. Edictum M. Sempronii Liberalis (154 A. D.)

Edidit BGU II n. 372. Papyrus pertinet ad fugitivos quosdam incolas.

131. Edictum Mantennii Sabini (193 A. D.) Edidit BGU II, n. 646.

Hic edicuntur dies festi in honorem principis (Pertinacis) et filii et uxoris ejus. Edictum mittitur ad strategos cum epistula brevissima.

EPISTULAE ALIORUM MAGISTRATUUM

132. Epistulae Caelii Flori procuratoris Augusti de honoribus Opramoae, ad Myrorum incolas (127 A. D.). Opr. n. 8.

III A Καίλιος Φλῶρος, ἐπίτροπος τοῦ Σεβαστοῦ, Μυ-
ρέων τῇ βουλῇ χαίρειν. Ὀπραμόᾳ Ἀπολλωνί-
ου δὶς τοῦ Καλλιάδου συνήδομαι μὴ μόνον
ὑπὸ τῶν αὐτοῦ πολειτῶν ἀξιουμένῳ μαρτυ-
ρίας ἐκτενοῦς, ἀλλὰ καὶ ὑμῶν αὐτῶν πληρέσ-
τατα μαρτυρούντων δι' ὧν ἐπεστάλχετε κ[αὶ
III B [ἐμοὶ ψηφισμάτων?. . . . .
. . . .
. . . .
[. . Ἀναγέγραπται ἐπὶ ἀρχιερέος Λουκίου]
Οὐιβηρε[ίνου. . .

15. ἐπεστάλχετε, sic in lapide.

133. Epistula Caelii Flori, (127 A. D.) ad Chomatis incolas = Opr. n. 9. Magis mutila est quam ut quidquam nos docere possit.

134. Epistula Caelii Flori ad Opramoam (128 A. D.) = Opr. n. 13.

IV A Καίλιος Φλῶρος Ὀπραμό[ᾳ] Ἀπολλων[ίου, ἀνδρὶ
τειμιωτάτῳ χαίρειν · καὶ δημοσίᾳ [πρὸς τὴν
πόλιν ὑμῶν ἐπέσταλκα, ὡς τ[ὰ] ἀνανκ[α]ιό-
τατα εἰς τὴν εὐτυχεστάτην τοῦ [κ]υρίου ἡ-
μῶν ἐπάνοδον ἑτοιμάσασθαι, ἀλλὰ οὐκ [ἀ-
γνοῶν καὶ ἣν ἰδίᾳ πρὸς ἐμὲ ἔχεις διάθεσιν,
κοινοποιοῦμαι πρός σε οὕτως ἀνανκαία[ν
φροντίδα καὶ ὑπομιμνήσκω, ὥστε ἐπιγνῶ-
ναί σε τὴν ὀφειλομένην τῷ πράγματι κ[αὶ (?)
δ]ι' ἐ[μὲ καὶ δὴ (?)] διὰ τὴν πατρίδα σου εὐσέβε[ιαν
. . . . με ἀμεριμνω.. τῆς τῶν
. . . . κατα (?)σκευῆς π. . .
. . . . . Ἔρρ]ῶσ[θαί σε βούλομαι. Ἀναγε-
γραπται ἐπὶ ἀρ]χιε[ρέος . . . .
[ου Καλ . . . .

135. Epistulae Claudii Diogneti procuratoris Augusti, imperante Septimio Severo, ad strategum quemdam.

Edidit e papyris bibliothecae Parisiensis (Papyri d'Achmin, Hte-Egypte) Wilcken in Hermès, XXIII (1888) p. 592 sqq. Alterius tantum duo versus exstant.

Μι[ᾶς·]
Κλαύδιος Διόγνητος ἐπίτροπος Σεβαστοῦ
διαδεχόμενος τὴν ἀρχι[ερ]ωσύνην στρα(τηγῷ)
Πανοπολ(ίτου) χαίρειν.
Ἀντίγραφα ἐπιστολῶν δύο γραφεισῶν μοι
ὑπὸ Σατουρνίνου ταβουλαρίου τῆς ἀρχιερωσύ-
νης περὶ Πεχύσιος Ψενθερμού[θ]ου ἱερέως διαγρά-
ψαντος τιμὴν στολιστείας ἐν [ͻ]ρ' καὶ προσ(διαγραφομένοις?) καὶ

Ἀρεμίφιος Σισόϊτος ἱερέως δ[ια]γράψαντος τι-
μὴν ἑτέρας στολιστείας ἐν δραχμαῖς ἑκατὸν καὶ
προσ(διαγραφομένοις?) Μητιόχῳ οἰκονόμῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν
θειοτάτου Αὐτοκράτορος Σεου[ή]ρου Περτίναχος
. . . . .ς ὑπέταξά μου τοῖς γράμμασιν. Σὺ φρόντισον
σὺν τῷ βασιλ(ικῷ) γρ(αμματεῖ) τὰς τάξεις προκηρῦξαι, κἂν μηδεὶς
πλέ[ον] δῷ, παραδοῦναι αὐτοῖς, μ[ὴ] μέντοι ἐλάτ-
τονος [τ]ῆς συντιμήσεως μηδ[ὲ τ]ῆς ἄλλοτε εἰσε-
νεχθείσ(ης) ὑπὲρ τῶν τάξεων τιμῆς. Ἐρρ(ῶσθαί) σε εὔχομ(αι).
L ε' Παχὼν κθ'. Καὶ ὑπετάγησαν
αἱ τοῦ ταβουλ(αρίου) ἐπιστολ(αὶ) ἐπὶ τοῦ [ε'] L Παχὼ(ν) κθ'.
Ἑ]τέρας·
Κλα]ύδιος Διόγνη[τος ἐπίτροπος Σεβαστοῦ] δια-
δεχόμενος τὴν ἀρχιερωσύνην στρα(τηγῷ) Παν]οπ(ολίτου) χαί-
ρ(ειν).

136. Sententia judicis in controversia quam Delphi cum Anticyrensibus et Myanaeis habuere de finibus (tempus incertum).

Delphis titulum inventum edidit post alios CIG 1711 (Hic vide de Clarkio et Dodwello). Wescher monumentum revisit novaque supplementa proposuit. (Mon. bil. de Delphes). V. quoque CIL III, 1, n. 567.

Tituli pars est latina, pars graeca; quae partes ad res ejusdem generis, non ad easdem res pertinent. Cf. alias sententias nondum editas quibus alludit Homolle, Histoire du Temple, BCH XX (1896) p. 722.

137. Sententia Daulide reperta T. Flavii Eubuli et Curii Autobuli de controversia finium inter privatos, pars prior, 118 A. D., pars altera verisimiliter posterior.

Titulum ediderunt post alios CIG 1732; Leake, Trav. in North. Greece II, p. 627, n. 1-2. Wad. II, n. 815; ex quibus et ex antiquioribus apographis IGS III n. 61.

138. Sententia judicis de controversia finium (tempus incertum). Triccae repertam ediderunt Monceaux BCH VII

(1883) p. 57 sq. et Mordtmann ΚΕΦΣ, XV (1884) p. 3 sqq. Titulus mutilus est.

Plurima sunt, praesertim in Aegypto, alia a magistratibus inferioribus scripta. Sed, quod non ad imperatores et praesides attinet, necesse est modum retineamus. Quod ad papyros spectat, vide catalogum Wilckeni in Archiv. für Papyrusforschung I, 1 sqq.: (ὑπομνηματισμοί totius generis, epistulae aut edicta epistrategorum, strategorum, etc.) Nunc vero breviter inspiciendi sunt tituli qui, etiamsi incertissimi et maxime dubii, lucem quamdam in sermonem publicum hujus temporis spargere possint. Hic igitur miscenda erunt fragmenta totius generis de quibus aliquando quaeri poterit num ad nostrum temporis spatium pertineant.

EPISTULARUM ET EDICTORUM OMNIS GENERIS

Fragmenta dubia ac mutila vel nondum edita.

(De quoque paucissima adjungimus).

Ex Attica.

139. (Athenis) CIA III n. 30, 32, 34 (Hadriani ad technitas Dionysiacos??), 37 (τὸ ἐφόδιον indicatur), 39 (de vectigalibus pendendis), 43 (Caracallae??), 44 (legati pro praetore Septimii Severi??), 45, 46, 47 (de frumenti mercatura et pretiis?), 49 (de rebus sacris), 50, 51, 34 a (Antonini?) 34 b, 39 a (de honoribus tum acceptis tum repudiatis).

140. (Eleusine) Ἐφ. Ἀρχ. III, 1 (1895) p. 103 (Epistula imperatoria); MDAI XIX (1894) p. 171-172 n. 2, Ditt. Syll.[2] n. 408 (Epistula seu Hadriani seu L. Veri?).

E Boeotia.

141. (Thisbae). IGS, I, n. 2226-2227 (Cf. Addenda p. 747 sqq.) — Ditt. Syll.[2] n. 533.

E Phocide.

142. (Delphis) Epistulae complurium imperatorum, praesertim Antoninorum, quibus alludit Homolle Histoire du Temple BCH XX (1896) p. 721 sqq. (Cf. Comptes-rendus de l'Académie des Inscript. et Belles-Lettres, XXIV (1896), p. 87-88) : quibus conferenda erunt Hermes VIII (1874), p. 416 n. 5 (Trajani?); BCH VI (1882) p. 454 n. 86 in qua epistula ab Haussoulliero edita notamus v. 7 τοὺς χωμ aut τραγ]ῳδίας ὑποκρι[τάς; Archaeol. Zeitung XXXIV (1876) p. 142 n. 21 (Antonini aut Caracallae?), XXXVI (1878) p. 175 n. 197 (Antonini), XXXVII (1879) p. 53 n. 228 (Antonini?)

E Peloponneso.

143. (Spartae) CIG 1303.

144. (Corinthi) MDAI IV (1879) p. 160 et VI (1881) p. 353. Cf. Ditt. Syll.[2] n. 422 (Edictum proconsulis fortasse IV saeculi A.D.)

E Macedonia.

145. (Thessalonicae) JHS VIII (1887) p. 357 sq. (Edictum seu Epistula imperatoris).

146. (Heracleae Lyncestarum) BCH XXI (1897) p. 161 sq. et REG XI (1898) p. 273. Epistula aut proconsuli aut imperatori tribuenda, (vide, v. 6, εὐτυχεῖτε quod potius post epistulas imperatorias secundo saeculo scribi solet).

E Thracia.

147. (Chersonesi) Latyschev, Matériaux, fasc. 9 p. 40 sq. (Epistula praesidis Thraciae : pauca graeca cum multis latine scriptis).

E Mysia.

148. (Pergamis) Fränkel Inschr, von Pergamon II n. 270 (De Trajaneis ludis) 271, 272 A (et B versus 1) 276 (Antonini?) 277 ABC (id.?) 278, 279, 280, 281, 282 (de mysteriis Dionysi).

149. (Pergamis) MDAI XXIV (1899) p. 197 n. 62 (Edictum proconsulis de operariorum seditione).

E Lydia.

150. (Sardibus) Wad. III n. 621 (Expl. p. 205) (Epistula de sacris vectigalibus).

Ex Ionia.

151. (Ephesi) IBM III, n. 497 (Epistula imperatoris de mora in pecunia solvenda) 494, 496 (minima fragmenta).

E Caria.

152. Magnesiae ad Maeandrum) BCH VII (1883) p. 504 sq. Cf. MKB V. (1884-85) p. 72 n. 476. (Edictum praesidis de seditione pistorum.)

153. (Mylasis) Wad. III n. 442-443 (Expl. p. 130) = CIG 2695 b, 2700 e, 2717 b (Add. p. 1108) et forsitan 2701. Titulus maxime obscurus.

154. (Stratoniceae) Benndorf und Niemann, Reisen in Lykien, n. 129. (Fragmentum obscurum epistulae imperatoriae ?)

E Phrygia Epicteta.

155. (Aezanis) Wad III n. 858 (Expl. p. 238) = CIG 3831 a (15) (Fragmentum epistulae magistratus alicujus ex aetate imperatoris Claudii); Wad. III n. 877 (Expl. p. 243) = CIG 3841 f (in fragmento b paucissima verba cum Εὐτυχεῖτε). Cf. nostrum n. **89**.

Ex insulis.

156. (Mitylenis in insula Lesbia) IMA II 36, 37 = MDAI. XI (1886) p. 268 n. 10 et ΚΕΦΣ XV (1884) p. 39 sq. n. 5 (Epistula imperatoris aut magistratus); IMA II, 39, 40, 41 = MDAI XIII (1888) p. 65-66 n. 16 et 17 (fragmenta maxime dubia).

157. (Chii) MDAI XIII (1888) p. 165 n. 2 (maxime dubium).

158. (Coi) BCH V (1881) p. 237 n. 23, Mommsen, Zeitschrift der Savigny-Stiftung XI, 2 (1890) p. 34, Paton and Hicks, The Inscr. of Cos n. 26 (Epistula proconsulis alicujus Asiae de appellatione).

159. (Naxi) BCH IX (1885) p. 499 n. 5 (Epistula maxime mutila).

160. (Astypalaeae) BCH XV (1891) p. 636 n. 15, IMA III n. 206. (Epistulae Hadriani fortasse caput ?)

161. (Amorgi) Dürr, Die Reisen des Kaisers Hadrian p. 117 n. 95 = Ross Inscr. Ined. II n. 129. (Epistula imperatoris, fortasse Hadriani ?)

E Syria.

162. (In vico Suweida) Wad. III, n. 2307 (Expl. p. 529) (Epistula fortasse imperatoria a. 149 Antonino imperante). Paucissima exstant.

163. (In loco qui vocatur Aerita) Wad. III n. 2444. (Expl. p. 559). (Edicti fragmentum minimum.)

Ex Aegypto.

164. (Copti) BCH XX (1896) p. 169 sqq. (Edictum seu potius mandatum imperatoris alicujus de portoriis.)

PARS II

QUO ANIMO TITULI SCRIPTI FUERINT

(De usu titulorum)

PROOEMIUM

Si quis ad Romanorum historias animum intenderit, et tum regiones ab iis subactas, provinciasque creatas, tum latini sermonis apud populos victos progressum uno adspectu consideraverit, hoc quidem mirum existimabit in plerisque finibus imperii Romanos omnibus suam linguam imposuisse, atque hoc consecutos esse ut nunc non modo Italici sed et Galli et Hispani et alii populi in dicendo ipsos quasi parentes haberent, Graecos vero et Asiae populos longissime post deditionem graece locutos esse et victorum sermonis tantum vestigia admisisse. Quod autem ad historiam et ad rationes hujus rei spectat, multi dixerunt, et ipsi post alios longius disseruimus (1) quam ut nunc prosit universa et exempla et argumenta repetere. Hoc igitur tantum hodie nobis studio erit, illarum epistularum quarum exempla praebuimus cum genus et animum, tum sermonem perscrutari. Viereck sane jam senatus consulta epistulasque Augusti et nonnullorum

(1) Vide L. Lafoscade, Influence du Latin sur le Grec, apud Jean Psichari. Études de Philologie Néo-Grecque.

magistratuum collegit et optime explanavit (1). Nobis vero hoc tantum tempus tangere in animo fuit quod, fere senatus consultorum inops, Viereck aggredi noluit, id est quod sequitur Augusti principatum (2). Constantini alioquin aetatem non ipsi aggrediemur qua Constantinopolis condita, quasi novum imperii romani caput, majorem latino sermoni facultatem dedit sese in Graecorum sermonem immiscendi; quippe qui et splendidissimam et omnino latinam aulam Byzantii in urbe Graeca deinceps reperirent atque idcirco paulo magis et romanis consuetudinibus et latino sermone ex necessitate usuri essent.

Quod profecto ad tempus spectat cui incumbimus, hoc manifestum cuiquam videbitur titulos aut a Romanis viris scriptos aut e romanis archetypis translatos saepe et Romanum hominem et latinum sermonem redolere (3). Cujus rei multa exempla in hac secunda et in tertia parte nostra afferemus. Hoc rursus in utraque parte inspiciendum erit an Romani sive cum ad scribendum cogitarent, sive cum cogitata scriberent sese magis graecos ostenderent quam antiquos et indubitatos dominos deceret, et romani tum animi, tum sermonis processus lentior exstiterit quam nos expectare justum sit.

(1) Sermo Graecus.

(2) Ne monumentum Ancyranum quidem, Tiberii aetate quamvis scriptum attingemus, cum Viereck de hoc titulo quoque aliquas paginas (p. 85-88) scripserit, atque hic illic disseruerit.

(3) Quod in epistulis omnis temporis apparet; vide Foucart, Sc. de Thisbé p. 325; Cf. Viereck, p. 75.

CAPUT I

De specie et materie titulorum imperatoriorum.

Antequam titulis singulis ab imperatoribus graece scriptis operam demus, id nobis conspiciendum videtur cujusnam naturae ii generaliter fuerint.

Primum quidem, ab epistulis proprie dictis, segreganda sunt alia scripta quae in nostrum catalogum quoque collegimus, utpote quae ad historiam et publicorum morum et publici sermonis prodesse possent. Ex quibus maxime conspicua est illa Neronis oratio quam cum numero **8** retulimus. Quin vero hujus generis tituli extra consuetudinem omnino sint nemo dubitabit. Creberrima rursus fuerunt illa edicta quibus princeps non uni magistratui aut uni civitati, sed universis regionis cujusdam, atque interdum totius imperii incolis quidquam imperarent. Quorum nonnulla ad nos pervenerunt latine scripta : ejus generis est prooemium edicti Diocletiani (1), et duo Claudii edicta (2) in quibus post nomen et honores principum verba *dicit* aut *dicunt* legi possunt. Quibus verbis graece respondet verbum λέγει quod in uno imperatoris edicto (3) invenimus, frequentissime vero in magistratuum edictis reperitur.

Plerique vero tituli nostri epistularum speciem praebent. Multiplices quidem nobis servatae sunt illae epistulae latine scriptae (4) quibus princeps seu magistratui alicui seu regionis alicujus populo aut mandatum aut responsum traderet. Apud epistulas autem ejusdem generis graece scriptas,

(1) Vide nostrum, n. **82**.

(2) Vide Hermès IV (1870) p. 99-120 = Bruns[6] p. 240 n. 74: Ti. Claudius Caesar Augustus Germanicus pont. maxim. trib. potest. VI imp. XI p. p. cos. designatus IIII dicit. — Cf. CIL III (Suppl.) p. 1309, n. 7251. — Vide quoque edictum Augusti CIL X p. 479, n. 4842 = Bruns[6] p. 238, n. 73.

(3) Vide initium nostri tituli n. **8** qui ante orationem ipsam breve edictum praebet : Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ λέγει.

(4) Lege, praeter titulos lapidibus servatos, tum quaecumque rescripta codices postea receperunt, tum praesertim epistulas a Trajano ad Plinium minorem missas.

verbis usitatis *Hic aut ille, huic aut illi salutem* respondent in graecis exemplaribus verba ὁ δεῖνα τῷ δεῖνι χαίρειν (1), quibus comitatur plerumque tota honorum principis series (2), ex qua annum scripti colligere possumus. Menda sane manifesta quaedam apparent, cum honores inter se discrepantes (3) aut etiam absurdi exstent : nemo enim accipere poterit Neronem esse simul Tiberii atque Germanici (4) ἔγγονον, id est pronepotem, quem locum a Rhodio aliquo rudi homine Mommsen corruptum esse putat. Quod vero ad finem epistularum spectat, verbis *vale* aut *valete* quae in latine scriptis leguntur, respondet plerumque verbum εὐτυχεῖτε. Hoc profecto nullam exceptionem admittit in epistulis tam variis Hadriani Antoninique : nonnunquam alibi invenimus ἐρρῶσθαι εὔχομαι ὑμᾶς, ἐρρῶσθαι ὑμᾶς εὔχομαι, ἐρρῶσθαι ὑμᾶς βούλομαι (5), quibus verbis comparandum est illud *Bene valere vos cupimus* quod in rescripto Constantini invenimus (6) ; simplicius autem ἔρρωσο (7) aliquando reperimus. Εὐτυχεῖτε vero tam frequens est, ut colligere possimus non eamdem consuetudinem hic esse captam atque in Ptolemaeorum aetatis titulis, in quibus εὐτυχεῖτε ad superiores, et ἔρρωσθε ad inferiores plerumque scribi videbatur (8). Praesides contra provinciarum ut videbimus infra, ad veterem regum morem paululum regrediuntur Unde verisimile habere possumus principes romanos, ac praecipue Antoninos, dum ad incolas regionum graecarum

(1) Verbum χαίρειν nota in nostro n. **72** abesse.

(2) Qui honores non exstant in nostris numeris **9**, **14**, **36**, **72**, **74** ; quod haudquaquam mirandum est, saltem in papyris **14** et **36**, quarum altera etiam falsam epistulam praebere nobis videtur.

(3) Vide nostrum n. **68**, 9.

(4) Germanicus. pater Agrippinae ideoque avus Neronis, erat ipse filius adoptivus Tiberii. De hoc mendo, vide **7**, 7 et commentarium editorum. Ditt.[2] putat « hominem Graecum latioris notionis ἔκγονος memorem, omisso υἱωνός, verba in brevius contraxisse. »

(5) Vide indicem : varia notabilia.

(6) CIL III, Pars I, p. 63, n. 352.

(7) **78** (Epistula Caracallae) Quod idem verbum apparet in nostro n. **63** cujus non adscripsimus exemplar.

(8) De hac consuetudine, vide Jouguet BCH XXI (1897) p. **141** sq. — Cf. omnes epistulas regum quas Michel transcripsit : 35, (Antiochi Soteris) v. 18, ἔρρωσθε ; 38, (Eumenis I) v. 20, ἔρρωσθε ; 42 (Philippi V) v 15, ἔρρωσθε, etc.

scribunt, urbanitate majore quam antiquos reges, atque etiam praesides ejusdem temporis usos fuisse.

Id quoque dignum est quod inspiciatur quibus usitatis sententiis hoc εὐτυχεῖτε jungeretur. Ex quibus quaedam manifesto in lapide ab illis Graecis additae sunt ad quos litterae scriptae erant. Fieri enim potuit, ut exemplum proponam, ut legatus graecus qui principi decretum quoddam suorum reddiderat, nomen suum cuperet post titulum adscribi. Ita igitur accidit ut verbum ἀπέδωκα cum nomine legati inveniamus (1). Saepissime vero, princeps ipse, seu potius ejus nomine illi imperatorii scribae qui « ab epistulis Graecis » vocabantur (2) nomen legati aut legatorum in epistula, sive ante sive post εὐτυχεῖτε inscribebant, cum verbis ἐπρέσβευεν seu ἐπρέσβευον. Illud quoque verisimiliter plerumque a Romanis adjungebatur legativum dandum esse legatis, nisi gratis legationem accepissent. Quod graece transferebatur his verbis aut similibus : ᾧ τὸ ἐφόδιον δοθήτω εἰ μὴ προῖκα ὑπέσχηται (3).

Quis de horum legatorum mentione miretur, si plerosque titulos nostros responsa esse meminerit? Poterat sane ultro Hadrianus commendare candidatum quemdam illi Ephesiorum concilio quod βουλή vocabatur (4); poterat Nero sponte sua convocare Graecos ut orationem suam audirent (5); poterant omnes principes per edicta provinciis suam voluntatem imponere. Saepissime vero hujus generis scripta ad id civitatibus Graecis mittebantur ut legationi cuidam seu gratia referretur, seu venia aut beneficium daretur. Constanter enim fiebat ut legati Romam venirent cum decretis suorum, quibus aut principi gratularentur aut quidquam ab eo peterent. Auditis igitur legatis et lectis decretis, quod graece imperatores dice-

(1) N. **17**, **23**, **24**, **25**.

(2) De illis scribis vide nostram dissertationem. Influence du Latin p. 149, n. 1.

(3) Vide n. **23**. Alibi (n. **20**, **33** et **49**) invenimus ὑπέσχετο. Aliquando πρεσβεύσειν vel τὴν πρέσβειαν ὑπολαμβάνειν adjuncta fuisse videntur (vide n. **20**); Cf. n. **33** quem non transcripsimus in catalogo, sed ubi apertissime legitur : ...ετο τὴν πρέσβειαν). Titulus maxime mutilus (Hermès VIII (1874) p. 416 n. 5, vide nostrum **142**) ejusdem generis verba praebet, sed ρ quod legebatur post ει (v. 8) corrigendum est in μ[ὴ προῖκα, etc.

(4) N. **26**.

(5) N. **8**.

bant « ἀποδόντων μοι τῶν ὑμετέρων πρέσβεων τό τε ψήφισμα ὑμῶν (1), vel ἀναγνοὺς τὸ δοθέν μοι ὑπὸ τῶν ὑμετέρων πρεσβευτῶν ψήφισμα (2). vel ἐπιγνοὺς ἔκ τε τῶν γραμμάτων καὶ διὰ τοῦ πρεσβεύοντος... (3), vel ἐντυχὼν ὑμῶν τῷ ψηφίσματι (4), vel τοῖς ἐπισταλεῖσιν ὑφ' ὑμῶν ἐντυχών (5), vel ἐνέτυχον τῷ πεμφθέντι ὑφ' ὑμῶν (6), aliisve ejusdem generis verbis, principes responsum dabant quod legati ad suos referrent. Videbimus autem infra ad quas res singulae epistulae plerumque pertinerent. Hoc vero jam summatim dici potest, epistulas nunc magistratibus civitatis alicujus (ἄρχουσι), nunc senatui (βουλῇ), saepius simul et magistratibus et senatui et populo (ἄρχουσι, βουλῇ, δήμῳ), aliquando illi concilio cui γερουσία (7) nomen erat mitti; mentionem quoque τῇ πόλει invenimus (8). Aliis epistulis « Communibus » (9) provinciarum missis, verba τῷ κοινῷ cum nomine populi et verbo χαίρειν adscribebantur. Epistulae vero quaedam, utilitatis minus universae, aut materiae ad pauciores pertinentis mittebantur tum synodis quibusdam, tum uni viro plerumque magistratui. Inter quas illae quae ad magistratus romanos missae erant, latine, ut par est, scribebantur, neque in ipsis codicibus illius generis « rescripta » reperiuntur, nisi latina, duntaxat ante quintum saeculum post Christum natum. Nostrae igitur epistulae summatim non ad id spectant ut magistratibus romanis suum officium significent, sed ut Graecos ipsos seu probent, seu alliciant, seu gratia et beneficiis ornent, seu etiam in veteres consuetudines, et respectum antiquum nominis romani reducant. De qua agendi ratione certiores fiemus si singulorum principum scripta perlustraverimus.

(1) N. 5.
(2) N. 6.
(3) N. 17.
(4) N. 19.
(5) N. 24.
(6) N. 25.
(7) Vide n. 20.
(8) N. 18.
(9) De illis Communibus, vide Guiraud, Les assemblées provinciales et Fougères De Lyciorum Communi. — De legationibus vide Radet, BCH, XIII (1889), p. 109 sq.; quod vero ad totam provinciarum graecarum vitam Antoninorum aetate attinet. vide I. Lévy, Études.

CAPUT II

DE SCRIPTIS IMPERATORUM, AB AUGUSTO USQUE AD HADRIANUM.

De epistulis Augusti paucissima dicemus. Etenim Viereck eas optime transcripsit et judicavit : neque quidquam alicujus pretii iis titulis adjiciendum putamus quos in « Sermone Graeco » suo summa diligentia excussit : in his epistulis elegantissime scriptis, utpote a romanis hominibus, princeps eam agendi rationem jam observat, qua successores ejus utentur. Hic (1) ita legationi respondet quae de devastationibus quibusdam questa erat, ut maxima commiseratio in epistula ejus appareat ; illic (2) Mitylenaeis ita de honoribus decretis gratias agit, ut maxima benevolentia uti cum iis videatur ; denique, in alia maxime conspicua epistula (3), princeps ostendit se accuratissime rei cuidam forensi animum dedisse : sic vero ad Cnidios loquitur, ut verba, aequa quidem ac moderata, parum vero grata proferat, nec quidquam de dignitate et firmitate imperatoria deserat.

In epistulis quoque Tiberii et Caligulae (n. **5** et **6**), manifestissima comitatis indicia invenimus, cum in altera Tiberius Coos laudet (4) et se etiam antea erga eos bono animo fuisse declaret (5), in altera, Gaius agnoscat populos ad quos scribit nullam ὑπερβολὴν in significando studio ac pietate erga ipsum omisisse (6), eosque hortetur ut sumptibus deinceps magis parcant (7).

De his epistulis potest quaeri utrum a principibus ipsis an a scribis quibusdam compositae fuerint ; neque ulla ratio idonea afferri potest cur imperatores ipsi calamum de rebus tam parvi momenti sumpserint. Quod vero de Nerone agitur

(1) N. 1 (Viereck n. VI).
(2) N. 4 (Viereck n. XXXI, Addenda).
(3) N. 3 (Viereck, n. IX).
(4) V. 9 : ἐπαιν[ῶ.
(5) V. 10 : δι]εκ(ε)ίμη(ν) δὲ καὶ πρότερον..
(6) V. 25.
(7) V. 33.

vix in dubium vocari potest. Nemo enim ignorat quanto studio hic princeps graecis litteris se dederit, et quanta jactantia ostendere omnibus cupiverit quid ipse valeret. Quis igitur miretur eum voluptatem aliquam percepisse et in scribenda et in pronuntianda oratione quam Corinthi coram Graecis haberet, quibus libertatem redderet. Holleaux quidem (1) multa de hoc titulo et justissima et argutissima edisseruit, ostenditque et quo tumore princeps sese attolleret, et qua arrogantia eos deprimeret quos beneficio suo ornaret. Cujus animi vestigia quaedam forsitan in nostris numeris **7** et **9** reperiantur. Manifestum quoque hoc nobis videtur, plures in dicendi genere consuetudines apud tres Neronis titulos haud semel apparere. Etenim verba τῆς εἴς με εὐνοίας in duobus numeris **8** (v. 1-2) et **9** (v. 7-8) invenimus; praeterea παρειχόμην (**8** v. 17-18) cum παρέχεσθαι (**9** v. 27) conferendum est; dein si inspiciemus locum possessivi in **8** v. 18 et **8** v. 20, et **9** v. 7, et si verbum ἡγεμόνες tituli **8** v. 25 cum verbo ἡγεμ[ο]νίᾳ numeri **7** v. 16 componemus, fere sine dubio colligemus uno atque eodem stylo hos titulos haudquaquam simpliciter compositos fuisse.

Quod vero ad Trajanum attinet, (non est enim cur de maxime mutilis Vespasiani et Domitiani et Nervae epistulis quidquam annotemus) liquet non eadem existimanda esse. Etenim verbum μεθ]ηρ[μηνευ|μένης, quod in papyro nostra **14**, v. 1-2, difficile est non legere, demonstrat principem aut scribam principis latine prius eam epistulam scripsisse; nec quidquam certi nos colligere licet ex aliis titulis. Animadvertamus quoque sententiam Trajani, de controversia inter Amphissenses et Myanaeos scriptam, tantum latine servatam fuisse (2), neque ullo modo probari, si exemplar graecum exstiterit, hoc non translationem esse. Quidquid id est, papyrus nostra, ut nihil probare potest quod ad sermonem graecum apud Romanos ipsos solitum pertinet, ita ostendit qua mente Trajanus magistratibus

(1) Vide n. **8**.

(2) Vide Homolle, BCH XX (1896) p. 722 : « B. Texte latin. Decision de l'empereur au sujet du litige avec Amphissa et Myane. » Quae sententia nondum edita est.

Aegypti de administranda regione scripserit. Est profecto optimi principis misereri illorum liberorum « quos patres eorum militiae susceperunt temporibus » (1), et quanquam Trajanus curat se melius quam antecessores acturum esse (2) hoc magis humanitati quam superbiae tribuendum esse putamus (3). Populos igitur graeco sermone assuetos, cum indulgentia quadam tractari nunc quoque videmus, et, quod ad sermonem ipsum spectat, haec translatio confirmare posset, si necesse esset, Aegypti incolas Trajano imperante non latinam linguam intellexisse, cum ipsis legionariis militibus exemplar graecum proponendum esset.

(1) Ita Bruns[6] transfert v. 22-23 nostri numeri 14.
(2) V. 18-19.
(3) Sinceri videntur esse versus 31-33.

CAPUT III

DE SCRIPTIS HADRIANI ET ANTONINI

Hadriani multo plures sunt epistulae repertae quam antecessorum ejus. Quod quidem non solum fossionum fortunae tribuendum esse videtur. Notum est enim multum Hadrianum Orientis populis consuluisse, atque etiam per eos libenter itinera fecisse, neque est mirum saepius et eos ad principem adiisse, et ipsum sponte sua ad eos quaedam scripsisse.

Primum notemus illud edictum quo Hadrianus « beneficio Atticae reipublicae constituit, ut certa olei portione ab agricolis conferenda et reipublicae necessario vendenda olei publico provideretur » (1). Quod edictum, ut par est, jussus speciem praebet, et modus imperativus semper adhibetur. Epistulae vero proprie dictae, quanquam plerumque brevissimae sunt, majorem tamen varietatem offerunt. Ex quibus aliae ad personas aut res singulares, aliae ad communiora tendunt. Hic (2) princeps L. Erastum, qui βουλευτής esse cupit apud Ephesios commendat, polliceturque se ejus nomine daturum esse pecuniam quam οἱ βυυλεύοντες cooptationis causa dare soleant (3). Illic (4) breviter significat se didicisse quomodo Stratonicenses et proconsuli cuidam romano, et ipsi nuntio Candido Juliano gratias egerint, quod quidem probationem quamdam continet. Epistulae quoque quibus facultates quaedam synodis dantur, si brevissimae, non tamen asperae sunt (5). Alibi (6) Hadrianus de honoribus et votis quae ad ipsum spectant perpaucis verbis respondet, quod quidem parcissimum esse videtur, praesertim si ad Neronis verba et scripta revolvimur. Aliae praeterea epistulae ad administrandas provincias perti-

(1) N. 35.
(2) N. 26.
(3) V. 14.
(4) N. 24 et 25.
(5) N. 17, 28. Cf. 139.
(6) 16, 27, 30, 32.

nent, ac praesertim ad res fiscales (1); ex quibus apparet principem maxima benevolentia in ejusmodi rebus usum fuisse. Quibus epistulis non est cur nostrum n. **36** aliter nisi memoriae causa adjungamus. Nam haec papyrus, ut liquet, tantum erat exemplum scripturae ad scholae alicujus usum, et ex epistulae ipsius oratione manifestum est materiam nihil esse nisi amplificationem vanam de mortis spe et de aetate qua parentes Hadriani mortui sint. Sin igitur de Hadriani veris epistulis concludimus, adducimur ut colligamus eas boni et diligentis principis esse, sed oratione, quamvis emendata, tam sicca et tam, ut ita dicam, colore orba indutas esse, ut a scribis quibusvis fortasse graecis, nec saltem nimium graeci sermonis ignaris, non autem a principe ipso scriptae esse videantur.

Antonini Pii epistulae complures quoque exstant, neque est cur ab hoc principe Hadriani consuetudines omnino omissas esse putemus. Inter eas quidem quae ad unum virum pertinent, noster n. **59** tam sobrius et tam inanis videtur ut aliquid incerti in supplemento fere manifesto manere libenter existimemus (2). Pleraeque vero publicae epistulae paulo majorem amplitudinem praebent quam Hadriano imperante. Ex quibus, ut tantum praecipuas percenseamus, tres ad Vedium Antoninum attinent, qui Ephesios aedificiis publicis donaverat, cui beneficio quidem incolae non satis magnam in primis gratiam retulerant. Quarum una (3) Ephesios objurgabat de ingrato animo; duae vero aliae (4) ad id respicere videntur quod incolae paululum agendi rationem mutaverant. Sunt praeterea plurimae Antonini epistulae quae ad Opramoam Rhodiapolitanum pertinent. Hic quidem, utpote vir munificentissimus, semper novos a Lyciis honores accipiebat. Evenire vero potuit ut praeses provinciae qui illos probare solebat, quosdam confirmare ideo nollet quod extra consuetudinem

(1) N. **18**, **19**, **20**, **23**, **33**.

(2) ὡς ἐπι[[ει]κῆ (v. 10) tamen ea condicione intellegi potest, si Eurycles prius tanquam improbus aut inurbanus homo, male a Panhellenio acceptus fuisset, quod fortasse princeps reprehenderat. Cf. n. **54** de Vedio Antonino.

(3) N. **54**.

(4) N. **55** et **56**.

decreti fuissent (1). Inde « appellationes » quas ἐπικλήσεις Graeci vocabant; quibus respondet princeps cum approbatione tum tacita, tum expressa : hic (2) uno verbo εἰκότως Gagarum incolas probat; illic (3) breviter Myrorum incolis respondet se rem ex eorum decreto cognovisse; alibi (4) princeps significat se quoque ex aliis epistulis didicisse quantum Opramoas de Lyciis meritus esset; interdum tamen, sicut in nostro n. **39** aliquas rationes cum paulo majore ubertate exprimit. Hanc eamdem imperatoriam brevitatem quam jam apud Hadrianum reperimus, hic quidem, ut videtur, paululum minutam, agnoscimus quoque in illis epistulis quae ad civitates totas, non ad unum hominem pertinent. Nam ea epistula qua Coronensium legationi Antoninus respondet, ut paululum sicca esse videtur, ita tamen Graecis blanditamento non esse non poterat, quibus illud πρέποντα Ἕλλησιν ἀνθρώποις ποιεῖτε pergratum esse solebat (5). Quod vero ad Thisbaeorum Coronensiumque de pascuo agro controversias attinet (6), non solum bonus imperator, sed etiam amicus et benignus et omnium rationum observantissimus apparet, ut ἦν ἀναγκ]αῖον (7) et δῆλον ὅ[τι (8) satis demonstrant. Idem quoque respectus ad subjectorum affectus ostenditur in illa epistula qua Ephesios contra Pergamenos iratos placare studet iisque persuadere vult nullam esse irae causam nisi τύχην, hortaturque ut nulla ultione utantur, titulorum alterius urbis ipsi μεμνημένοι (9). In his quidem epistulis oratio interdum latinum sermonem redolet, non ita vero ut eas translationes esse asseverare possimus. Nec quidquam vere novi in sermone publico hic afferri videbimus (10), et hoc solum nobis mirationi esse posset, nondum saepius post duo saecula ejus generis epistulas latine compositas fuisse quam ante Augusti principatum, nisi Romanos a graeco ingenio jamdudum captos esse compertum haberemus.

(1) Vide nostros n. **107** et **108**.
(2) N. **47**, v. 8.
(3) N. **37**.
(4) N. **44**, **45**, **46**.
(5) N. **49**, 8-9.
(6) N. **57** et **58**.
(7) Sive δικ]αῖον (**57**, 1).
(8) N. **58**, 17.
(9) N. **51**, 11 et 14-15.
(10) Vide infra, Partem III.

CAPUT IV

DE TITULIS AB IMPERATORIBUS SCRIPTIS A M. AURELII AETATE USQUE AD CONSTANTINUM.

Post Antoninum defunctum, mirae epistularum hujus generis inopiae offendimus. Vestigia quidem complura supersunt, tam mutila vero aut tam corrupta, ut saepe nihil de iis colligi possit. Maxime tamen conspicua notemus.

Primum epistula quaedam M. Aurelii Caesaris, necdum imperatoris, συνόδῳ τῶν περὶ τὸν Βρεισέα Διόνυσον, id est synodo cuidam Smyrnaeae scripta (1), sic composita fuisse videtur, ut ex iisdem scribis atque Antonini epistulae oriri possit. Tempus enim quo scripta est, et illud εἰ καὶ ἑτέρως τοῦτο ἀπέβη (2), cujus similia exempla Antonino imperante invenimus, argumenta probabilia sunt ad eam sententiam. Aliud vero de epistula Septimii Severi (3) colligi potest: etenim in hac epistula in qua legationi, ipsi gratulatae, princeps gratias agit et quam in deorum sacrario inscribendam et servandam mittit, plura latinitatem redolent quam ut graece primum scripta esse possit; quod etiam verisimilius fit si mendum translationi tribuendum, sicut optimus editor Waddington, admittimus (4). Si vero Septimii Severi et Caracallae epistulam de sophista Rufino legimus (5), hoc nobis iterum annotare licet quod jam de Antonini epistulis diximus, quantum principes romani providerint ne populos sibi subactos vexare viderentur : quod hic ex verbis δικαιότατον (6) et οὐ γὰρ ἄξιον (7) manifestum est. De nostro n. **77** qui est Caracallae tri-

(1) N. **62**. De ejus generis synodis, vide Ziebarth, Das griechische Vereinwesen, peculiariter p. 51. Cf. p. 11 et p. 74 sq.
(2) V. 9-10.
(3) N. **68**.
(4) Vide v. 9 et notam.
(5) N. **72**.
(6) V. 8.
(7) V. 9.

buendus, hoc in primis liquet sermonem omnino a sermone puro et liquido abhorrere; epistulam vero Valeriani et Gallieni imperatorum Saloninique Caesaris (1) patet e vestigiis in utraque lingua scriptam fuisse, quod ostendit simul et Romanos adnisos fuisse ut nomen romanum extenderent, hoc vero tempore ut antea adactos fuisse ad publica documenta transferenda si ab incolis graecis intellegi vellent (2). Quanquam igitur de toto illo saeculo tertio paucissima disserere possumus, hoc tamen novum quodam modo fortasse conspicitur, sermonem publicum epistularum graecarum paulatim, sive in exemplaribus archetypis, sive in translationibus, pravius adhiberi et corrumpi, ità tamen ut, plerisque veteribus consuetudinibus servatis (3), haudquaquam conjicere possimus latinam linguam unam apud Orientis populos mox usurpari posse.

Quod quoque confirmabitur si edicta ejusdem temporis non penitus quidem sed collationis causa inspexerimus. E quibus tria non silentio praetermitti possunt, scilicet edicta Alexandri Severi de Auro Coronario, Diocletiani de pretiis, Constantii Chlori de « παρασημειώσεσιν ». In primo quidem eorum (4) quod in Aegypto inventum, privatim de latino in graecum translatum fuisse videtur, quaedam apparent ex epistularum consuetudine : princeps enim antecessorum suorum exempla profert, ac de sua φιλανθρωπίᾳ et suis εὐεργεσίαις dicit (5). Cum vero hoc edictum non Graecis solum sed toti imperio mitteretur, neque sermo ipse aut imperatorum aut scribarum eorum esset, non facile est quidquam ex eo inferre de consuetudinibus principum in graecis provinciis administrandis. Majoris quidem momenti, quanquam archetypus non erat graecus, est illud memorabile edictum quod Diocletiani de pretiis dicitur (6). Desiderandum sane est quod exordium

(1) N. 81.

(2) De « bilinguibus » hujus generis titulis, vide nostram dissertationem : Influence du Latin sur le Grec p. 96-97 et p. 115 cum nota 1.

(3) Noster numerus 80, verisimiliter A. D. 286 vix dissimilis est priorum saeculorum titulorum.

(4) N. 79.

(5) V. 2 οὐδὲ ἀποδέοντι παραδειγμάτων. — V. 16 φιλανθρωπίᾳ τε καὶ εὐεργεσίαις συναύξειν ταύτην τὴν ἀρχήν.

(6) N. 82.

in latino sermone tantum scriptum nobis servatum fuerit. Quidquid vero graeci inventum est, latinus archetypus sive adest, sive abest, nobis maximo est documento de illius temporis, apud mercatores operariosque vocabulis usitatis. Multa profecto hic nomina vere graeca sunt; alia vero, quamvis litteris graecis scripta, ita ad latinorum nominum exemplar expressa sunt, ut vix graecum sermonem agnoscere queamus. Imo : non est dubium quin aliquando translator illius verbi sensum ignoraverit quod ei transferre in animo esset (1). Quidquid id est, ea vulgaris Romanorum sermonis verba in graecum conversa et in lapide incisa, maximi momenti erant ad latini sermonis nomina in Graecorum linguam introferenda; ex iis igitur apparet et quatenus romanus sermo sponte sua intenderet ut sese victis imponeret, et quomodo circa 300 A. D. quaedam illorum vocabulorum latinorum obrepere solerent quae etiam nunc in graeco sermone animadvertuntur (2). Inde vero etiam magis hoc colligere licet, quod non semel notavimus, nondum latina verba, latinis litteris scripta, apud graecos populos intellegi posse. Edictum vero Constantii Chlori et Maximiani de ea annotatione quae παρασημείωσις vocatur, id est « quae locum habeat in reis requirendis, quorum bona, nisi copiam sui praestiterint, fisco vindicentur » (3) aliquid nos docere potest de publico ejusdem temporis graeco sermone; hic quoque, sicut in priorum imperatorum epistulis, φιλανθρωπίας affectationem agnoscimus (4), quanquam modus imperativus adhibetur, et poenae in fine proponuntur.

Si igitur colligere aliquid volumus de hoc tertio saeculo, parum quidem epistularum locupleti, sed aliquot edictis promulgatis claro, admittere possumus tum quoque principes

(1) Vide 24, 13 ejus edicti, verbum « infectum » quod hic « tinctum » significat, verbo ἀγένητος translatum esse, cujus sensus est « non factum ».

(2) Non pertinet ad nos iis vestigiis studere. Rem tamen, quanquam parum in ea intellegebamus cum auxilio optimo Psicharii summatim attigimus in nostra dissertatione p. 141 sq. Cf. alioquin praefationem ejusdem magistri III p. XLI sq. De ipsis edicti Diocletiani verbis vide totum editorum commentarium.

(3) CIG, 356 Vide nostrum n. 84.

(4) Vide v. 21.

romanos saepe sermone graeco cum graecis populis usos fuisse, et plerumque eodem modo eodemque animo atque antecessores eorum ; quaedam praeterea ab iis latine scripta translata fuisse, ita ergo ut illa tam nota verba « utraque lingua », ἡ ἑκατέρα γλῶττα, magis atque magis de publico sermone vim et significationem haberent (1). Neque est dubium quin paululum latina lingua apud Orientis populos magis nota sit ; hoc vero certissimum est Romanos consuetudinem graece scribendi haudquaquam omisisse. Ex quo efficitur multa vocabula in eo esse ut ex latino in graecum obrepant, et graecam linguam si non cedat, saltem Romanorum sermone, quod certe ad selectionem verborum spectat, contaminari posse. Sed hic nondum est locus de singulis hujus sermonis regulis disserere, et jam inspiciamus quo modo et quo animo epistulae magistratuum scriptae fuerint.

(1) Vide nostram dissertationem Influence du latin sur le grec, p. 117-118.

CAPUT V

DE EPISTULIS ET EDICTIS MAGISTRATUUM

Epistulae edictaque magistratuum romanorum, cum saepe ad similitudinem epistularum edictorumque imperatoriorum scripta sint, non est cur tam longe ad ea animum intendamus. Necesse est tamen hic quaedam nova cum multis consuetudinibus notis mixta notemus.

Iis quidem scriptis, utpote praecipuis, fere tantummodo studebimus, quae a provinciarum praesidibus proficiscebantur. Et nunc quoque sejungenda erunt edicta ab epistulis. Edicta enim, quorum nonnulla, praesertim in Aegypto inventa, habemus, incipiunt ab illis verbis : ὁ δεῖνα λέγει (1). Epistulae vero initium capiunt a verbis : ὁ δεῖνα τῷ δεῖνι χαίρειν, quod quoque cum imperatoriis titulis consentaneum est. Dissimilitudo contra apparet in epistularum fine, ubi non εὐτυχεῖτε, sed ἔρρωσο aut ἔρρωσθε, aut ἐρρῶσθαι ὑμᾶς (sive σε) εὔχομαι, aut ἐρρῶσθαι ὑμᾶς (sive σε) βούλομαι reperimus (2). Semel quidem longiorem verborum circuitum invenimus : ἐρρῶσθαι ὑμᾶς καὶ εὐτυχεῖν πολ[λαῖς ἔτεσιν εὔχομαι (3). Verbum autem εὐτυχεῖτε fere nusquam reperire est (4). Quod vero ad tempus notandum pertinet, omnia cum epistulis imperatoriis congruunt, excepto quod hic, ut par est, consuetudines earum regionum ubi tituli inventi sunt, magis apparent. Ita, in Aegypto, ut exemplum maxime conspicuum proponam, signum L cum numero anni imperatoris, et mensis Aegyptii dieique mentione tempus significant (5). In aliquot denique titulis verbo προτεθήτω hoc imperatur ut scriptum oculis incolarum propositum maneat (6).

(1) Praeter Aegypti edicta, incipiunt quoque ab his verbis nostri numeri **95, 116, 144, 149.**

(2) Vide indicem verborum notabilium.

(3) N. **115.**

(4) Tantum fortasse in n. **146** de quo nihil certi dici potest.

(5) Vide n. **127, 128.**

(6) Vide **125** (Col. III v. 14) et **129** (v. 12)

Nonnullae sane Asiae proconsulum epistulae exstant. E quibus quaedam horum praesidum consuetudines animadverti possunt. Vide enim primum quomodo proconsul Asiae 65 A. D., Antistii Veteris successor, in causa quae in bonis Staphyli cujusdam versabatur (1), mutet « priorem sententiam quam Chiorum legatorum adversarii recitandis Veteris litteris ipsi persuaserant ». In qua epistula praeses exponit quas ab causas sententiam mutaverit, neque hoc commemorare omittit et quam constanter scripta ab antecessoribus suis observaverit ac laudaverit, et quam diligenter in litibus utriusque partis instrumenta perpenderit. In ultimis quoque ejusdem saeculi annis, alius proconsul eamdem Romanorum in administranda provincia constantiam ostentat (2) Cujus generis cura interdum comitatem quamdam admittit, ut demonstrat epistula T. Aquillii Proculi (104 AD) qua decretum quoddam proconsul longe ac benigne probat (3). De nostris profecto numeris **91** ac **92** nihil proprie dicendum : multo vero majoris momenti est illa Avidii Quieti epistula, de controversia quadam finium ad Aezanitas scripta (4). Praeses enim quodam modo diligentiam Romanorum in provincia regenda extollit, et beneficium Hadriani jactat cujus cura (5) et justitia cum humanitate mixta (6) omnes lites composuerint. Hoc quoque observandum esse existimamus epistulam Quieti ad Aezanitas graece scriptam esse, epistulas vero et Hadriani ad Quietum, et Quieti ad Hesperum, et Hesperi ad Quietum latine. Ex quo apparet magistratus non sponte sua sed per necessitatem quamdam graece scribere, cum ad nullos ita scriberent, nisi ad eos qui latinum sermonem prave intellegere possent. Ex quibus nos quoque colligere licet epistulam Quieti verisimiliter non translationem esse ; etenim cum aliae epistulae, etiam quod ad Aezanitas pertinebat, tanti momenti essent ut proponerentur, non erat cur simul atque epistula ad Aezanitas non transfer-

(1) CIG 2222 (Vide n. **88**.)
(2) N. **89**.
(3) N. **90**.
(4) N. **93**.
(5) ἐπιμέλεια, v. 8.
(6) μείξας τῷ φιλανθρώπῳ τὸ δίκαιον, v. 7.

rentur. Proponenti vero satis visum est singulas epistulas ita lapidibus incidi sicut scriptae fuissent. Denique, ut ea finiamus quae ad proconsules Asiae pertinent, notemus edictum quoddam (1) in quo praeses se aliquid errare fatetur, et antecessoris aliud edictum cum maxima consuetudinum reverentia et eximia erga incolas benignitate confirmat (2); ex quibus fere eosdem atque apud imperatores mores agnoscimus.

Inter alias quidem praesidum epistulas, eae etiam notari possunt quae e praesidibus Lyciae-Pamphyliae oriuntur. Longa enim epistularum series ad Opramoam Rhodiapolitanum attinet. Quidquid autem de epistulis Antoninorum civitatibus seu gratias agentium seu gratulantium notavimus de his praesidum epistulis dici potest : quae summatim haud minus siccae ac jejunae esse videntur. Tres tamen praecipue hic conspiciendae sunt : primum n. **107** in quo Seneca verbis obvolutis ac fere ambiguis de illis honoribus novis abnuit quos Commune de Opramoa decreverat ; dein n. **108** in quo Cornelius Proculus nunc principe favente ea laudat quibus prius obstiterat, denique n. **110**, ubi idem Proculus Myrorum scribae declarat se titulos quosdam Opramoae concedere, nisi hoc contrarium sit aut legibus aut consuetudinibus civitatis. Opportune etiam apud hos titulos observandum est quanta cura Romani quidem non vexare subjectos studerent, quanta vero calliditate tum consuetudines invocarent, tum illa explicarent quae in agendi ratione inter se contraria videri possent, tum laudibus et parvis beneficiis oblinerent quidquid simultatis e prioribus certaminibus maneret, tandem, ne multa, impedirent ne Commune et civitates romanum jugum aut molestum haberent aut excutere tanquam levius tentarent. Oratio ipsa, mehercule, fere semper jejuna ac sicca, majorem tum amplitudinem praebet cum praeses explicatione quadam ad id operam dat ne injuria quidquam fecisse aut facere videatur. Multa hic e consuetudine graecorum decretorum capiuntur; multa quoque paululum nimis latine dicta apparent. Hoc vero manifestum est hujus modi epistulas neque

(1) N. **95**.

(2) V. 9-10, ὅθεν ἀναγκαῖ | ον... ἡγησάμην.. v. 12-13 εἰς τὴν τῆς λαμπροτάτης Ἐφε | σίων πόλεως τειμήν...

quod ad rem neque quod ad orationem pertinet incallidas esse. Quod quoque nostro n. **96** ostenditur brevissima sed non inepta epistula, in qua praeses responsum ita laude obvolvit, ut jugum romanum fere evanescere videatur : « Magis decet, inquit, bene facta laudari quam confirmari », hoc autem ei facile erat quidquam male factum fuisse contendere !

Quod ad alias provincias spectat, nihil fere commemorandum est inter scripta a praesidibus, nisi fortasse edictum quoddam legati Thraciae, et quidquid Aegypti praefecti sive epistulis, sive edictis mandaverint.

Historiarum scriptorum quidem esset ex edicto Sicinnii Clari (1), legati Augustorum pro praetore in Thracia, illa extrahere quae ad emporia vel condenda vel administranda pertinerent. Hoc saltem observemus legatum, dum exponit et quae fecerit et quae cupiat, gravitatem quamdam ostentare quae in ipso et sententiarum cursu et verborum delectu apparet. Legatus enim manifesto ad id tendit ut et praesidum et totius nominis romani reverentiam atque amorem apud legentes augeat: inde illa verba qua Romanos et decentiam (2) in universo imperio et splendorem (3) in unoquoque foro, et felicitatem apud omnes colonos et subjectos (4) et perennitatem in omnibus operibus suis (5) et quaerere et adipisci Sicinnius significat. Oratio vero hujus edicti, in initio affectationem quamdam praebet saepiusque paululum gravis tum propter sententias longas argumentorumque plenas, tum ob res et verba concludendo repetita ostenditur. Hoc sane edictum nemo dubitet quin vere romani viri sit.

Magis graeca quidem sunt ea quae Aegyptii praefecti eodem tempore scripserunt. Cum vero praesertim edicta sint, vix nostra refert de iis loqui: ob hanc causam tamen nobis alicujus momenti esse possunt si animum scribentium inter-

(1) N. **116**.

(2) V. 208-210: βουληθέντες ἐν τῇ αὐτῇ εὐπρε | πείᾳ διαμεῖναι τὴν αὐτῶν | ἐπαρχείαν...

(3) V. 211-212 : τὰ ἐνπόρια ἐπιφανέστερα ὑπ[άρ] | ξαι..

(4) V. 215-216 : εὐτυχέστε | ρα... v. 230-231 εὐδαιμονέστερα | ταῦτα ἐμπόρια...

(5) V. 247-248 : ὅπως ἐπιμελείας τυν | χάνοντα εἰς ἀεὶ διαμένοι...

dum patefaciunt. Catalogus profecto noster legentem de scriptis singulis breviter monebit : pauca igitur tantum passim de iis observemus. Nos primum animadvertere decet ad edictum Cn. Vergilii Capitonis (1) quod oasis Thebarum stratego missum est cum ea epistula quam transcripsimus. Etenim in edicto ipso notandum est a praefecto sua imperata rationibus expressis explicari (2), quod quidem non moribus praesidum romanorum contrarium est; praeterea, in epistula hoc observandum est quam diligenter praeses curaverit edictum ita omnium oculis proponi ut nemo quidquam ex eo ignorare possit (3). Ex edicto quoque Ti. Julii Alexandri (4) historiarum scriptores multa excerpere possunt et certiores ita fieri de illis injuriis quas, Galba imperante, « excercebant magistratus in rebus praesertim ad vectigalia pertinentibus » (5). Prooemium saltem dignum est quod a nobis conspiciatur; nam hic quoque commendantur beneficia Augustorum (6) ac praecipue Galbae magnificis verbis laudati (7); apparet praeterea ea cura, jam supra annotata, felicitatis perennis confirmandae subjectis (8); hic denique iterum invenitur cupido extollendi quidquid a praefecto ipso factum sit (9). Nec magis omnino praetermittenda sunt illa Aegyptia edicta quae papyri recentes nobis patefecerunt, seu de archivis (10) seu de fiscalibus rebus (11), seu de de diebus festis et sacrificiis (12), seu de fugitivis incolis (13). Hic enim etiam quaedam de animo et consuetudinibus praefectorum nobis documento esse possunt : namque

(1) N. 119.
(2) Vide initium v. 15 sq. Καὶ πάλαι μὲν ἤκουον, etc. deinde : v. 17-18 : καὶ νῦν δὲ ἐν τῇ τῶν Λιβύων | μάλιστα ἔγνων ὑποθέσει, etc.; denique v. 21 : διὸ κελεύω.. etc.
(3) Vide v. 12-13.
(4) N. 121.
(5) CIG, 4957.
(6) V. 4 : τὴν πόλιν ἀπολαύουσαν τῶν εὐεργεσιῶν, ἃς ἔχει παρὰ τῶν Σεβαστῶν...
(7) V. 7 : τοῦ παντὸς ἀνθρώπων γένους εὐεργέτου Σεβαστοῦ Αὐτοκράτορος Γάλβα...
(8) V. 3 : Πᾶσαν πρόνοιαν ποιούμενος τοῦ διαμένειν, etc. Cf. v. 5 εὐδαιμονίᾳ.
(9) V. 6-7 : οὐ διέλιπον μὲν κατὰ τὴν ἐμαυτοῦ δύναμιν τὰ ἐπείγον | τα ἐπανορθούμενος.
(10) N. 122, 125.
(11) N. 123, 124, 126; cf. 127 epistulam de hereditate.
(12) N. 131.
(13) N. 130.

apparent et mos imperatores aut priores praefectos quasi auctores consilii cujusdam proferendi et cura jam haud semel observata principes et totam romani imperii rationem laudandi : quibus voluntatibus respondet saepe verbum ἀκολούθως aut similia (1), et vocabula εὐετηρία aut εὐμένεια aut alia ejusdem generis (2). Quid enim romanis magistratibus carius esse poterat quam suam potestatem quasi et unam et semper optimam populis subjectis ostentare ?

Quid denique de aliorum magistratuum scriptis dicendum esse existimemus? Paucissima sane. Multae quidem praesertim in Aegypto repertae sunt epistulae eorum ; sed in epistrategorum et strategorum ceterorumque magistratuum quid est cur commoremur? Hic enim res minoris momenti saepissime tractantur, neque ipsa titulorum oratio nos vere nova de Romanorum sermone publico docere possent, cum plerique illi magistratus saepius quam praesides Graeci sint. In catalogo tamen nostro notare voluimus aliqua scripta quae nonnulli magistratus de rebus quibusdam protulerunt quas praesides et princeps saepe ipsi curabant. Ex quibus controversiae de finibus conspicuum locum obtinent : namque saepe evenit ut judices sive a praeside, sive ab imperatore ipso eligerentur (3), ut ἀπόφασιν id est sententiam de finiendo agro darent. Quae sententia saepe, ut videtur, in utraque lingua conscripta, oculis omnium in lapide proponebatur. De his titulis quidem, cum oratio multo minus libera sit quam epistularum, ea fere tantum observanda esse videntur quae ad verba et ad syntaxin pertinent, de quibus infra paululum disputabimus. Adjungere nostro catalogo denique voluimus aliquas epistulas procuratorum imperatoris, inter quas Caelii Flori epistulae, de Opramoa scriptae, praesidum epistulis similes sunt, excepto eo quod fortasse de rebus magis ad fiscum pertinentibus scriptae fuisse videntur.

(1) Vide **127**, 16 : προσήκει δὲ ἀκολούθως τοῖς τοῦ κυρίου γράμμ[ασιν. — **124**, 27: φανερὸν ποιῶν κατακολουθεῖν ταῖς τοῦ Μεττίου Ρούφου... Cf. **123**, 8 : καὶ παραδείγματι τῷ καλλίστῳ χρώμενος γνώμῃ τοῦ κρατίστου Μαμερτείνου.

(2) Vide **130** Col. I, v. 11 sq. κ[α]ρπὸν τῆς εὐετ[ηρίας κ]αὶ τῆς τοῦ κυρίου ἡμῶν| Α[ὐτο]κράτορος περὶ πάντας ἀνθρώπους κη[δε] | μονίας. Cf. v. 17 sq. εὐ[μ]ε | ν[είας καί χρη[σ]τότητος et Col. II v. 19-20 : [με]τὰ τὴν τοσαύτην μου φιλαν | θ[ρ]ωπίαν.

(3) De hac distinctione vide Latyschev de nostris n. **49, 57, 58**.

Nunc jam, et antequam de sermone epistularum nostrarum loquamur, aliquid summatim dicere possumus de genere et animo omnium hujus modi scriptorum. Tituli sane, praesertim quod ad primum et ad tertium saeculum spectat, saepius deficiunt quam ut consuetudines Romanorum nobis sensim sequi liceat : illud vero non observare non possumus Romanos semper iisdem moribus, neque incallidis neque debilibus usos fuisse ut graecas provincias administrarent, quippe qui animum semper intenderent ut nomen romanum et propter constantiam coleretur, et humanitatis causa diligeretur. Hoc quoque jam, si non argumentis peculiaribus probare, saltem summatim prospicere potuimus vix sermonem latinum inter Graecos irrepsisse, neque fere aliter aut principes aut praesides tertio saeculo incolis graecis quidquam promulgare, atque Augusti tempore, cum perpauca etiamnunc latina oculis proponantur, multa vero graece scripta, seu archetypi seu translationes, aut in lapidibus incidantur aut papyris mandentur. Quidquid denique de horum titulorum oratione judicavimus jam nobis significavit illam graecam linguam quae in epistulis nostris apparet, frequenter quidem aut nimis siccam aut nimis gravem esse, et saepissime latinum sermonem redolere, minus vero barbaram plerumque fieri quam nos exspectare justum sit. Quod quidem fortasse certioribus argumentis nobis confirmare licebit, si hunc sermonem grammatice in singulis partibus perspexerimus.

PARS III

QUO STYLO TITULI SCRIPTI FUERINT

(De sermone titulorum).

Nihil quidem certi et constantis de sermone tam variorum titulorum statuere licet. Alii enim ab imperatoribus neque iisdem, neque ejusdem aetatis scripti sunt; alii a praesidibus aut saltem a magistratibus; alii per lapides, alii per papyros servati sunt; alii Romae manifesto compositi, alii in Asia aut in Aegypto litteris mandati; alii archetypi, alii translationes sunt; alii scribarum latinorum, alii scribarum graecorum opera esse existimari possunt. Quos vero si generaliter, quod ad sermonem pertinet, tractaverimus, forsitan aliquae aut consuetudines, aut res singulares discernendae sint quibus nobis publici sermonis graeci historiam illustrare liceat. Ab iis quidem, quasi a principio, nobis proderit proficisci quae Viereck optime edisseruit de temporibus quae Tiberii aetati praecurrunt, eaque exquirere quae nobis nova esse videantur. Hoc igitur nobis semper inspiciendum erit utrum ille publicus sermo, graecus quidem, sed latina consuetudine delibatus, sese explicuerit et devolverit, atque ut ita dicam, magis magisque ad Romanorum linguam sese inclinaverit, an etiam post plura saecula haudquaquam penitus tactus ac mutatus appareat.

Ab orthographia quidem et verborum flexione incipiemus; dein ad syntaxeos artem, denique ad verborum selectionem vertemur.

CAPUT I

DE ORTHOGRAPHIA ET DE VERBORUM FLEXIONE.

Haud sane nobis in hoc immorandum esse putamus quod aut lapicidis (1) aut papyrorum scribis manifesto tribuendum est. Saepe enim littera est omissa, saepe littera sine causa mutata; interdum quoque casus aliquis aperte pro alio positus est (2). Cujus generis menda frequentissima in titulis quibusdam, in nostro n. **84** et in BGU n. 15 (3), ut exempla et lapidum et papyrorum proferamus, inveniuntur.

Sunt quoque alia quibus nos haerere supervacaneum esset, cum nulli legi parere videantur, nec quidquam discriminis inter hos et alios ejusdem temporis titulos observare liceat. Crasis quidem saepe, nec semper adest. (4) ; ι tum adscribitur, tum abest (5) ; ει saepe pro ι, et rursus aliquando ι pro ει repetitur (6). Jam vero majoris momenti est quod ad ν paragogicum pertinet. In nostris enim titulis haec littera saepe post ι seu ante consonantes, seu ante vocales invenitur; saepius quidem, ante vocales adest, quanquam plures hiatus hic notamus : ἅπασι ἐπαινῶ **6**, 27; ἔτυχε ἐπεί **93**, 4; πράγμασι ὄντων **121**, 22; καθήκουσι ἄδικον **121**, 31; ὀφείλουσι ἧ

(1) Vide in titulis de Opramoa, orthographiam ἀρχιερέος quae sicut in decretis saepissime apparet; quod verbum alioquin non in epistula proprie dicta locum obtinet. De forma ἐπεστάλκετε, vide infra p. 100, n. 7. De ἀναλ[η]μφθέντες (n. **14**, 23-24) vide Dieterich p. 92 et Thumb. p. 136.

(2) Vide **7**, 21.

(3) Epistula epistrategi quam in nostrum catalogum non admisimus. De consuetudinibus apud papyros jamdudum solitis, vide Edwin Mayser, passim.

(4) Inter exempla craseos vide **20**, 12, τἀμφισβητούμενα; **57**, 2, κἀκείνους; **26**, 12 et **54**, 13, κἀγώ; **90**, 258. τἀνδρός; cf. **108**, VII G 8, καὶ ἐμοί et **90**, 263 κἀμοί, etc. Notemus crasin in Viereckii titulis minime crebram exstare (v. p. 56). Cum autem in antiquioribus titulis quoque reperiatur (v. Schweizer, Perg. Inschr., p. 133) nihil est cur quidquam nisi usum varium observemus.

(5) Vide, ut unum exemplum proferam, in eodem titulo (n. **23**) scriptos esse dativos τῆι βουλῆι (v. 7) et γεινομένη (v. 9).

(6) ει pro ι frequentissime repetitur : ι pro ει invenitur in διεχίμην (?) **5**, 10; ἱς **8**, 15, **57**, 2; παρῖναι, **8**, 4; ἀνισφορίαν **8**, 14, etc. **90** praebet in v. 263 ἐπιδάν et in versibus 270-271 ἐπει | δ(ά)ν.

123, 13 (1). Si vero ea memineris quae Schweizer de cunctis Pergamorum inscriptionibus edidit (2), nihil hic novi tibi observare licebit, quod confirmare paululum potest rationem apud graecos totius generis titulos usitatam hic magis reperiri posse quam in prioris aetatis Romanorum scriptis (3), In interioribus vero verbis ν saepe pro γ invenitur ante γ, κ, χ, quod, quanquam frequentissimum est, ne constantius quidem apparet quam in ceteris hujus temporis titulis (4). Notemus quoque ν ante β, π, ψ, positum in verbis ἐνποδών **26**, 13; συν[βέ | βληται **39**, XI, C. 6; ἔπενψα **58**, 13; συν | βουλεῦσαι **90**, 274-275, quae res ejusdem generis est (5). Γ quoque ponitur pro κ ante δ seu λ in nonnullis verbis sicut ἐγλογιστής **121**, 36, 51, 53 (6) aut ἔγδικος **137**, 8, 63 (7). Quod denique ad alias consonantes spectat, observemus ττ conspici pro σσ in pluribus locis : πράττειν in **32**, 6 (fg. d); φυλάττομεν in **80**, 12; φυλαττειν in **88**, 5-6; ἀντέτ]αττον in **108**, VII G v. 3; τέσσαρα vero **12**, ep. c. 8, seu τεσσάρων **8**, 5, seu δεκατεσσάρων **6**, 42, quoque inveniuntur (8). Ex quibus hoc saltem colligere licet quamdam orthographiae elegantiam in nostris epistulis aliquando affectari.

(1) Quod generaliter ad hiatum pertinet, hoc quidem quaeri potest nostrine scriptores ad id proprie studuerint sicut Polybius aliquando, ut eum vitarent. Nusquam, neque in ipsius Neronis titulis, talem curam invenimus. De hiatuum copia, vide exempli causa nostrum **134**.

(2) Vide Schweizer, p. 137 (et Meisterhans, p. 89), ubi indices de ν paragogico sive praesenti, sive absenti statuuntur.

(3) Viereck, p. 56 ita declarat de suis titulis : « ν paragogicum constanter quidem positum est ante vocales, neque vero certa ratio adhibita est ante consonantes, ante quas nonagies quater additum, tricies semel omissum est. Ante vocales autem centies additum est. » Quam « constantiam » saltem hic nullo pacto reperire est.

(4) Vide Schweizer p. 121, ubi dicitur nullo tempore ν in his verbis constanter inveniri. Viereck p. 55 saepe ν pro γ in suis titulis scriptum esse exponit. In nostris vero, ut unum exemplum proferamus, invenimus de verbo ἀναγκαῖος seu ejusdem familiae verbis, γ in **23**, 8; **74**, 6, etc. ν, in **28**, 9; **89**, 4; **117**, 24-25; **134** IV A 3-4,7.

(5) Vide Viereck p. 55.

(6) Cf. contra **119**, 36 ἐκλογιστάς.

(7) Cf. contra **84**, 45 [ἐ]κδικία.

(8) Schweizer, p. 125 notat Pergamis, omnibus aetatibus, σσ, non ττ inveniri. Quod idem notat Viereck (p. 55) de suis titulis, « uno loco excepto, qui exstat in epistula Augusti elegantissime scripta (IX, 19). » De σ alibi reduplicato (in Ἀσστυπαλ[αιέων **16**, 4, et **19**, 4), cf. Meisterhans, p. 69.

Sed jam potius ad illa verba vertamur quae ex latino sermone in graecum effluxerunt. Et primum de communibus verbis loquamur. E quibus sane plurimi in edicto Diocletiani inveniuntur, neque ipse Hugo Blümner in prooemio commentarii sui (1) ea omisit indicare quae sibi notatione digna viderentur. Cujus exempla non transcribimus, cum non omnino ad propositum nostrum pertineant. Hoc vero legenti fortasse proderit scire *al* semel fieri αυ, ῑ vero aut etiam ĭ in ει, υ sive in ου, sive in ο, sive aliquando in υ, ϱ in β aut in ου mutari. Editor notat quoque litteras quasdam nunc omissas, nunc falso duplicatas, nunc metathesi transpositas fuisse. Quibus exemplis quaedam in aliis nostris titulis conspecta adjungamus : primum hoc ipsum verbum φειβλατώριον (2) quod postea in edicto Diocletiani reperietur cum orthographia paululum dissimili (3); quod nobis haudquaquam mirandum est, dum ει idem est atque ι per iotacismum, et vocalis *u* saepe apud ejusdem generis verba in latina lingua absit. Notemus quoque aliquot verba ex illo Trajani rescripto excerpta quod in nostro catalogo n. **14** obtinet. Quorum πρίδιε (v. 8), latinum adverbium litteris graecis scriptum nusquam alias inveniri videtur, λεγιῶνο(ς) vero (v. 6, 7) est genetivus verbi λεγιών quod non semel reperitur eodem fere tempore pro λεγεών (4) cum haec scribendi ratio non solum ea aetate magis solita esse videatur quam λεγιών, sed etiam apud sermonem publicum mansura sit (5); οὐετρανός quoque (6) alias cum eadem orthographia repetitur (7); quod denique ad πρινκε[π]ίοι[ς] (v. 9) attinet, si non idem verbum, saltem ejusdem generis vocabula reperiuntur apud scriptores omnis aetatis post Polybium (8). In

(1) P. XII, vide nostrum n. **82**.

(2) N. **12**, ep. c, 7 : φειβλατώρια δύο.

(3) Vide in hoc edicto : 19, 15, φιβουλατώριον; 19, 16 id.; 19, 53 φιβλατώριον. Cf. Suidas : φιβλατώριον. (Latine : fibulatorium); cf. Eckinger, p. 76, Dieterich, p. 38.

(4) Vide Sophoclis, ad hoc verbum; cf. Schweizer, p. 46; de usu verbi apud Plutarchum, vide Sickinger, p. 24, Eckinger, p. 30, Moulton, p. 33.

(5) Vide Schweizer, p. 46.

(6) V. 29-30 οὐε | τρανοῖς; cf. Eckinger, p. 20.

(7) Vide Sophoclis qui refert ad Epiph. II 29 A (sexto saeculo post Christum).

(8) Vide apud Sophoclis πριγκιπᾶτον, πριγκίπειοι, πριγκίπια, πρίγκιπος, πρίγκιψ. Cf. Eckinger, p. 20.

aliis quoque titulis verba fere latina notavimus : πραιτώριον (1) quod verbum constanter in novo testamento invenitur (2), ταβουλάριος (3) et κορνικουλάριος (4) quae verba in sermone graeco Byzantina aetate quoque reperiuntur; neque est cur verbis αἱράριον aut δηνάριον (5) immoremur quae aliquando in titulis de rebus fiscalibus scriptis apparent sicut in omnibus ejusdem temporis de eadem materia compositis. Orthographia denique observanda est eorum nominum quae ad tempus significandum pertinent. Nihil quidem mirandum videtur in εἰδῶν, quod invenimus, quanquam ἰδῶν saepius fortasse apud scriptores apparet (6), neque in καλάνδαις (7) aut καλανδῶν (8); minor, vero aequalitas est in νόνας et νωνῶν, sicut in nominibus mensium, ubi simul φεβρουαρίων et φεβραρίων, ὀκτοβρίων et ὀκτωβρίων et ὀκτωνβρίων, δεκενβρίων et δεκεμβρίων inveniuntur (9).

Nomina vero propria hominum aut locorum a latinis tracta, tam crebra sunt ut iis tantum animadvertere possimus quae extra ordinem deferri videantur (10). Mirandum quidem haberemus Antoninum in eodem titulo quater Ἀντωνῖνον ac semel Ἀντωνεῖνον fieri (11), nisi iotacismi causa, ει et ι eodem modo ad aures scribentium resonuissent. Inveniemus quoque et Ποπέλ[λιος? (12)? et Ποπίλλ[ιος (13), atque item Βρεταννικός (14),

(1) N. **116**, 252 τὰ πραιτώρια.

(2) Vide Sophoclis.

(3) N. **135**, 8; cf. 21. Vide Sophoclis; cf. Dieterich, p. 38 (latine : tabularius).

(4) Vide BGU, I, 106, (verso), quem titulum non in catalogum admisimus : κορνικουλαρίωι; (latine : cornicularius). Cf. Sophoclis; Eckinger. p. 38; Dieterich, p. 38.

(5) Vide, exempli causa, in epistulis proprie dictis **94**. 53. **105** V E, 6-8. Cf. **139** (CIA III, n. 47, v. 12) αἱραρίῳ; v. Eckinger, p. 26.

(6) Vide Sophoclis. ad verbum ἰδοί; cf. indicem nostram grammaticam.

(7) N. **23**, 19.

(8) Quod quoque brevius indicatur cum κ. aut καλ. — Cf. Eckinger, p. 18, Dieterich, p. 19.

(9) Vide indicem grammaticam ad haec verba; cf. Viereck, p. 81, Dieterich, p 73 et 92.

(10) De hujus translationis regulis, vide Dittenberger, Hermès VI, p. 130, sq. et p. 282 sq. — Cf. Eckinger.

(11) N. **65** : Ἀντωνεῖνος exstat v. 11.

(12) N. **38**, Epistyl. 5.

(13) N. **56**, 17.

(14) N. **78**, 6. — Cf. **66** (CIA III, 40, v. 3 Βρετα[νικός); quae scribendi rationes inveniuntur apud scriptores, sicut Βρεττανικός.

denique et Καπετωλίῳ (1) et Καπιτωλείοις (2); quae quidem si parum congruere videntur, non saltem nimis a consuetudine horum temporum absunt (3). Neque magis omnino constat quod ad v latinum in nominibus virorum pertinet; nam sicut generaliter v per ου redditur, et, ut exempla dem, Νέρουα et Σεουῆρος, secundum regulas cognitas plerumque appareant, ita accidit ut Νέρβα (4) et Σεβῆρος (5) inveniamus. Quidquid id est, perpauca hic dissident a more solito, neque hae ipsae inaequalitates in ceteris omnis generis scriptis deficiunt.

Quod quoque ad flexiones verborum, sive declinationes, sive conjugationes spectat, vix nostri tituli quidquam novi afferre possunt. Quin imo : quisquis et titulos a Viereckio collectos et epistulas nostras legerit, sine dubio agnoscet majorem urbanitatem, atque, ut ita dicam, atticismum apud nostros titulos inveniri posse. Namque semper χάριν (6), nunquam χάριτα usurpatur; qui usus, si est Polybii et scriptorum Atticorum, non est titulorum Viereckii, ubi χάριν in his locis tantum usurpatur, ubi verbum vim praepositionis habet (7). Quod vero est ad declinandum verbum tam frequens in nostris titulis πρεσβευτής, nulla certior lex adhibetur quam cum Macedonum principum titulis, quippe apud quos saepe πρεσβευταί, non semper πρέσβεις in plurali numero appareat (8). Hic vero, ut πρεσβευταί ac πρεσβευτῶν (9) invenimus, ita reperiuntur quoque formae πρέσβεις et πρέσβεων (10), quod satis demonstrat haud nimis de hac re nostros titulos ab attico usu abesse. Quaedam

(1) N. **7**, 17, cf. Eckinger, p. **29** sqq.; Dieterich p. 13.

(2) N. **52**, 12.

(3) De Καπετώλιον vide Dittenberger, p. 138 qui de ceteris similibus verbis disserit (Τεβέριος, Δομετιανός, etc.) Cf. Dieterich, Untersuchungen, et Kaelker, Leipz. Stud. III, 1, p. 235 ubi de verbis hujus generis apud Polybium edisseritur.

(4) **59**, 3, cf. **142** (Arch. Zeit. XXXVI, p. 175, n. 197, v. 3); Cf. Eckinger, p.87.

(5) Vide MDAI XXII (1897) n. 2. p. 381, v. 10-11 Ἀπόφασις ἐπάρχου Σεβῆρος Eleusine reperta quam utpote maxime dubiam ne in catalogum quidem admisimus). β pro v latino invenitur quoque in titulis Viereckii (vide p. 57). Cf. in nostro **74**, 14 Λίβωνι.

(6) Vide indicem : Notabilia varia. Cf. Meisterhans, p. 101.

(7) Vide Viereck, p. 59.

(8) Vide Schweizer, p. 141.

(9) N. **6**, 24 et 33-34.

(10) N. **5**, 6 (πρέσβεων); **7**, 11 (πρέσβεις); **88**, 2 (id.)

praeterea magis aut ex sermone vulgari aut e regionum pecularium consuetudine quam ex ignorantia et barbarie orientia conspici possunt (1) : cujus generis sunt ille aoristus fortasse Alexandrino aut Boeotico more desinens in οσαν quem cum συνηγόσαν (2) invenimus, praeterea perfectum γεγράφφατε cum φ reduplicato (3), illa quoque perfecta aut plusquamperfecta incremento inopia, κατορθωμένοις (4) et μ[εμ]αθήκειν (5) illis plusquamperfectis similibus quae in Novo Testamento constanter invenimus (6). Potius vero latini sermonis vim dignoscere possumus in illis seu perfectis, seu plusquamperfectis verborum circuitu ad morem passivi latini expressis quorum plures hic apparent ἦ κα[τενηνοχώς (7) ; ἦν πε[φιλοτειμη | μένος (8); πεπραγμένον ἦ (9); πεφρονηκότες ὦσι (10). Neque vero harum formarum usus, sed tantum abusus dignus est qui notetur, cum alia ejusmodi exempla in aliis et ejusdem aetatis et aliorum temporum titulis se ostendant (11).

Ex quibus colligere possumus fere eadem esse vera, potius vero attenuata quam aucta, atque Viereck de suis titulis dicebat, id est orthographiam et flexiones verborum usurpatas « magis ejus esse qui sermonem graecum didicerit quam cujus patrius sermo fuerit graecus (12) ». Hoc vero agnoscamus quod saltem de senatus consultis non dici poterat, plerosque scribentes vere graecum atque aliquando paene atticum sermonem didicisse, neque nostra scripta, exceptis aliquot titulis fortasse sive a lapicidis, sive a scribis corruptis, nimium latina vel barbara inveniri.

(1) De ἀνείλαντο (**14**, 11-12) vide Moulton, p. 33; de κατιστανομένων (**128**, 1) vide ibidem p. 37; de ἐπεστάλκετε, vide infra, p. 100, n. 7.

(2) N. **138**, 13. Vide Viereck, p. 59. De usu ejusmodi formarum in Novo Testamento, vide Blass § 21, 3.—Cf. Schweizer, p. 169, Dieterich, p. 242 et Thumb, p. 198

(3) N. **45**, XII E 2. — Γέγραφφεν quoque in decreto (III G 10) invenimus, unde certiores fimus hanc formam non a Romanis oriri. — Cf. Jannaris § 66, 9.

(4) N. **68**, 12 et 22, Dieterich ; p. 211 alia ejusdem generis exempla profert.

(5) N. **44**, XII D, 3.

(6) Vide Blass, § 15, 1.

(7) N. **35**, 25.

(8) N. **39**, XI C, 1-2.

(9) N. **119**, 36

(10) N. **121**, 37.

(11) De toto illo temporum usu, vide Viereck, p. 66.

(12) P. 56. In hoc loco quidem Viereck tantum de orthographia colligit.

CAPUT II

DE SYNTAXEOS ARTE. — DE ARTICULO ET DE PRONOMINIBUS.

Paulo quidem plura de syntaxeos arte latini sermonis vestigia inveniemus, ita tamen ut saepe potius peculiaria et fugacia, quam communia et mansura esse videantur.

Quod primum ad articulum pertinet, illi Romani qui titulos nostros seu sponte sua graece scripserunt, seu latine jam scriptos transtulerunt, nequaquam usus graecos ignorabant. Saepe enim inter articulum et nomen apparet complementum maxime graecum, et, mehercule, aliquando longissimum : τῆς εἴς με εὐνοί | ας **8** 1-2, **9** 7-8; ἡ περὶ ἡμᾶς φιλοτιμία (**9** 12); τὴν | προχειμένην τοῖς σοφισταῖς κατὰ τὰς θείας τῶν προγόνων | ἡμῶν διατάξεις ἀτέλειαν (**72**, 3-6). Saepe quoque articulus, more maxime graeco, est repetitus ante complementum postpositum : τά τε οὖν τέλη τὰ ἐ[κ | τῆς χώρας (**23**, 9-10) ; τὴν οἰκίαν... τὴν οὖσαν ἐν τῇ[ι πό | λει (**23**, 10-12); qui usus cum priore convenit in **72**, 2-5. In vero ejusmodi exemplis accidit ut articulus ibi omissus sit ubi Attici libentius eum exprimerent : τῇ] φιλοτιμίᾳ περὶ τὴν πόλιν (**25**, 9); ἀντίγραφον τῶν θείων γραμμάτων, πεμ | φθέντων, etc. (**115**, 34-35). Quod vero minus mendosum est quam articulus ante nomina sine ratione omissus (1).

De hoc quidem articulo omisso, fere eadem hic dicenda sunt quae Viereck de superioris aetatis titulis observavit. Saepe enim manifestum est ob hoc tantum articulum abesse quod Romani non articulo uti soleant. Hic quoque evenit ut articulus in prooemiis epistularum absit, ante verba ἄρχουσι, βουλῇ, δήμῳ ; quod vero nullo modo constans est, neque summatim Viereck errabat cum animadverteret articulum

(1) In epistulis de Opramoa scriptis, invenimus tum τῷ κοινῷ Λυκίων **39**, XI B 12-13; **41**, XI G. 2 (?); **42**, XII A. 12, tum τῷ κοινῷ Λυ | κίων **109**, VIII A, 2-3, tum denique τῷ κοινῷ τῶν Λυκίων **46**, XII E, 9-10. — Cf. nostrum **48**, XII G, 4, quem maxime mutilum non transcripsimus. — Cf. Viereck, p. 60.

semper adesse in illo loco, apud epistulas imperatorum romanorum « Trajani, Hadriani aliorumque » ; de qua re, ut subtilius loquamur, notamus Tiberium (1) et Neronem (2) et Domitianum (3) in nostris duntaxat titulis articulum in ejus generis locis omisisse, posteriores vero imperatores posuisse (4), excepto quod ad verbum συνόδῳ spectat (5). Praesides contra, Antoninorum duntaxat aetate, cujus unius satis multi tituli exstant, saepius cum formula ἄρχουσι βουλῇ δήμῳ articulum omisisse videntur (6).

In interioribus vero epistulis articulum saepe abesse videmus cum locutionibus quibusdam, earum quidem similibus quibus Graeci quoque sine articulo utebantur : εἰς παράδοσιν (7), πρὸς ἀπόλαυσιν (8), ἀπὸ χρή[σε]ως (9). Hoc quidem maxime graecum est; illud tamen paulo minus cum Graecorum ingenio congruere videbitur quanquam Graeci ipsi ejusmodi sententiis utebantur (10), si quis scripserit cum complemento : εἰς ἐπανό[ρ | θωσιν τῶν ὑπὸ τοῦ | σεισμοῦ πεπονηκότων (**39**, XI C 7-8); εὐ[τ]ονίᾳ τῇ προσηκ | οὐ]σῃ (**84**, 44-45); ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ παντὸς ἀνθρώπων γένους (**121**, 7); πρὸς συκοφαντίαν τῶν, etc. (**121**, 58); περὶ αναμετρήσεως τῆς, etc. (**121**, 59). Quae consuetudo frequentissime apparet in edicto Diocletiani, in quo, ut exempla demus, reperire est στρώματα κατὰ ἀναλογίαν τοῦ σταθμοῦ (**82**, 19, 25) aut εἰς χρῆσιν τῶν ἰδιωτῶν (**82**, 26, 10) aut ἀπὸ φώρμης τῆς προειρημένης (**82**, 27, 22); quod ultimum exemplum eo magis conspicuum est quod alias ἀπὸ μὲν τῆς γ' φώρμης τῆς

(1) N. **5**, 4-5.
(2) N. **7**, 10.
(3) N. **11**, 2.
(4) In **19**, **4**, quae est epistula Hadriani, dubitari potest an τοῖς ante ἄρχουσι restituendum sit; in numero vero **16**, 4, nihil est cur Duboisium sequamur et omittamus τοῖς.
(5) N. **17**, 7; **28**, 5; **52**, 6; **60**, 25-26; **62**, 5-6.
(6) Vide **93**, 1-2; **94**, 43; **96**, 11 (231 A. D); **100**, II G, 6-7; **101**, III A, 3; **104**, IV G, 8-9; **112**, X G, 4-5; **115**, 32-33 (201 A. D.); cf. contra **99**, I F, 5-6 (τῇ β[ου | -λῇ]) et **132**, III A, 11 (τῇ βουλῇ) et passim τῷ κοινῷ.
(7) **82** (edictum Diocletiani) **20**, 12, **22**, 2.
(8) N. **121**, 8.
(9) N. **82**, 7, 55 (latine : ab usu).
(10) Vide Blass, § **46**, 9. Exemplis alioquin e novo testamento excerptis multa possent adjungi, praesertim e tempore graeco-romano.

προειρημένης (**82**, 26, 65) aut similia reperiamus. Ex aliis exemplis ejusdem generis, in quibus aliquando vim sermonis latini cognoscere possumus tantum maxime conspicua excerpamus : ubi quidem M. Aurelius scribebat Εὔνοια ὑμῶν ἣν ἐνεδείξασθε (1), certe Graeci scripsissent ἡ εὔνοια ; ante ἀμφισβήτησις quoque (2) articulum exspectamus, cum verbum hic non generalem sensum habeat, sed participio definiatur. Articulus pariter in καὶ ἐκ παλαίο[υ Ῥω | μαίων ἀρχῇ χρήσιμ[ο]ς (3) necessarius esse videtur, non ante Ῥωμαίων, sed ante ἀρχῇ, quem non datum a Le Bas-Waddington restituit CIG, nescio an merito. Quod vero ad n. **84** attinet, eo facilius mendum seu scriptoris, seu lapicidae, in πρόνοια γίγνοιτο (4) agnoscimus, quod, paulo infra, ἡ [ἐ]κδικία γίγνοιτο (5) inveniatur. De κατ[ο]χή[ν quidem (6) et ἀντίγραφον (7) quaeri potest an minus graeca sint quam τὴν κατοχήν aut τὸ ἀντίγραφον. Cujus articuli omissi consuetudo vere latina esse videtur in nostro titulo **116** ubi jam animum vero romanum agnovimus (8). Nam in σημαν[τῆρ]α καὶ δικαιοδοσίαν (v. 222) et θείας τύχης (v. 238) et [ἀν]εισφορίαν (v. 240), et ἄνεσιν (v. 242) et τοπάρχου (v. 244), et ταῦτα ἐμπόρια (v. 231), si quaedam separatim explicari possunt, haec articulorum omissorum tam longa series ideo tantum nobis non mirationi erit si nostrum titulum a romano homine scriptum esse meminerimus. Ultimo praeterea exemplo conferamus [τα]ύτης ἀπειρίας (9), quanquam mendum in utroque titulo lapicidae tribui potest. Nam τά post ταῦτα et τῆς post ταύτης facillime in incidendis verbis omittuntur.

Qua praeteritione excepta, pronomina vix contra usum graecum adhibita invenimus. Hoc etiam notandum est sen-

(1) N. **62**, 8.
(2) N. **93**, 2.
(3) N. **68**, 20-21 (vide notam).
(4) V. 43.
(5) V. 45.
(6) N. **14**, 24.
(7) N. **93** praebet v. 10 τὸ ἀντίγραφον, et v. 19 ἀντίγραφον cum sensu fortasse paululum dissimili; cf. **20**, 9, τὸ ἀν[τίγραφον et **58**, 13 ἀντίγραφον, ut videtur, cum eodem sensu.
(8) Vide supra, p. 80.
(9) N. **144**, 7.

tentiam quamdam Viereckii hic minus esse veram; « Romani, inquit ille vir doctissimus, saepius utebantur pronominibus possessivis ἐμός, ἡμέτερος, ὑμέτερος quam genetivis pronominum personalium μου, ἡμῶν, ὑμῶν » (1). Quos genetivos, more Graeco usurpatos, in nostris titulis permultos reperimus : ἡμέτερος enim (2) excepto uno titulo, et ἐμός (3), et praesertim σός (4) rarissime apparent; ὑμέτερος sane frequentius exstat (5); sed μου (potius quam ἐμοῦ) (6) et ἡμῶν (7), et praesertim ὑμῶν (8) saepissime locum possessivi obtinent; pronomen vero σου, quamvis rarum (9), non est rarius quam possessivum σός neque alia causa reperienda est quam quod plerique nostri tituli ad plures mittantur. Hoc quoque de pronominibus nobis colligere licet inclinativas formas pronominis ἐγώ frequentiores esse quam non inclinativas (10); quod, inter alias causas, ex similitudine verborum me et με etc. oriri potest. Quod vero est ad ὑμᾶς αὐτούς aut ὑμῶν αὐτῶν adhibitos pro ὑμᾶς vel ὑμῶν (11), nihil barbari observandum est cum scriptor in ὑμᾶς aut ὑμῶν legentem commorari velit (Cf. latine : vos ipsos), neque ipsum pronomen μου usurpatum semel pro ἐμαυτοῦ (12) nobis, eo saltem tempore, mirationi esse potest (13), denique ἑαυτούς pro ὑμᾶς αὐτούς semel adhibitum (14) ne a Polybio quidem nos amovebit.

(1) P. 60.

(2) N. **9**, 6; **81**, 10; cf. **84**, 16, 19, 21, 27, 31, 33, 36, 37, 39.

(3) N. **6**, 26; **8**, 10; **49**, 7; **88**, 9.

(4) N. **78**, 18.

(5) N. **5**, 5-6; **6**, 24; **20**, 7; **51**, 10; **54**, 9; cf. **65**, 8; **121**, 8.

(6) μου : **7**, 15, **8**, 18, 20; **11**, 4; **14**, 10, 28; **23**, 16; **49**, 7, 8; **51**, 15; **52**, 13; **61**, 19; **68**, 13; **115**, 37; **117**, 30; cf. ἐμοῦ, **14**, 29, et ἐμαυτοῦ, **121**, 6 (nota hoc pronomen hic bene esse usurpatum).

(7) N. **62**, 13; **72**, 5; **94**, 45; **115**, 35; **134** IV A, 4-5.

(8) N. **7**, 11, 26; **8**, 15, 22; **15**, 6, 7 (?) 10; **19**, 6; **20**, 9; **26**, 6; **38**, Epistyl. 5; **57**, 3; **62**, 8; **72**, 2; **93**, 8; **134**, IV A, 3.

(9) N. **9**, 3, 7; **107** VII A, 5.

(10) De μου et ἐμοῦ, vide supra; nota quoque παρ' ἐμοῦ **54**, 10, et **55**, 13; item frequentissime με et μοι, multo rarius ἐμοί et ἐμέ in imperatorum epistulis notavimus.

(11) N. **108** VII G, 13-14 : ἐπαινῶ δὲ καὶ ὑμᾶς αὐ | τούς; **132** III A, 14 : ἀλλὰ καὶ ὑμῶν αὐτῶν πληρέστατα μαρτυρούντων.

(12) N. **115**, 37 : μου τοῖς γράμμασιν προέταξα.

(13) Cf. supra, n. 6; de illo usu in novo testamento, vide Blass, § 48, 6.

(14) N. **6**, 32. De ejusdem generis Polybii consuetudine, vide Kaelker, p. 277. Cf Viereck, p. 61 (et tit. III, v. 11).

Ex quibus colligere possumus de articulo et de pronominibus nusquam temeritates a Viereckio in suis titulis observatas superatas esse, aliquando vero, praesertim quod ad possessivum pronomen attinet, morem paulo magis elegantem ac graecum saepe habitum fuisse.

CAPUT III

DE CASIBUS

Quod primum ad vocativum pertinet, hoc tantum observandum est hunc casum sine ὦ usitatum esse (1), quod quidem non omnino atticum, sed crebrum est, praesertim tempore graeco-romano apud omnes scriptores. Rursus, plane graecus est ille nominativus participii cum articulo, vocativo cuidam appositus, quo Nero utitur in nostro n. **8** (2).

Inter genetivos vero, is qui vocatur qualitatis observatusque fuit a Viereckio in prioris temporis titulis non participio ὤν comitatus (3) constanter apparet in nostris, cum verbis δημαρχικῆς ἐξουσίας. Similiter genetivus originis hic apparere solet cum verbis υἱός et υἱωνός in primis duntaxat versibus imperatoriarum epistularum. Quod vero ad nomina incolarum graecorum attinet, genetivum solum invenimus (4). De quibus haudquaquam nobis mirandum est, cum Romani illic genus et honores alibi latine scripta transferrent aut quodam modo imitarentur, hic nomina et stirpem Graecorum a decretis ipsis nullo pacto mutata traherent. Magis quidem mirus est ille genetivus quo tempora indicantur : generaliter profecto, sicut in ceteris ejusdem temporis et anterioris scriptis, genetivus cum praepositione πρό hic apparet (5); accidit vero ut solus se ostendat (6) : quod nullo modo explicari potest, nisi quod aut per negligentiam, aut propter similitudinem genetivi temporis praepositio omissa fuerit.

(1) N. **8**, 9; **14**, 10. De usu hujus vocativi iisdem temporibus, vide Blass, § 33, 4; cf. Jannaris § 1253.

(2) V. 12-13: Πάντες οἱ... κατοικοῦντες Ἕλληνες.

(3) P. 62.

(4) Vide totam epistularum seriem de Opramoa scriptarum : ibi semper reperimus Ὀπραμόᾳ Ἀπολλωνίου δὶς τοῦ Καλλιάδου.

(5) De vitio hujus translationis non est hic locus disputandi, cum usus tempore graeco-romano constet. Vide Viereck, p. 81. Libenter quidem existimamus primos Graecos qui latine scripta transferrent, non intellexisse quae origo esset accusativorum qui verbum « ante » sequerentur.

(6) N. **24**, 12; **25**, 11.

Inter dativos quidem in nostris titulis adhibitos, plerumque seu vere graecos, seu saltem graeco-romano tempore apud omnes usitatos, unus, jam a Viereckio notatus, nobis eximius esse videtur, scilicet dativus pro ablativo latino temporis usurpatus. Qui, ut par est, in iis titulis apparere solebat in quibus e nominibus consulum tempus adscribebatur; in nostris vero annum satis significant nomen et honores imperatorum. Attamen hic dativus non semel in numeris nostri catalogi se offert (1); rursus alibi genetivus manifesto restituendus est (2).

Inter denique accusativos, hic praesertim notatione dignus est qui cum infinitivo, ut subjectus, conjungitur : de quo infra dicemus. De aliis vero perpauca indicabimus. Accusativus sane unicus, sed omnino exspectandus sequitur verbum πρίδιε, ad similitudinem latinae consuetudinis (3). Praeterea ad id tantum notandi sunt crebri adverbiales accusativi neutrius generis, in edictо Diocletiani passim scripti, velut ʽημερήσια vel ʽημερ(ήσια) (4) et μηνιαῖα vel μη(νιαῖα) (5), ut observemus ingenium graeci sermonis hic nullo modo delibatum esse. Adverbialis quoque accusativus σὴν χάριν (6) ideo tantum conspicuus est quod possessivum nomini adjunctum sit. Quin, haud semel videmus elegantiam quandam in pluribus accusativis vere graecis usurpatam esse, sicut τ]ὴν φιλοτιμίαν ἣν φιλοτιμ[εῖται... (7) et ἐθύ[σατε τοῖς ἐνχωρ | ίοις θεοῖς θυσίας χαρισ[τηρί[ους (8), et πλ(εῦσ)αι (seu πλῖ) τὴν θάλασσαν (9). Cujus generis tantum exempla in usurpandis casibus nobis conspicua esse videntur, quippe qui multo plura et graviora menda post senatus consultorum aetatem exspectaremus.

(1) N. **52**, 15; **74**, 12-13; **88**, 12-13; cf. **137**, 2-5 Αὐτοκράτορι Τραϊανῷ ʽΑδριανῷ Καί | σαρι Σεβαστῷ τὸ β', Γναίῳ Πεδανίῳ Φούσ | κῳ Σαλεινάτορι ὑπάτοις. De iis dativis vide Thumb, p. 153.

(2) N. **162**, 16-17 : 'Επὶ ὑπάτων Σερβίο]υ Σκειπίωνος, etc.

(3) N. **14**, 8.

(4) N. **82**, 7, 13 (latine : adjectivum « diurni » male quidem junctum) et alias.

(5) N. **82**, 7, 64 (latine : adjectivum « menstruos » non melius junctum) et alias.

(6) N. **78**, 18.

(7) N. **54**, 7; **55**, 11-13.

(8) N. **68**, 18-19.

(9) N. **26**, 7.

CAPUT IV

DE VERBO PROPRIE DICTO, AC DE ALIQUOT ENUNTIATORUM FORMIS

Primum quod ad verbum attinet, nostri tituli confirmant illam « notissimam legem ex qua cum subjecto neutrius generis numeri pluralis conjungitur a Graecis numerus singularis verbi » libenter a Romanis neglectam esse (1). Attamen cum eam legem ipsi Graeci ejusdem temporis saepe violaverint (2), non est cur nimis magni momenti existimemus esse haec exempla : τίνα εἰσὶν ἃ κατεσχήκασιν ὑμῶν Κο[ρ]ωνεῖς ἐνέχυρα (**57**, 3); στρώματα... (solus subjectus), etc. πιπράσκεσθαι ὀφείλουσιν (Edictum Diocletiani = n. **82**, 19, 25); ἅπερ... καταδεέστερα εἶεν φακιάλια (id., 26, 114); ὅπερ (mendum pro ἅπερ), etc. καταδεέστερα ἶεν ὠραρίων (id. 27, 22); ἅπερ, etc. ε[ἴ]εν (seu εἰσὶν) ἀναβολαίων (id., 26, 93, ubi nota omni modo sive cum εἶεν sive cum εἰσίν pluralem exstare). In eodem vero Diocletiani edicto, reperiuntur quoque, post pluralem nominis, ὀφείλει et ἐστίν aut aliorum verborum singularis; vide exempli causa πάντα τὰ μέτρα παραφυλάσσεσθαι ὀφείλει (id., 29, 49); ἅπερ, etc. ἐστὶν καταδεέστερα, ἐν πλείοσιν μέντοι κατασκευάζεται (id., 26, 65).

Hoc quoque quodam modo latinum esse videtur, aliquando mediam et activam vocem sine lege certa adhiberi. Sic cum eodem sensu et in titulis sive iisdem, sive simillimis, invenimus tum et παρέχομαι (3) et παρέχω (4), tum et ποιεῖν (5) et ποιεῖσθαι (6), tum et πονεῖν (7) et πονεῖσθαι (8); quibus exemplis non est locus adjungendi ἐσφράγισμαι et ἐσφράγισα et ἐσφράγικα

(1) Viereck, p. 62.
(2) Vide Jannaris § 1171.
(3) N. **8**, 17-18; cf. **9**, 27.
(4) N. **8**, 24.
(5) N. **35**, 27, ὁ δὲ ψευδεῖς ἀπογραφὰς ποιήσα[ς] (ita in CIA; CIG immerito πο[ιούμενος).
(6) N. **35**, 64-65 δευτέραν ἀπογραφὴν ποιησαμέ | νοις.
(7) N. **39**, XI C, 9-10, πεπονηκότων; **44**, XII D, 3, πεπονηκυίας.
(8) N **41**, XI G, 10-11 πε[πο | νημέναις.

sine causa in fine tituli **137** permixta (1) cum nomina ipsa homines rudes quidem, sed graecos, non romanos ea scripsisse nobis significent. Neque magis est cur in n. **44** XII D 2-3 ἐφιλοτείμησε (2) restituamus, cum nusquam alibi hoc verbum in activa voce usurpetur, et facillime ἐφιλοτειμήθη restitui possit.

De temporibus aliquid praeterea dicendum, et primum de praesenti tempore ac de imperfecto. Qua de re Viereck in commentario suo (3) scripsit eam, in epistula VI, 5, scribendi rationem adhibitam esse, « ut temporis quo is, qui epistulam accepit, legeret eam, ratio habita sit (4) ». Hoc quidem nobis nulla exempla tam clara expromere licet. In nostro vero **17** 13-14 quaeri potest an illud imperfectum ἡγούμην pro praesenti, ad similitudinem imperfecti latini « existimabam » (eo tempore quo scribebam) positum sit. Quod idem notari potest in **45** XII E 1 cum ἐμάνθανον. Praeterea, cum aoristus et perfectum in latino sermone eodem modo exprimerentur, non est mirum Romanos, sicut aliquando ipsos Graecos, scripsise πέπομφα (5), aut γέγραφεν (6), aut ἐπεστάλκετε (7), aut ἐπέσταλκα (8), ubi aoristus potius exspectaretur. Quid! In eadem sententia apparent interdum et perfectum et aoristus cum verbis pariter dispositis, neque potest vera sensus dissimilitudo perpendi, sicut in ὧν [ἐ]κεῖναι | αἱ πόλεις ἐπέστειλάν μοι καὶ ἐξ [ὧ]ν ὑμεῖς γεγράφφατε (9), nisi tamen subtilissime putemus scriptorem discrimen quoddam dispexisse inter legationem fugacem et epistulam mansuram. Neque est magis mirum Romanos paulo saepius plusquamperfecto usos fuisse quam Graeci solerent, et in eodem titulo (10), neque cum quoquam sensus discrimine,

(1) V. 78-79, ἐσφρά | γισα, v. 89 ἐσφράγισμαι; v. 95 ἐσφράγικα.

(2) Sic Heberdey.

(3) P. 66.

(4) Quod exemplum nullo modo latinum sermonem redolet, cum in Macedonum epistulis idem ὑγίαινον initio epistularum notari possit. Vide Michel, Recueil d'inscriptions grecques, 45 A, v. 12; 45 B, v. 7; 45 B, v. 19; 45 C, v. 2; 49, v. 3.

(5) N. **20**, 9; **93**, 10, 18-19; cf. **58**, 13, cum eodem sensu ἔπενψα.

(6) N. **93**, 20.

(7) N. **132**, III A, 15 ἐπεστάλκετε videtur esse pro ἐπεστάλκατε; de ejusmodi mutationibus vide Dieterich, p. 239.

(8) N. **134**, IV A, 3.

(9) N. **45**, XII E, 2. Meisterhans quidem apud ipsos Atticos ejusdem generis usus mixtos invenit, p. 205; cf. Thumb, p 153.

(10) N. **7**.

scripsisse (v. 18) ἐπεστάλκειτε et paulo supra (v. 14-15) ἐνετε[ί-| λασθε.

De modis verbi aliquid quoque est dicendum; et primum de infinitivo disseremus quo et frequentissime et libentissime Romani utebantur. At mehercule non semper ibi latinae dicendi rationes videndae sunt ubi infinitivus apparet cum κελεύω vel κρίνω, vel οἶμαι vel ἀξιῶ, vel δεῖ, vel δικαιότατόν ἐστιν, vel ἄξιόν ἐστιν,, vel εἰκὸς ἦν (1), quibus sententiarum formis Graeci quoque uti solebant, et hoc tantum ponendum est fortasse paulo libentius ideo hunc infinitivum usurpari, quod a Romanis constanter infinitivus cum « *jubeo* », « *existimo* », etc., adhibeatur. Quae res nobis praesertim manifesta videtur in sententiis in quibus infinitivus passivus aut infinitivus cum verbi impersonali dicta tertia persona junctus apparet; vide igitur ut exempla : **52**, 8-9; **58**, 14-15; **110**, X D, 9-10; **38**, 5; **95**, 13-16 (φανερὸν ποι | ῆσαι διατάγματι ἔσεσθαι τὰς ἡμέρας | ταύτας ἱερὰς καὶ τὰς ἐπ' αὐταῖς ἐκε | χειρίας φυλαχθήσεσθαι); **58**, 16-17; **84**, 44, (οὖσ[π]ερ ἂν ἐν τῇ προτέρᾳ αὐθαδίᾳ διαμένειν συνστ[αί[η); **136**, 8 (συνωμολογήθη ταύτην εἶναι) (2), Locus quoque in quo infinitivi hujus generis ponuntur sententiae saepe gravitatem quamdam offert quae magis Romanorum quam Graecorum ingenio consentanea est; indicabimus igitur exempli causa praeter ea ad quae supra retulimus sententias quasdam in quibus infinitivum more latino verbum principale sequitur : αἰτεῖσθαι δύνασθαι καὶ αὐτοὺς | κρε[ίν]ω (**14**, 27-28); οἷς ἐγὼ χρῆσθαι τὴν πόλιν | τὴν ὑμετέρα[ν ἀπ]εφηνάμην (**51**, 9-10); πάντα κατὰ [τ[ὴν συνή | θειαν γενέ] σθαι βούλεται (**107** VII A, 10-11). Qui infinitivi antepositi verbis quibus obnoxii sunt a Graecis vitantur, aut saltem non requiruntur, nec dubitamus quin hic aliquot latini sermonis vestigia appareant.

De participio vero nihil fere dicendum est. Etenim hoc modo saepius apud Graecos quam apud Romanos usitato, nostrorum titulorum scriptores haud parce neque inepte usi

(1) In senatus consultis contra raro invenitur infinitivus post verba censendi et jubendi; quod ad hanc rem pertinet, nostri tituli minus consuetudini graecae contrarii sunt; vide Viereck, p. 67-68.

(2) Cf. in nostro titulo **86** qui ad aetatem anteriorem pertinet (= Viereck VII), v. 5 : γεγονέναι συνεφωνεῖτο.

sunt sive absoluto (1), sive verbo cuiquam obnoxio, et quanquam plures nimiam gravitatem interdum huic constructioni attulerunt (2), evenit tamen ut quamdam elegantiam nonnunquam reperiamus. Neque dubium est quin ut futurus infinitivus, ita futurum participium hic libenter usurpetur : sicut in **6**, 32, τεθησομένοις, et in **68**, 25, ἐσ[ό]μενον (Cf. n. **121**, 35, κατασταθησομένοις).

Antequam sane verbum relinquamus, nos decet commemorare aliquot enuntiatorum formas ubi alii modi adhiberi solent. Et primum ea necesse est notemus quae ad particulam ἄν pertineant. Quanquam vero Romani hoc verbum libenter omittebant, quod Viereck satis demonstravit de suis epistulis ac praesertim senatus consultis, paucissima hujus generis menda in nostris titulis invenimus. Raro enim reperimus optativum sine ἄν in locis ubi sensus modi « potentialis » a recentibus grammaticis dicti manifestus sit. Neque alia ejus rei exempla afferre possumus nisi e duobus edictis exempla excerpta : **84** 43 sq. : καὶ κατὰ τούτω[ν], | οὔσ[π]ερ ἂν ἐν τῇ προτέρᾳ αὐθαδίᾳ διαμένειν συνστ[αί]η, εὐ[τ]ονίᾳ τῇ προσηκ[ού]σῃ ἡ [ἐ]κδικία γίγνοιτο, ubi particula ἄν, dum adest in enuntiato relativo abest a principali, et n. **82**, 26, 93; id, 16, 114; id, 27, 22, ubi enuntiatum relativum quod initium capit ab ἅπερ vel ὅπερ, et prope vim enuntiati principalis habet, optativum εἶεν (3), sine ἄν admittit. Similiter quidem fortasse in titulo **8**, 11-12 (οὐκ ἐχωρήσατε) et certe in **39** XI, C 2-3 (εἰκότως ἐτύν[χα | νεν, etc.) particula ἄν desiderari potest, cum sensu modi « irrealis » dicti. Ejusdem denique particulae cum subjunctivo bene usurpatae multa exstant exempla, seu in enuntiatis relativis condicionem aliquam continentibus, seu cum conjunctionibus aut adverbiis, neque quidquam apparet de quo miremur, nisi particula ἄν cum conjunctione ἵνα in titulo **84**, 25-26, adhibita : ἵνα, etc. | ...ἂν κατ[α]-

(1) Vide in oratione Neronis (8) haud. inelegantia participia absoluta : v. 17 ἀκμαζούσης τῆς Ἑλλάδος et v. 22-23 ὧν | ... αἰεί μου προνοουμένων

(2) Si nostrum **137** quem non transcripsimus legas, videre possis v. 12-18, δοθείς, et τηρηθείς, et ἀκούσας, cum complementis, et etiam participio absoluto ἀμφισβητουμένης, post subjectum gravissime poni ; cf. id v. 35-37.

(3) Cum 26, 93, εἰσίν in uno exemplari est quoque datum

χοιμι[σθ]ῶσιν ; quod simile est quodam modo iis exemplis quae Viereck retulit (1), neque tamen tam barbarum esse videtur quam ejus tituli XVIII, 48-49 ἃς ἄν. | .συντελέσουσιν. Itaque haudquaquam nobis apparet majorem postea esse factam illam « hominis Romani » imperitiam quae in titulis anterioris aetatis de hujus particulae usu observabatur.

De aliis enuntiatorum formis nonnulla quoque notanda sunt. Et sane, quanquam participium saepe et recte adhibetur, accidit ut enuntiata relativa ibi reperiamus, ubi Graeci potius participio usi fuissent. Paululum igitur nobis latina videtur illa sententia, jam absentis articuli causa conspicua : Εὔνοια ὑμῶν ἣν ἐνεδείξασθε, etc. (2), ac praesertim illi edicti Diocletiani non semel notandi loci qui a verbis ὅπερ aut ἅπερ incipiunt. Alibi vero relativum pronomen non aliter adhibetur atque latinum « qui, quae, quod » cum pronominis « hic, haec, hoc » sensu : ita se agunt nostrum ἐφ' οἷς ἅπασι ἐπαινῶ ὑμᾶς (3) et nostrum ὅπερ οὐ καλῶς ἐνδέχεται εἰ μὴ ἄνωθεν γένοιτο ἀντίγραφα (4). Saepe quoque pronomen interrogativum ita adhibitum invenimus, ut sub graeco sermone illud interrogativum enuntiatum tam Romanis carum agnoscamus, sicut in : ἔμαθον] καὶ πρὸς ὅσας πόλεις [ἐπο | λειτεύσατο καὶ ἐν καιρο[ῖ]ς τί[σιν, etc. (5) aut verisimiliter in τίν[α | τρόπον καὶ πάλιν (?) etc.] (6), aut saltem : πόσον δέ ἐστιν τὸ ὀφειλόμ[ε | νον τέλος ἢ τίνα εἰσιν.... Ἀριστώνυμος ὁ αὐτὸς κρινεῖ (7), ubi verbum ipsum principale dictum, in fine sententiae post interrogativam sententiam positum, latinum sermonem redolet. Quod vero ad enuntiata seu hypothetica, seu finalia attinet, omnia generaliter recte se habent. Haud semel tamen εἰ cum optativo ibi invenitur, ubi paululum ἐάν cum subjunctivo exspectaret quisquis sensum non accurate, inspiceret : εἴ τινα Θισβεῖς ἐπινέμοιεν, etc. | δώσουσι μέν, etc. (8), et ἐὰν δὲ τῶν ἐκ τοῦ πλοίου τις | μηνύσῃ,

(1) P. 67.
(2) N. **62**, 8.
(3) N. **6**, 27-28.
(4) N. **122**, 31.
(5) N. **43**, XII A, 12-13.
(6) N. **44**, XII C, 12, sqq.; quod praesertim quidem e supplementis constat.
(7) N. **57**, 2-4.
(8) N. **58**, 15-16.

ἐπάναγκες ὁ στρατηγὸς τῇ ἑξῆς | ἡμέρᾳ βουλήν ἀθροισάτω, εἰ δ' ὑπὲρ τοὺς | πεντήκοντα ἀμφορεῖς εἴη τὸ μεμηνυ | μένον, ἐκκλησίαν (1); in quibus sententiis tamen εἰ cum optativo non omnino eumdem sensum habet atque ἐάν cum subjunctivo (quod est antepositum in altera) et paululum ad tempora superiora legentem refert. Ex quo hoc tantum apparet Romanos qui ipsi optativum cum subjunctivo commiscebant, libenter praeterita subjunctivi tempora per optativum reddidisse, neque semper tempus in principali sententia adhibitum curavisse. Quod denique ad ἵνα cum indicativo usurpatum attinet, quod in papyro quadam (2) exstat, verisimile est hoc esse Aegyptii scribae mendum, cum in eodem titulo bis ἐάν cum indicativo maxime barbare appareat (3).

Haec quidem maxime conspicua in nostris titulis exstant, de verbo et enuntiatis omnis generis. Permulta sane negleximus aut impure aut obscure dicta, in titulis duntaxat magis barbare transcriptis quam ut aliquid certi ex iis colligi possit. Quae vero sine dubio accipi possunt, ea raro illam « summam ignorantiam » ostendunt quam Viereck merito in senatus consultis saepe offerri notavit.

(1) N. **35**, 49-53; cf. id. 59-60 et passim in edictis.
(2) N. **122**, 36 : ἵνα οἱ συναλλάσσοντες μὴ κατ' ἄγνοιαν ἐνεδρεύονται.
(3) N. **122**, 34 : ἐὰν .. κρατεῖται et 38 ἐὰν... δ'εἰσιν.

CAPUT V

DE PRAEPOSITIONIBUS ALIISQUE APTOTIS

Quod ad verba aptota dicta, id est flexionibus carentia spectat, aliquid primum de praepositionibus est dicendum. Ex quibus tantum eas recognoscemus de quibus quidquam novi aut conspicui notandum esse videbitur.

'Από, sicut in titulis Viereckii raro ad tempus pertinet (1); saepe vero ad locum adhibetur, praesertim in formulis quibus hoc indicatur unde epistulae scriptae sint (2): in edicto praeterea Diocletiani de forma et materia et specie dicitur cum sensu praepositionis latinae « ab » (3).

Διά cum genetivo aut locum significat (4) aut interventum alicujus rei hominisve, ac specialiter de nuntiorum et legationum opera adhibetur (5). Propter quod in titulo **27**, 10 restituimus δι' ἧ[ς], non δι' ἥ[ν] post verbum πρεσβείαν. Cum accusativo vero διά significat aut modum aut causam (6).

Εἰς omnes graecos sensus admittit, et hoc tantum dignum est quod notetur : παρῖναι | εἰς Κόρινθον (7), quod jam ut Viereck nos admonet (8) jam sermoni Polybiano convenit.

'Εκ maxime frequens est de origine, specialiter de origine rei cujusquam cognoscendae, et forsitan latinum « cognoscere » aut « comperire ex » saepe translatum sit per μανθάνω ἐκ, aut per aliud verbum cum eadem praepositione (9).

(1) Vide tamen **7**, 25 : ἀπὸ τῆς πρώτης ἡλικίας,

(2) **9**, 1; **12** ep. c., 10; **23**, 19-20; **24**, 13-14; **25**, 11; **26**, 10, 11; **28**, 10; **42**, XII B, 1; **47**, XII F, 12: **52**, 14; **59**. 12.

(3) N. **82**. Vide passim et exempli causa 7, 55 ab usu = ἀπὸ χρή[σε]ως; **26**, 31, ἀπὸ λίνου; **26**, 65 ἀπὸ...φώρμης..

(4) N. **8**, 22-23.

(5) N. **14**, 17 : τὰς ἀφορμάς, δι' ὧν, et passim διὰ τοῦ πρεσβεύοντος, διὰ τοῦ ψηφίσματος, etc,

(6) N. **8**, 21 : δι' ἔλεον.. δι' εὔνοιαν; **72**, 1-2 : διὰ τὴν προαίρεσιν, etc.

(7) N. **8**, 5.

(8) Vide p. 65 de παρεῖναι εἰς 'Ρώμην (tit. XVI, 63-64).

(9) N. **16**, 7 (cf. n. **17**, 9 ἐπιγνοὺς ἐκ), et passim in plurimis titulis de Opramoa.

'Επί cum genetivo tempus plerumque significat (1). Aliquando quoque latino « coram » respondet (2). Cum dativo vero haec praepositio minus rara esse videtur quam in Viereckii titulis, et aut causam (3), aut argumentum rei cujusdam (4) aut finem (5) secundum Graecorum consuetudinem exprimit.

Κατά cum accusativo raro distributive ponitur (6); saepius vero in formulis quibusdam invenitur, ubi plerumque latino « secundum » respondet (7).

Παρά cum genetivo indicat originem et ad id plerumque adhibetur ut populum aut civitatem significet unde legati veniunt (8). Simul ac dativus quoque nonnunquam invenitur cum notissimo sensu qui ad locum spectat.

Περί cum genetivo praebet aliquando sensum praepositionis latinae *de*, rarius quidem quam in senatus consultis (9). Exstat quoque cum accusativo, dum raro loci sensum praebet (10), saepius latino *ad* aut *erga* respondet (11).

Σύν haudquaquam inveniri videtur, duntaxat in imperatorum praesidumve epistulis, atque, ut par est illo tempore, hujus verbi locum μετά generaliter obtinet (12).

(1) Vide passim ἐπὶ ἀρχιερέος, in titulis de Opramoa; cf Viereck, p. 64, et ἐπὶ ὑπάτων in titulis ejus.

(2) N. **7**, 21 : ἐπ' ἐμοῦ.

(3) N. **6**. 27 ἐφ' οἷς ἅπασι ἐπαινῶ... Cf. Viereck, p. 64 qui notat in suo VI, 20 et in Mon. Anc. 1, 4, ἐφ' οἷς πᾶσιν et ἐφ' ο]ἷς ad causam significandam : « quae cum ita se habeant »; cf. nostros **9**, 6. ἐφ' οἷς. et **68**. 12-13.

(4) N. **7**. 11 : ἐπὶ τῇ ψευδῶς ἐπι[σ]τολῇ, etc.; **80**, 10 : ἐπὶ τῇ καταστάσει, etc.

(5) N. **105**, V E, 10 : ἐπὶ.. τῷ.. εἶναι, etc.

(6) Cf. contra Viereck, p. 65. Cum hoc sensu quidem, notamus tantum **119**, 11-12 καθ' ἕ[κ ¦ αστον τόπο[ν quod haudquaquam certum est supplementum.

(7) Vide exempli causa **49**, 7 : κατὰ τὸ προσῆκον ; **51**, 10-11 κατὰ | τύχην; **107**, VIII A, 10-11, κατὰ [τ]ὴν συνή | θειαν neque est cur in constructione tam solita immoremur.

(8) Vide quoque, cum sensu figurato : **8**, 10 : παρὰ τῆς ἐμῆς μεγαλοφροσύνης; cf. **39**. XI C, 3-4 : μαρτυρίας πα[ρ' ἐ | κείνης μόνης..

(9) Qui usus haud semel reperitur in nostro **90**, (v. 258, 259, 266, 275).

(10) N. **62**, 6 : τῶν περὶ τὸν Βρεισέα Διόνυσον.

(11) Inter plurima ejus sensus exempla, nota praesertim in nostro titulo **9**, 12, ἡ περὶ ἡμᾶς φιλοτιμία; cf. **44**, XII D, 1; **61**, 12, **101**, III A, 6, etc. fere eadem verba. Neque sunt multum dissimilia, **41**, XII G, 9; **93**, 8; **108**, VII G, 11.

(12) Cf. Viereck, p. 63. Exemplum tamen in epistula strategi cujusdam, 45 A.D. observamus, **119**, 3 : σὺν τῷ ὑποτεταγμένῳ προστά | γματι] τὰ ἀντίγραφα ὑμεῖν ὑποτέταχα.

Ὑπέρ rursus frequentissime invenitur ac praesertim cum genetivo. Sicut quidem in titulis Viereckii, significat interdum « pro, saepiusque proxime accedit ad notionem praepositionis περί » (1). In edicto vero Diocletiani ad id adhibetur ut *in* latinum cum sensu vix dissimili prioris reddat (2). Invenimus denique ὑπέρ simul atque accusativum, cum notione praepositionis latinae *super* (3).

Plures quidem, et usitatas praepositiones omittimus. Cur enim alia exempla afferamus, e quibus hoc tantum eluceret, multa ex optimo sermone graeco a nostris epistularum edictorumve scriptoribus sumpta fuisse. Ea etiam ipsa quae notavimus et quorum profecto plura non jam purum et atticum sermonem redolent, probant tamen hic nihil vere barbari exstare.

Quod denique ad conjunctiones et particulas attinet, hoc primum observemus asyndeton interdum quidem sed rarius apparere : de qua re vide **6**, 30. τῶν ἀ]νδριάντων, quo loco τῶν δ'ἀνδριάντων non restitui potest, et **103** IV B, 5, μάλ[ι]στα ἐξαιρέτ[ω]ς, ubi μάλιστα δ'ἐξαιρέτως exspectabamus (4). In edictis praefectorum Aegypti aliquando eadem figura reperitur : quae est maxime frequens in nostro **125**, ubi imperativae sententiae plerumque nulla particula conjunguntur. E quibus tamen vix quidquam colligi potest de epistulis in quibus sententiae generaliter more graeco optime vinciuntur. Imperitia tamen quaedam in usurpandis particulis aliquando notanda est. Saepissime quidem δέ sequitur μέν; accidit tamen ut particula μέν sola et sine causa, ut videtur, adhibeatur (5); alibi post τοῦτο μέν, invenitur τοῦτο δέ, quod optimum est; dein vero alteri τοῦτο μέν, nihil reperimus quod iterum respondeat (6). Δέ vero

(1) Viereck, p. 63. In nostris vero titulis, vide **6**, 26; **7**, 15, 21; **49**, 8; **72**, 10-11; **90**, 260 (cf. v. 259 π[ε]ρὶ ὑμῶν); **93**, 14 (hic cum simplici notione praepositionis περί); **135**, 19 (id.) etc.

(2) N. **82**, 7, 64 : ὑπὲρ ἑκάστου μαθητοῦ = in singulis discipulis; cf. id. 7, 75.

(3) N. **35**, 48 : ὑπὲρ τοῦτο ; **137**, 39 : ὑπὲρ δέκα σφύ | ρας.

(4) Cf. notam.

(5) N. **19**, 6, ὅτι μὲν ἀπορεῖν φατέ. Nescimus quidem quomodo titulus post v. 9 continuetur.

(6) **82**, 29, 49 : primum τοῦτο μὲν ἐν τοῖς γυναικείοις, τοῦτο δὲ ἐν τοῖς παιδικοῖς, etc., et paulum infra : λόγου γενομένου τοῦτο μὲν τῆς ποιότητος, etc.

saepe in eodem enuntiato apparet atque καί, quod paululum redundare videtur quanquam Graeci illam duplicationem aliquando admittebant (1). Particula vero τε interdum usurpatur non omnino ad usum graecum, sed ita ut simpliciter per eam transferatur verbum latinum *que* (2); saepissime alioquin τε καί bene adhibetur. Hoc quoque est observandum semel οὐδέ barbare particulae τε repondere (3), sed in titulo haud bene servato. Generaliter vero, quod ad negationes spectat, nibil extra ordinem apparet, et fere mirandum videretur Romanos principes aut magistratus tam distincte vidisse quid distaret inter οὐ et μή, οὔτε et μήτε, καὶ οὐ et οὐδέ, etc., nisi manifestum esset eos a scribis seu graecis, seu graeci sermonis in primis peritis plerumque adjutos esse.

(1) N. **8**, 21 : Καὶ νῦν δέ; **108**, VII G, 8-9; : Καὶ ἐμοὶ | δέ; **80**, 11, καὶ ἡμεῖν δέ; id. 13 : καὶ τὰ ἄλλα δέ; **119**, 17 : καὶ νῦν δέ (post καὶ νῦν μέν); id., 25 : καὶ τούτους δέ; **121**, 34 : καὐτὸς δέ (post καὶ τοῦτο... μέν); id-, 43 : καὶ καθόλου δέ; id., 54, : καί οἱ ἄλλοι δέ.

(2) N. **7**, 18; **100**, II G, 11; **103**, IV B, 13-14; cf. **116**, 207 : διὰ παντός τε τοῦ ἑαυτῶν αἰῶ | νος, etc.

(3) N. **19**, 9.

CAPUT VI

DE VERBORUM USITATISSIMORUM SELECTIONE

Quam paulum Romani per nostrum temporis spatium id effecerint ut apud Graecos sermone vere suo uterentur apparet praesertim e verborum selectione, Hic enim quemadmodum non jam Demosthenis neque ipsius Polybii sermo, ut par est, adhibetur, ita nimis latinae dicendi consuetudines quae tam crebrae in senatus consultis versantur non jam priorem locum obtinent, nostraeque epistulae saepius Macedonum principum epistulas quam omnia a Romanis ad Romanos scripta in memoriam nostram reducunt.

Jam quidem de iis verbis disseruimus quibus epistulae aut initium aut finem caperent. Quorum pleraque e graecis potius quam e latinis moribus oriebantur. Ipsa quoque verba quibus aut epistulae aut ejusdem generis scripta vocabantur eamdem originem e publico Graecorum sermone ductam habuisse videntur. Verba enim non solum ἐπιστολή et γράμματα quae de omnis generis scriptis dici solent, sed etiam et ἐπιταγή (1), et διάταγμα (2) vel διάταξις (3) vel πρόσταγμα (4), et ἐντολαί (5) et δήλωσις, et ἀπόφασις (6) jam ante, et fere cum eodem sensu ac posterius, usurpabantur, quam iis Romani uterentur. Quibus confer verba aut verborum globos ἀντίγραφον (7), ἀντίγραφον ὑποτάττειν (8), ἀντίγραφον καταχωρίζειν (9), ὑποτάττειν πρόσταγμα (10), ψήφισμα

(1) N. **164**, 1 : ἐξ ἐπιταγῆς (Vide in BCH commentarium Jougueti de hoc titulo, cum plurimis optimis notis de sensu verborum ἐπιταγή (= mandatum) δόγμα (decretum), κήρυγμα et διάταγμα (edictum).

(2) Vide passim. praesertim in titulis Aegypti.

(3) N. **72**, 5; **90**, 266-267.

(4) N. **119**, 3-4.

(5) N. **5**, 8; cf. **84**, 27 : γιγνώσκετε τοῦ ἡμετέρου θεσμοῦ προ[κ]εχωρηκέναι τὰς ἐντο[λάς].

(6) N. **84**, 36 : τῶν ἡμετέρων δηλώσεων: id., 42-43 : ὧν τῆς ἀποφάσεως ἐξενεχθείσης, etc.; de verbo ἀπόφασις, cum sensu magis definito vide supra p. 82.

(7) Verbum saepissime adhibitum. (Vide indicem verborum notabilium).

(8) N. **119**, 4 : τὰ ἀντίγραφα ὑμεῖν ὑποτέταχα.

(9) N. **125**, col. I, 15 : καὶ ἀντίγρ[αφον...]καταχωριζέτωσαν.

(10) N. **119**, 3-4 : σὺν τῷ ὑποτεταγμένῳ προστά | γματι].

ἀποδιδόναι (1), quorum permulta e Graecorum seu epistulis seu decretis proficiscuntur. Quod manifestum existimabit quisquis epistulas a regibus graecis scriptas legerit; nobis vero haec inter plurima referre satis erit : διεταξάμε | θα δέ (2); τοῦ γρα|[φέντ]ος παρὰ τοῦ βασιλέως προστάγματος (3); παρ]εδόθη τὸ πρόσταγγμα (4); πυνθάνομαί σε τῶν ἐμῶν ἐπιταγμάτων οὐ κατὰ πάντα πειθαρχεῖν (5); μίαν πρὸς αὐτὰ ὑπηγόρευσα ἐπιταγ[ήν (6); ὑπὲρ ὧν ἔφη | σεν ἔχειν τὰς ἐντολάς (7); ἐπι | στολάς... ὧν τἀντίγρα | φα ὑμῖν ὑπογεγράφαμεν (8); κατακεχώρισται τὸ ἀντίγραφον (9). Hic sane, si non semper eaedem sententiae, eadem saltem verba et ejusdem generis verborum globi reperiuntur. Quae similitudo apparet quoque in illis verbis quibus principes magistratusve quidquam aut probabant, aut abnuebant, aut imperabant, aut vetabant. Etenim quoties principes graeci se secundum consuetudinem aliquid facere declarabant, verbo ἀκολούθως (10) cum dativo utebantur; si vero se aliquid audiisse dicerent, verba διαγιγνώσκω (11), διακούω (12), ἀκούω (13) adhibebant; quod praeterea ad jussus attinet, verba οἰόμεθα δεῖν (14), συντάσσω (15), ἀξιῶ (16), κρίνω (17), νομίζω (18) apud eos reperimus; quod ad laudes, verbum ἐπαινῶ (19); quod ad beneficium dandum, συγχωρῶ (20); quod ad mittendam epistulam ἀποστέλλω (21);

(1) Passim in titulis.
(2) Michel, 46, v. 53.
(3) Michel, 40, v. 2-3; cf. 46, v. 41-42 et v. 60.
(4) Kenyon XXIII, v. 124.
(5) Michel, 32, v. 5-8.
(6) Id., 48, v. 9.
(7) Id. 45 B, v. 10-11.
(8) Id. 35, v. 2-4.
(9) Id. 40, v. 6.
(10) Michel, 46, v. 54; 52, v. 6; cf. Kenyon, XXIII, v. 42 et 92.
(11) Michel, 38, v. 17.
(12) Id. 41, v. 38; 52, v. 5.
(13) Id. 34, v. 31-32.
(14) Id. 34 passim.
(15) Id. 34, v. 87; 35, v. 21 et 64; 39, v. 24.
(16) Id. 35, v. 54-55; 37, v. 10.
(17) Id. 38, v, 14; 40, v. 21, etc. (frequentissimum).
(18) Id. 34, v. 88 et 99; 41, v. 30; 46, v. 47.
(19) Id. 37, v. 14 et 37.
(20) Id. 35, v. 62 et 37, v. 27.
(21) Id. 43, v. 2; 45 A, v. 8; 47, v. 3.

quod ad accipiendam ἀποδέχομαι (1); quod ad deferendam, ἀποδίδωμι (2). Denique, quanquam plerumque illae epistulae superbae et imperiosae sunt, interdum tamen verba apparent quibus et benevolentia principum erga subjectos, et studium mutuum utrorumque commemorentur; inde verba εὔνοια (3), εὔνους (4), πρόθυμος (5), προθυμία (6) aliaque similia. Quas consuetudines, ut videtur, Romani a Graecis sumpserunt, neque est dubium quin hinc ortus sit mos verborum ἀκολούθως, κρίνω, ἀξιῶ, συγχωρῶ, ἀποδίδωμι, εὔνοια, προθυμία, etc. adhibendorum quae passim in nostris titulis invenimus, et de quorum quibusdam jam plura notavimus. Μανθάνω tamen nobis carius fuisse Romanis quam Graecis videtur, et forsitan hoc verbo frequentissimum verbum latinum « cognoscere » nostri scriptores transtulerint, cum jejunitate quadam quae genti extraneae non est crimini danda.

Hoc quoque generaliter de nostris titulis est quaerendum, quomodo et nomina magistratuum, et eae res quae ad provincias administrandas spectent apud nostros titulos translata sint. Jam Waddington (7) et Mommsen (8), et post eos Viereck (9) et denique Foucart (10) de nominibus magistratuum disseruerunt. De argumentis quidem eorum non disputabimus, cum ad nostrum tempus plerumque non pertineant. In nostris vero titulis, haud dubium nobis videtur esse quin ὕπατος consulem (11) ἀνθύπατος proconsulem (12), et ἀνθυπατεία (13), proconsulatum significent, etiamsi praeses « praetor pro consule »

(1) Id. 45 B, v. 12.
(2) Id. 35, v. 2; 37, v. 3 et 20; 42, v. 7-8; 45 B, v. 9.
(3) Id. 35, v. 10-11; 37, v. 7; 46, v. 36; 4, v. 6.
(4) Id. 35, v. 60; 43, v. 5.
(5) Id. 35, v. 60; 45 B, v. 14.
(6) Id. 37, v. 11.
(7) Wad. III, 588.
(8) Mommsen, Röm. Staatsr., passim (de pluribus locis vide Viereck). Cf. Ephem. epigr. I, 223 sq.
(9) P. 70 sq.
(10) Revue de Philologie, XXIII (1899), p. 254 sqq.
(11) 7, 12 (ubi quidem obscura quaedam manent), etc.; cf. indicem verborum notabilium.
(12) Vide indicem verborum notabilium (cf. quoque verbum κράτιστος).
(13) N. 24, 10.

fuerit, cum nusquam appellationem (1) στρατηγὸς ανθύπατος inveniamus; πρεσβευτὴς ἀντιστράτηγος seu πρεσβευτὴς καὶ ἀντιστράτηγος (Σεβαστοῦ vel Αὐτοκράτορος vel Σεβαστῶν) « legatum Augusti (vel Augustorum) pro praetore » indicat (2); praefectus est ἔπαρχος (3); procurator Augusti, ἐπίτροπος τοῦ Σεβαστοῦ aut ἐπίτροπος Σεβαστοῦ (4). Ἡγεμών autem quod nomen haud semel iis tribuitur qui aut « pro consule » aut « legati Augusti pro praetore (5) » erant, alios quoque duces et ipsum principem significare videtur (6). Neque est cur omnibus imperatorum tam notis titulis, αὐτοκράτωρ, δημαρχικῆς ἐξουσίας etc. immoremur (7). Quorum ipse principatus nunc ἡγεμονία (8), nunc βασίλεια (9) appellatur.

Inter omnia vero quae ad judicia spectant, illa nomina servata invenimus, quibus veteres Graeci utebantur. Quorum tantum verba κίνδυνος (10), φωρῶ (11), μηνύω (12), κατακρίνω (13), ἀντικατάστασις (14), ἐκδικία (15), ἔντευξις, διάγνωσις excerpamus; e quibus quaedam in edicto Diocletiani nomen quoque latinum obtinent : ἐντεύξεως = in postulatione (16) ; διαγνώσεως = in cognitione (17). Quae omnia illis relinquamus qui juris romani periti sint (18), et haec tantum inter plurima notemus quae sint ad ἀποφάσεις, id est ad sententias de controversiis finium, et

(1) Qua appellatione ne Graeci quidem, post 84 A. C. utuntur ; vide Foucart, ibidem.

(2) Vide initium titulorum nostrum a **97**, usque ad **116**. N. **116** praebet πρεσβ. σεβ. ἀντιστρά | τηγος; plures nomen magistratus tantum offerunt.

(3) Vide passim **118** sqq.

(4) Vide **132** sqq.

(5) Vide **26**, 8-9 et commentarium Hicksii; cf, **43**, XII C, 5; **45**, XII E, 3; **46**, XII E, 12-13.

(6) N. **8**, 25.

(7) Notemus tamen Domitianum, quasi censorem perpetuum « τειμητὴν διὰ βίου » vocari (**11**, 2).

(8) N. **7**, 16.

(9) N. **80**, 10.

(10) N. **121**, 43.

(11) N. **35**, 43.

(12) N. **35**, 44-45, 52-53.

(13) N. **121**, 40 et 46.

(14) N. **88**, 7-8 (ἐξ ἀντικαταστάσεως).

(15) N. **84**, 45.

(16) N. **82**, 7, 72.

(17) N. **82**, 7, 73.

(18) Adjice quod haec praesertim ad edicta, non ad epistulas pertinent; neque magis hic tangimus omnia quae ad fiscalem hujus aetatis sermonem spectent.

ad epistulas quae de rebus ejusdem generis missae fuerint. Hic quidem controversia ἀμφισβήτησις (1); ager dubius, ἡ χώρα ἀμφισβητουμένη (2); judex qui fines terminosque constituit, ὁ δοθεὶς κριτὴς καὶ ὁρι | στής (3); urbium legati, ἔκδικοι vel ἔγδικοι (4) vocantur. Quibus vero verbis judicis acta graece designarentur ex aliquot titulis cognoscimus. Qui postquam utramque partem adivit ἐ]κατέρων διακούσας (5) vel ἀκούσ(ας) ἑκατέρου μέρους (6) et in re praesenti, id est in loco de quo ambigitur saepius fuit ἐ[πὶ] τῶν τόπων γενόμενος (7), [ἐκ] τῆς αὐτοψίας (8), ἐπὶ τὴν αὐτοψίαν ἐλθών (9) et, si opus sit, mensores adhibuit γεωμέτρας ἐπιτη[δε]ίους] λεξάμενος (10), determinationem constituit (ἀφορισμός) (11) et quae sibi visae sint sententia comprehendit (ἃ ἀπέ[γ]νων ταύ[τ]η τῇ ἀποφάσ]ει] περιέ[λ]αβον) (12), ex qua rem dijudicat (κρείνω καθὼς | ὑπογέγραπται (13); κρείνω εἶναι (14); ἀρέσκει) (15). In graecis quidem regionibus eae sententiae tum in latino tum in graeco sermone scribebantur, et quanquam semper seu latinum seu graecum exemplar perditum est, facile est videre quomodo verba tranferrentur (16). Neque dubium nobis esse videtur quin ejusmodi sententiae plerumque latine primum exprimerentur ac deinde tantum graece redderentur; nam multa hic maxime latina inveniuntur, neque

(1) N. **136**, 1, et **93**, 2.
(2) N. **137**, 16-17 (περὶ χώρας | ἀμφισβητουμένης).
(3) N. **137**, 12-13.
(4) N. **137**, 8; cf. 63.
(5) N. **136**, 3.
(6) N. **137**, 17.
(7) N. **136**, 3:
(8) N. **136**, 4.
(9) N **137**, 18.
(10) N. **93**, 11.
(11) N. **136**, 13.
(12) N. **136**, 5-6.
(13) N. **137**, 20-21.
(14) N. **137**, 26-37.
(15) N. **136**, 10.
(16) Vide in n. **136** B (Exemplar latinum): v 9 cum itaque et in re praesenti saepius fuerim; v. 11 hac sententia comprehend[i] (cf. supra περιέ[λ]αβον), etc.; cf. CIL III, 1, p. 114, n. 586, v. 3-4 adhibitis menso | ribus de controversiis finium; v. 5-6 egoque in rem praesentem saepius et continuis diebus | fuerim; v. 7 placet, etc. Cf. Hermès, IV (1870), p. 99 (edictum principis Claudii) v. 15, sq. in rem praesentem misi, etc.

dissimillima illorum quae in antiquioribus titulis apud alios populos latine scripta reperimus (1). Attamen hic quoque multa Romani a Graecis sumpserunt (2) et hoc saltem nobis notatione dignum esse videtur, Romanos ea in graecis regionibus utraque lingua scripsisse quae alibi tantum latine scribere solerent.

(1) Vide exempli causa, CIL V, 2, p. 886 sqq., n. 7749. Sententia Q. M. Minuciorum inter Genuates et Viturios (637 a. u. c.) : v. 1 de controversieis (cf. verbum ἀπόφασις); v. 2 in re praesente cognoverunt et coram inter eos, etc.; v. 8-9 ex eis terminis recta | regione, cf. n. **136** A v. 12 κατευθύ (Wescher legit κατ... et Dodwell legit ευου; id est ευθυ) et B v. 16-17 recto [ri | gore.

(2) Non solum verba graeca. sed etiam verborum circuitus, quos ipsa exemplaria latina redolent, sicut fortasse « ea sententia stari » (**136** B, 6) quod omnino verbis κρίματι στῆναι respondet, quae in decretis hieromnemonum non semel reperimus; vide Wescher, Etude sur le Monument bilingue de Delphes, p. 54 sq. et CIL III, 2 (Additamenta, p. 987).

CONCLUSIO

Si igitur hanc dissertationem definire volumus, hoc primum colligere possumus graecum sermonem semper in graecis regionibus publicum sermonem fuisse, neque, Constantini duntaxat ante aetatem, ullum tempus exstitisse quo Romani ad populos graecos latine tantum scribere potuissent. Ut Romani antiquiores senatus consulta transtulerant, ut Augustus ipse et Tiberius epistulas et monumentum Ancyranum graece aut ipsi scripserant, aut scribi jusserant, ita posteriorum aetatum imperatores et magistratus ad id coacti sunt ut devictorum sermone apud devictos uterentur. Aliquando quidem tituli utriusque linguae auxilio oculis propositi sunt; saepe vero factum est ut victores protinus graece epistulas edictave scriberent, atque etiam elegantiam aliquam affectarent. Graeci vero, submissi quamvis et adulantes, segnitiam tantam in discendo Romanorum sermone ostendebant, ut semper, quod ad res alicujus momenti attineret, necesse esset cum iis graece Romanos agere (1).

Quam ob causam res ita se haberet quaeri potest. Nostri quidem tituli ipsi satis confirmant nusquam sedulitatem romanam fatigatam fuisse. Imperatores enim constanter legatos graecos accipiebant et comiter dimittebant. Nero quidem poterat sua oratione paululum in ipso beneficio Graecos deprimere et laedere : plerumque vero principes ac magistratus ad id studebant ut omnibus et decenter gratias referrent, et laudes honoresque mitterent; neque, ut vidimus, quidquam neglegebant quominus nomen romanum et splendidum et mansurum ideoque colendum atque etiam timendum ostenderent. Graeci vero ita et mores suos et temporum praeteritorum memoriam diligebant ut ne delibari quidem sermonem suum libenter sinerent. Alioquin sermo graecus

(1) Ita quidem aliquando Romani ipsi libentissime agebant (Nero, ut unum exemplum proponam).

ita facilis et mollis et canorus loquentibus videbatur, ut sermonem latinum quasi durum et barbarum ex comparatione omnibus ostenderet. Quod quidem Romani ipsi non perspicere non poterant, et iidem qui senatus consulta fere barbare transtulerant aut sibi scribas (1) tam peritos adjungebant, aut ipsi ita graece scribere coeperant, ut atticam elegantiam non semel in eorum scriptis reperiamus.

Unde factum est ut sermo graecus horum saeculorum multo minus latinitatem redoleret quam nos exspectare par esset. De hac tamen latinitate quaedam quoque nobis colligere licet. Neronis quidem et epistulas et orationem ab aliis titulis nos sejungere oportet, quippe quae cum jactantia aliqua scriptae sint. Si vero Hadriani et Antonini epistulas inspicimus, jejunitas earum potius nobis notatione digna erit quam nimia latinitas; de paucissimis vero posteriorum titulis hoc saltem notandum est regulas graeci sermonis potius observari quam violari. Eadem fere in magistratuum epistulis deprehendi possunt, nec quidquam summatim de illo « graeco » publico colligi potest nisi

1° Sermonem multo elegantiorem esse in nostris titulis quam in senatus consultis, et generaliter in titulis similibus superioris aetatis;

2° Sermonem hic vix magis corruptum esse quam in ceteris ejusdem temporis Graecorum scriptis (2);

3° Attamen, quod ad syntaxeos artem attineat, quaedam latina observari, ea vero ejus naturae esse ut nihil mansuri praebeant;

4° Quod ad imitationem verborum a Romanis sumptorum pertineat, nova quaedam hic inveniri quae posterius in sermone graeco mansura sint, hoc vero minimi momenti esse si tempora seu priora, seu inferiora consideres in quibus multa verba sive de exercitibus ducendis, sive de jure dicendo, sive de administranda republica, sive de religione christiana ser-

(1) De his scribis, vide supra, p. 55.

(2) Excipiendi fortasse sunt tituli tertii saeculi post Christum, quorum nonnulli jam Byzantinam aetatem nuntiant. Hi vero, ut vidimus, paucissimi sunt inventi, praesertim quod ad epistulas attinet.

vanda, sive de hominibus ipsis appellandis a « latino » in « graecum » irrepserunt.

Colligamus igitur per hoc temporis spatium Graecorum sermonem potius restitisse quam cessisse. Qui rerum status, mehercule, jamjam paululum mutabitur. Etenim si ad illud tempus studueris quod a Constantino usque ad Justinianum extenditur, novo impetu latinum sermonem in has regiones incurrere videbis; et forsitan cum illa Byzantina aetate Graeci ipsi graece loqui desiissent, nisi jam longinquo bello, ut ita dicam, obduruissent, et facultatem ad summum vincendi acquisivissent (1). Summatim quidem aliquot verba, sicut hostium propugnacula, admiserunt et servaverunt; quam vero rara, si illis possessionibus ea conferas quae etiamnunc graecus sermo vix mutatus obtinet (1)!

(1) Illam facultatem vincendi jure Thumb (p. 161) dum ad nostram dissertationem, Influence du latin, refert, non absolutam esse putat, atque ipsi Romanos aliquando segnitiem aliquam in hanc pugnam attulisse admisimus; vide p. 151: « Le prestige que la Grèce exerça sur l'imagination romaine fut de bonne heure énorme, etc. »

INDICES

INDEX GEOGRAPHICA

(ORIGO TITULORUM)

INDEX AUCTORUM

(DE NOMINIBUS ETC. GRAECE SCRIPTIS, VIDE IN UNOQUOQUE LOCO)

NOMINA VIRORUM ET POPULORUM ET LOCORUM, ETC.

(DE NOMINIBUS, ETC., AUCTORUM, VIDE SUPRA.)

ἀποδιδόναι (1), quorum permulta e Graecorum seu epistulis seu decretis proficiscuntur. Quod manifestum existimabit quisquis epistulas a regibus graecis scriptas legerit; nobis vero haec inter plurima referre satis erit : διεταξάμε | θα δέ (2); τοῦ γρα|[φέντ]ος παρὰ τοῦ βασιλέως προστάγματος (3); παρ]εδόθη τὸ πρόσταγγμα (4); πυνθάνομαί σε τῶν ἐμῶν ἐπιταγμάτων οὐ κατὰ πάντα πειθαρχεῖν (5); μίαν πρὸς αὐτὰ ὑπηγόρευσα ἐπιταγ[ήν (6); ὑπὲρ ὧν ἔφη | σεν ἔχειν τὰς ἐντολάς (7); ἐπι | στολὰς... ὧν τἀντίγρα | φα ὑμῖν ὑπογεγράφαμεν (8); κατακεχώρισται τὸ ἀντίγραφον (9). Hic sane, si non semper eaedem sententiae, eadem saltem verba et ejusdem generis verborum globi reperiuntur. Quae similitudo apparet quoque in illis verbis quibus principes magistratusve quidquam aut probabant, aut abnuebant, aut imperabant, aut vetabant. Etenim quoties principes graeci se secundum consuetudinem aliquid facere declarabant, verbo ἀκολούθως (10) cum dativo utebantur; si vero se aliquid audiisse dicerent, verba διαγιγνώσκω (11), διακούω (12), ἀκούω (13) adhibebant; quod praeterea ad jussus attinet, verba οἰόμεθα δεῖν (14), συντάσσω (15), ἀξιῶ (16), κρίνω (17), νομίζω (18) apud eos reperimus; quod ad laudes, verbum ἐπαινῶ (19); quod ad beneficium dandum, συγχωρῶ (20); quod ad mittendam epistulam ἀποστέλλω (21);

(1) Passim in titulis.
(2) Michel, 46, v. 53.
(3) Michel, 40, v. 2-3; cf. 46, v. 41-42 et v. 60.
(4) Kenyon XXIII, v. 124.
(5) Michel, 32, v. 5-8.
(6) Id., 48, v. 9.
(7) Id. 45 B, v. 10-11.
(8) Id. 35, v. 2-4.
(9) Id. 40, v. 6.
(10) Michel, 46. v. 54; 52, v. 6; cf. Kenyon, XXIII, v. 42 et 92.
(11) Michel, 38, v. 17.
(12) Id. 41, v. 38; 52, v. 5.
(13) Id. 34, v. 31-32.
(14) Id. 34 passim.
(15) Id. 34, v. 87; 35, v. 21 et 64; 39, v. 24.
(16) Id. 35, v. 54-55; 37, v. 10.
(17) Id. 38. v, 14; 40, v. 21, etc. (frequentissimum).
(18) Id. 34, v. 88 et 99; 41, v. 30; 46, v. 47.
(19) Id. 37, v. 14 et 37.
(20) Id. 35, v. 62 et 37, v. 27.
(21) Id. 43, v. 2; 45 A, v. 8; 47, v. 3.

quod ad accipiendam ἀποδέχομαι (1); quod ad deferendam, ἀποδίδωμι (2). Denique, quanquam plerumque illae epistulae superbae et imperiosae sunt, interdum tamen verba apparent quibus et benevolentia principum erga subjectos, et studium mutuum utrorumque commemorentur; inde verba εὔνοια (3), εὔνους (4), πρόθυμος (5), προθυμία (6) aliaque similia. Quas consuetudines, ut videtur, Romani a Graecis sumpserunt, neque est dubium quin hinc ortus sit mos verborum ἀκολούθως, κρίνω, αξιῶ, συγχωρῶ, ἀποδίδωμι, εὔνοια, προθυμία, etc. adhibendorum quae passim in nostris titulis invenimus, et de quorum quibusdam jam plura notavimus. Μανθάνω tamen nobis carius fuisse Romanis quam Graecis videtur, et forsitan hoc verbo frequentissimum verbum latinum « cognoscere » nostri scriptores transtulerint, cum jejunitate quadam quae genti extraneae non est crimini danda.

Hoc quoque generaliter de nostris titulis est quaerendum, quomodo et nomina magistratuum, et eae res quae ad provincias administrandas spectent apud nostros titulos translata sint. Jam Waddington (7) et Mommsen (8), et post eos Viereck (9) et denique Foucart (10) de nominibus magistratuum disseruerunt. De argumentis quidem eorum non disputabimus, cum ad nostrum tempus plerumque non pertineant, In nostris vero titulis, haud dubium nobis videtur esse quin ὕπατος consulem (11) ἀνθύπατος proconsulem (12), et ἀνθυπατεία (13), proconsulatum significent, etiamsi praeses « praetor pro consule »

(1) Id. 45 B, v. 12.
(2) Id. 35, v. 2; 37, v. 3 et 20; 42, v. 7-8; 45 B, v. 9.
(3) Id. 35, v. 10-11; 37, v. 7; 46, v. 36; 4, v. 6.
(4) Id. 35, v. 60; 43, v. 5.
(5) Id. 35, v. 60; 45 B, v. 14.
(6) Id. 37, v. 11.
(7) Wad. III, 588.
(8) Mommsen, Röm. Staatsr., passim (de pluribus locis vide Viereck). Cf. Ephem. epigr. I, 223 sq.
(9) P. 70 sq.
(10) Revue de Philologie, XXIII (1899), p. 254 sqq.
(11) 7, 12 (ubi quidem obscura quaedam manent), etc.; cf. indicem verborum notabilium.
(12) Vide indicem verborum notabilium (cf. quoque verbum κράτιστος).
(13) N. 24, 10.

fuerit, cum nusquam appellationem (1) στρατηγὸς ανθύπατος inveniamus; πρεσβευτὴς ἀντιστράτηγος seu πρεσβευτὴς καὶ ἀντιστράτηγος (Σεβαστοῦ vel Αὐτοκράτορος vel Σεβαστῶν) « legatum Augusti (vel Augustorum) pro praetore » indicat (2); praefectus est ἔπαρχος (3); procurator Augusti, ἐπίτροπος τοῦ Σεβαστοῦ aut ἐπίτροπος Σεβαστοῦ (4). Ἡγεμών autem quod nomen haud semel iis tribuitur qui aut « pro consule » aut « legati Augusti pro praetore (5) » erant, alios quoque duces et ipsum principem significare videtur (6). Neque est cur omnibus imperatorum tam notis titulis, αὐτοκράτωρ, δημαρχικῆς ἐξουσίας etc. immoremur (7). Quorum ipse principatus nunc ἡγεμονία (8), nunc βασίλεια (9) appellatur.

Inter omnia vero quae ad judicia spectant, illa nomina servata invenimus, quibus veteres Graeci utebantur. Quorum tantum verba κίνδυνος (10), φωρῶ (11), μηνύω (12), κατακρίνω (13), ἀντικατάστασις (14), ἐκδικία (15), ἔντευξις, διάγνωσις excerpamus; e quibus quaedam in edicto Diocletiani nomen quoque latinum obtinent : ἐντεύξεως = in postulatione (16) ; διαγνώσεως = in cognitione (17). Quae omnia illis relinquamus qui juris romani periti sint (18), et haec tantum inter plurima notemus quae sint ad ἀποφάσεις, id est ad sententias de controversiis finium, et

(1) Qua appellatione ne Graeci quidem, post 84 A. C. utuntur ; vide Foucart, ibidem.

(2) Vide initium titulorum nostrum a **97**, usque ad **116**. N. **116** praebet πρεσβ. σεβ. ἀντιστρά | τηγος ; plures nomen magistratus tantum offerunt.

(3) Vide passim **118** sqq.

(4) Vide **132** sqq.

(5) Vide **26**, 8-9 et commentarium Hicksii ; cf, **43**, XII C, 5 ; **45**, XII E, 3 ; **46**, XII E, 12-13.

(6) N. **8**, 25.

(7) Notemus tamen Domitianum, quasi censorem perpetuum « τειμητὴν διὰ βίου » vocari (**11**, 2).

(8) N. **7**, 16.

(9) N. **80**, 10.

(10) N. **121**, 43.

(11) N. **35**, 43.

(12) N. **35**, 44-45, 52-53.

(13) N. **121**, 40 et 46.

(14) N. **88**, 7-8 (ἐξ ἀντικαταστάσεως).

(15) N. **84**, 45.

(16) N. **82**, 7, 72.

(17) N. **82**, 7, 73.

(18) Adjice quod haec praesertim ad edicta, non ad epistulas pertinent ; neque magis hic tangimus omnia quae ad fiscalem hujus aetatis sermonem spectent.

ad epistulas quae de rebus ejusdem generis missae fuerint. Hic quidem controversia ἀμφισβήτησις (1): ager dubius, ἡ χώρα ἀμφισβητουμένη (2); judex qui fines terminosque constituit, ὁ δοθεὶς κριτὴς καὶ ὁρι | στής (3); urbium legati, ἔκδικοι vel ἔγδικοι (4) vocantur. Quibus vero verbis judicis acta graece designarentur ex aliquot titulis cognoscimus. Qui postquam utramque partem adivit ἑ[κ]ατέρων διακούσας (5) vel ἀκούσ(ας) ἑκατέρου μέρους (6) et in re praesenti, id est in loco de quo ambigitur saepius fuit ἐ[πὶ] τῶν τόπων γενόμενος (7), [ἐκ] τῆς αὐτοψίας (8), ἐπὶ τὴν αὐτοψίαν ἐλθών (9) et, si opus sit, mensores adhibuit γεωμέτρας ἐπιτη[δε]ίους] λεξάμενος (10), determinationem constituit (ἀφορισμός) (11) et quae sibi visae sint sententia comprehendit (ἃ ἀπέ[γ]νων ταύ[τ]η τῇ ἀποφάσ]ει] περιέ[λ]αβον) (12), ex qua rem dijudicat (κρείνω καθὼς | ὑπογέγραπται (13); κρείνω εἶναι (14); ἀρέσκει) (15). In graecis quidem regionibus eae sententiae tum in latino tum in graeco sermone scribebantur, et quanquam semper seu latinum seu graecum exemplar perditum est, facile est videre quomodo verba tranferrentur (16). Neque dubium nobis esse videtur quin ejusmodi sententiae plerumque latine primum exprimerentur ac deinde tantum graece redderentur; nam multa hic maxime latina inveniuntur, neque

(1) N. **136**, 1, et **93**, 2.
(2) N. **137**, 16-17 (περὶ χώρας | ἀμφισβητουμένης).
(3) N. **137**, 12-13.
(4) N. **137**, 8; cf. 63.
(5) N. **136**, 3.
(6) N. **137**, 17.
(7) N. **136**, 3:
(8) N. **136**, 4.
(9) N **137**, 18.
(10) N. **93**, 11.
(11) N. **136**, 13.
(12) N. **136**, 5-6.
(13) N. **137**, 20-21.
(14) N. **137**, 26-37.
(15) N. **136**, 10.
(16) Vide in n. **136** B (Exemplar latinum): v 9 cum itaque et in re praesenti saepius fuerim; v. 11 hac sententia comprehend[i] (cf. supra περιέ[λ]αβον), etc.; cf. CIL III, 1, p. 114, n. 586, v. 3-4 adhibitis menso | ribus de controversiis finium; v. 5-6 egoque in rem praesentem saepius et continuis diebus | fuerim; v. 7 placet, etc. Cf. Hermès, IV (1870), p. 99 (edictum principis Claudii) v. 15, sq. in rem praesentem misi, etc.

dissimillima illorum quae in antiquioribus titulis apud alios populos latine scripta reperimus (1). Attamen hic quoque multa Romani a Graecis sumpserunt (2) et hoc saltem nobis notatione dignum esse videtur, Romanos ea in graecis regionibus utraque lingua scripsisse quae alibi tantum latine scribere solerent.

(1) Vide exempli causa, CIL V, 2, p. 886 sqq., n. 7749. Sententia Q. M. Minuciorum inter Genuates et Viturios (637 a. u. c.) : v. 1 de controversieis (cf. verbum ἀπόφασις); v. 2 in re praesente cognoverunt et coram inter eos, etc.; v. 8-9 ex eis terminis recta | regione, cf. n. **136** A v. 12 κατευθύ (Wescher legit κατ... et Dodwell legit ευου; id est ευθυ) et B v. 16-17 recto [ri | gore.

(2) Non solum verba graeca, sed etiam verborum circuitus, quos ipsa exemplaria latina redolent, sicut fortasse « ea sententia stari » (**136** B, 6) quod omnino verbis χρίματι στῆναι respondet, quae in decretis hieromnemonum non semel reperimus; vide Wescher, Etude sur le Monument bilingue de Delphes, p. 54 sq. et CIL III, 2 (Additamenta, p. 987).

CONCLUSIO

Si igitur hanc dissertationem definire volumus, hoc primum colligere possumus graecum sermonem semper in graecis regionibus publicum sermonem fuisse, neque, Constantini duntaxat ante aetatem, ullum tempus exstitisse quo Romani ad populos graecos latine tantum scribere potuissent. Ut Romani antiquiores senatus consulta transtulerant, ut Augustus ipse et Tiberius epistulas et monumentum Ancyrarum graece aut ipsi scripserant, aut scribi jusserant, ita posteriorum aetatum imperatores et magistratus ad id coacti sunt ut devictorum sermone apud devictos uterentur. Aliquando quidem tituli utriusque linguae auxilio oculis propositi sunt; saepe vero factum est ut victores protinus graece epistulas edictave scriberent, atque etiam elegantiam aliquam affectarent. Graeci vero, submissi quamvis et adulantes, segnitiam tantam in discendo Romanorum sermone ostendebant, ut semper, quod ad res alicujus momenti attineret, necesse esset cum iis graece Romanos agere (1).

Quam ob causam res ita se haberet quaeri potest. Nostri quidem tituli ipsi satis confirmant nusquam sedulitatem romanam fatigatam fuisse. Imperatores enim constanter legatos graecos accipiebant et comiter dimittebant. Nero quidem poterat sua oratione paululum in ipso beneficio Graecos deprimere et laedere : plerumque vero principes ac magistratus ad id studebant ut omnibus et decenter gratias referrent, et laudes honoresque mitterent; neque, ut vidimus, quidquam neglegebant quominus nomen romanum et splendidum et mansurum ideoque colendum atque etiam timendum ostenderent. Graeci vero ita et mores suos et temporum praeteritorum memoriam diligebant ut ne delibari quidem sermonem suum libenter sinerent. Alioquin sermo graecus

(1) Ita quidem aliquando Romani ipsi libentissime agebant (Nero, ut unum exemplum proponam).

ita facilis et mollis et canorus loquentibus videbatur, ut sermonem latinum quasi durum et barbarum ex comparatione omnibus ostenderet. Quod quidem Romani ipsi non perspicere non poterant, et iidem qui senatus consulta fere barbare transtulerant aut sibi scribas (1) tam peritos adjungebant, aut ipsi ita graece scribere coeperant, ut atticam elegantiam non semel in eorum scriptis reperiamus.

Unde factum est ut sermo graecus horum saeculorum multo minus latinitatem redoleret quam nos exspectare par esset. De hac tamen latinitate quaedam quoque nobis colligere licet. Neronis quidem et epistulas et orationem ab aliis titulis nos sejungere oportet, quippe quae cum jactantia aliqua scriptae sint. Si vero Hadriani et Antonini epistulas inspicimus, jejunitas earum potius nobis notatione digna erit quam nimia latinitas; de paucissimis vero posteriorum titulis hoc saltem notandum est regulas graeci sermonis potius observari quam violari. Eadem fere in magistratuum epistulis deprehendi possunt, nec quidquam summatim de illo « graeco » publico colligi potest nisi

1° Sermonem multo elegantiorem esse in nostris titulis quam in senatus consultis, et generaliter in titulis similibus superioris aetatis;

2° Sermonem hic vix magis corruptum esse quam in ceteris ejusdem temporis Graecorum scriptis (2);

3° Attamen, quod ad syntaxeos artem attineat, quaedam latina observari, ea vero ejus naturae esse ut nihil mansuri praebeant;

4° Quod ad imitationem verborum a Romanis sumptorum pertineat, nova quaedam hic inveniri quae posterius in sermone graeco mansura sint, hoc vero minimi momenti esse si tempora seu priora, seu inferiora consideres in quibus multa verba sive de exercitibus ducendis, sive de jure dicendo, sive de administranda republica, sive de religione christiana ser-

(1) De his scribis, vide supra, p. 55.

(2) Excipiendi fortasse sunt tituli tertii saeculi post Christum, quorum nonnulli jam Byzantinam aetatem nuntiant. Hi vero, ut vidimus, paucissimi sunt inventi, praesertim quod ad epistulas attinet.

vanda, sive de hominibus ipsis appellandis a « latino » in « graecum » irrepserunt.

Colligamus igitur per hoc temporis spatium Graecorum sermonem potius restitisse quam cessisse. Qui rerum status, mehercule, jamjam paululum mutabitur. Etenim si ad illud tempus studueris quod a Constantino usque ad Justinianum extenditur, novo impetu latinum sermonem in has regiones incurrere videbis; et forsitan cum illa Byzantina aetate Graeci ipsi graece loqui desiissent, nisi jam longinquo bello, ut ita dicam, obduruissent, et facultatem ad summum vincendi acquisivissent (1). Summatim quidem aliquot verba, sicut hostium propugnacula, admiserunt et servaverunt; quam vero rara, si illis possessionibus ea conferas quae etiamnunc graecus sermo vix mutatus obtinet (1)!

(1) Illam facultatem vincendi jure Thumb (p. 161) dum ad nostram dissertationem, Influence du latin, refert, non absolutam esse putat, atque ipsi Romanos aliquando segnitiem aliquam in hanc pugnam attulisse admisimus; vide p. 151: « Le prestige que la Grèce exerça sur l'imagination romaine fut de bonne heure énorme, etc. »

INDICES

INDEX GEOGRAPHICA

(ORIGO TITULORUM)

INDEX AUCTORUM

(DE NOMINIBUS ETC. GRAECE SCRIPTIS, VIDE IN UNOQUOQUE LOCO)

NOMINA VIRORUM ET POPULORUM ET LOCORUM, ETC.

(DE NOMINIBUS, ETC., AUCTORUM, VIDE SUPRA.)

ORTHOGRAPHICA ET GRAMMATICA

(DE ORTHOGRAPHIA NOMINUM PROPRIORUM, VIDE QUOQUE SUPRA.)

VARIA NOTABILIA

COMPARATIO NUMERORUM (1)

Archäologisch-epigraphische Mittheilungen (et Jahreshefte, etc.)

AEM	Epist.	AEM	Epist.
XX (1897) p. 86, n. VI	16	Jahr. III (1900). p. 1	94
— —	27		

Archäologische Zeitung

Arch. Zeit.	Epist.	Arch. Zeit.	Epist.
XXXIV (1876), p. 142, n. 21	142	XXXVII (1879), p. 52-53, n. 227	142
XXXVI (1878), p. 175, n. 197	142	XXXIX (1881), p. 190-191	32

Bulletin de Correspondance Hellénique

BCH	Epist.	BCH	Epist.
V (1887), p. 237, n. 33	158	XII (1888), p. 305	6
— p. 452	49	— p. 510	8
— —	57	XV (1891), p. 630, n. 2	19
— —	58	— p. 636, n. 15	160
VI (1882), p. 451, n. 82	11	XVII (1893), p. 112	82
— p. 452, n. 84	18	— p. 315	87
— p. 453, n. 85	69	XX (1896), p. 169	164
— p. 454, n. 86	142	— p. 721	142
VII (1883), p. 57	138	— p. 722	136
— p. 405	16	— p. 722-723	31
— p. 406	27	— p. 727	76
— p. 407	26	— p. 729	82
— p. 504	152	XXI (1897), p. 161	146
IX (1885), p. 499 n. 5	159	XXII (1898), p. 386	82
XI (1887), p. 109	23	— p. 409	82
— —	24	— p. 489	116
— —	25	— p. 528	116

(1) Apud Viereckium quoque vide de comparatione numerorum ejus, id est nostrorum 1. 3. 4, 85, 86, quos tantum memoriae causa indicavimus.

Bruns [6]. — *Fontes juris romani*

BRUNS [6]	Epist.	BRUNS [6]	Epist.
I p. 234, n. 69	121	I (Add.) p. 381	14
- p. 287, n. 81	115	II p. 170 b	127

Berliner Ægyptische Urkunden

BGU	Epist.	BGU	Epist.
I n. 19, col. II.	127	II n. 372	130
— n. 74	64	— n. 473	71
— n. 140	14	— n. 646	131
— n. 267	70	III n. 747 (verso)	128
— n. 288	129		

Corpus Inscriptionum Atticarum (et 'Εφημερίς 'Αρχαιολογική)

CIA, III, 1	'Εφ. 'Αρχ	Epist.	CIA, III, 1	'Εφ. 'Αρχ.	Epist.
30		139	44	n. 1050	84
31		29	45	n. 3084	139
32	n. 1345	139	46	n. 2904, 3696	139
33	n. 2695	29	47	n. 1347	139
34		139	48	n. 520	84
35		139	49	n. 1956	139
36		139	50	n. 731	139
37		139	51		139
38		35	Add. 34 a b		30
39 a		139	—		139
40	n. 3742	66	Add. 39 a	n. 3695, 3742	66
41	n. 3695	66	—	Περίοδος τρίτη 1895 p. 103	140
42		66			
43		139			

Corpus Inscriptionum Graecarum

CIG	Epist.	CIG	Epist.
I 355	35	III 3835	93
356	84	3837-3838	68
1303	143	3878	67
1305	10	3902	87
1319	65	3957	87
1711	136	4551	117
1732	•137	4892	83
II 2222	88	4956	119
2347 e	21	4957	121
2,695 b, 2700 e, 2701	153	5906 A	28
2743	80	5907	52
3176 A	62	III (Add.) 5831 a, 15	155
3176 B	60	— 3831 a, 18	9
3177	63	— p. 1064	93
3178	72	— p. 1065	68
3182	81	— n. 3841 f	89
II (Add.), p. 118 (2217 b)	153	—	155
III 3834	59		

Corpus Inscriptionum Latinarum

CIL	Epist.	CIL	Epist.
III, 1 355	93	III, 2, p. 1009	115
412	81	III (Suppl.), n. 7086	15, 91
567	136	— p. 1909	86
781	115	Suppl. prelo traditum n. 12240	87
p. 801	82	Suppl. prelo traditum n. 13651	87

Sylloge Inscriptionum Graecarum

Ditt¹	Ditt²	Epist.	Ditt¹	Ditt²	Epist.
I	350	1		385	19
276	355	88	284	386	20
	356	3		387	23
	373	7	285	388	26
	376	8		404	51
283	384	17		405	54

Sylloge Inscriptionum Graecarum (sequentia)

Ditt¹	Ditt²	Epist.	Ditt¹	Ditt²	Epist.
289	406	60		415	74
—	—	62		416	78
	408	140		422	144
290	414	72	II	544	85

Dürr. — Die Reisen

Dürr.	Epist.	Dürr.	Epist.
p. 104, n. 1	17	p. 118, n. 105	22
p. 117, n. 95	161	p. 124	26
p. 118, n. 103	21		

Fayûm Papyri

Fayûm pap.	Epist.	Fayûm pap.	Epist.
19	36	22	126
20	79		

Fränkel. — Inschriften von Pergamon II

Fränkel	Epist.	Fränkel	Epist.
269	15,91	275	50
270	148	276	148
272	13	277 ABC	148
272 A B	148	278 ad 282	148
273	13,34	283	77
274	17		

Hermes

Hermes	Epist.	Hermes	Epist
IV (1870), p. 178	20	VIII (1874), p. 416, n. 5	142
— p. 181, n. 2	26	XXIII (1888), p. 592	135
VII (1873), p. 37, n. 11	17	XXXII (1897), p. 629	71
VIII (1874), p. 415, n. 4	31		

Greek Inscriptions in the British Museum (III)

IBM	Epist.	IBM	Epist.
472	95	493	56
481	90	494	151
486	20	495	73
487	26	496	151
489-490	51	497	151
491	54	521	85
492	55		

Inscriptiones Graeciae Septentrionalis

IGS	Epist.	IGS	Epist.
I 69	22	I 2870 II	69
226-227	141	2870 I et III	57
2711	6	Add. p. 747	141
2713	8	III n. 61	137

Inscriptiones insularum Maris Aegaei

IMA	Epist.	IMA	Epist.
II 36-37 et 39-41	156	III 176	19
531	2	177	27
III 175	16	206	160

Mittheilungen des arch. Instituts in Athen

MDAI	Epist.	MDAI	Epist.
IV (1879), p. 160	144	XIX (1894). p. 171-172, n. 2	140
VI (1881), p. 350, n. 43	22	XX (1895), p. 386, n. 2	7
— p. 353	144	XXII (1897), p. 44, n. 25	12
XI (1886), p. 268, n. 10	156	XXIV (1899), p. 197, n. 62	149
XIII (1888), p. 65-66, n. 16-17	156	— p. 275	87
— p. 165, n. 2	157	XXV (1900), p. 111	87
XVI (1891), p. 235 et 283	87		

Heberdey. — Opramoas

Opr.	Epist.	Opr.	Epist.	Opr.	Epist.
1	97	18	105	41	40
2	98	19	106	42	41
4	99	24	107	43	113
6	100	28	108	44	42
7	101	29	109	45	114
8	132	34	110	46	43
9	133	35	111	47	44
10,11	102	36	112	48	45
13	134	37	37	49	46
14	103	38	38	50	47
16	104	40	39	51	48

Oxyrhynchus papyri

Oxyrh. pap.	Epist.	Oxyrh. pap.	Epist.
I, n. 34, verso I-III	125	II, n. 137	123
II, n. 137	122	—	124

Viereck. — Sermo Graecus

Viereck	Epist.	Viereck	Epist.
VI	1	XXVII	88
VII	85	XXX	4
VIII	86	XXXI (Add).	4
IX	3	XXXII —	4

Le Bas-Waddington — Voyage archéologique

Wad.	Wad. Expl.	Epist.	Wad.	Wad. Expl.	Epist.
I, n. 404		139	841	p. 235	89
655		139	855	237	9
II, n. 815		137	858	238	155
1892		75	860	239	93
2110		74	666	240	59
(Suppl.) n. 47 a	p 33	22	874	242	68
	n. 243 d, p. 128	33,92	877	243	155
III 138	p. 63	95	1624	383	80
442-443	130	153	2307	529	162
535	145	82	2444	559	163
621	205	150	2524	573	117

Waddington — Fastes

Wad. Fast.	Epist.	Wad. Fast.	Epist.
n. 63	88	139	62
115	89	147	95
125	20		

Wood — Discoveries at Ephesus

Wood	Epist.	Wood	Epist.
Great Theatre, n. 1, col. VI	90	Odeum, n. 2	51
— n. 17	20	— n. 3	54
		— n. 5	56

VARIA

Bull. dell. Inst. arch. Rom., 1868, p. 140 — Epist. 22.
Hicks, Manual, n. 206 — Epist. 88.
JHS, VIII (1887), p. 357 — Epist. n. 145.
Kaibel, 1054 b — Epist. 28; Id., 1055 — Epist. 22.
Keil, 31 — Epist. 6.
ΚΕΦΣ, XV (1884), p. 3 — Epist. 138; Id., XV (1884) — Epist. 153.
Latyschev, Inscriptiones, I, p. 8, n. 3 — Epist. 115.
MKB. II, 1, p. 2 — Epist. 17; Id., V (1884-85), p. 72, n. 176 — Epist. 152.
Paton-Hicks, p. 40, n. 25 — Epist. 5; Id., 26 — Epist. 158.
Philologus, LIII (1894), p. 334-343 — Epist. 82; Id., LIX (1900), p. 584 — Epist. 82.
Revue archéologique, XXXVII (1990), p. 351, n. 55 — Epist. 94.
Revue de Philologie, XXII (1898), p. 18 — Epist. 118.
REG, IV (1891), p. 297, n. 2 — Epist. 78; Id., XI (1898), p. 273 — Epist. 146.
Ross, Inscr. gr. incd. II, n. 129 — Epist. 161; Id., n. 152 b, tab. I — Epist. 74.
Waddington-Aristide, p. 51 — Epist. 51; Id., p. 8 — Epist. 54-55.
Wochenschr. f. klass. Phil. VIII (1891), p. 1242, n. 45 — Epist. 78.
Zeitschr. der Savigny-Stiftung. XI, 2 (1890), p. 34 — Epist. 158.
Id. XIV. 2 (1893), p. 3 — Epist. 127.

CONSPECTUS

Vidi ac perlegi
Lutetiae Parisiorum, in Sorbona,
a. d. XV kal. Dec. ann. MDCCCCI
Facultatis Litterarum in Universitate Parisiensi Decanus:

A. CROISET.

Typis mandetur
Academiae Parisiensis Rector

GRÉARD.

ERRATA

P. 2, n. **5**, 6, πρέσβεων legendum est, quanquam Paton-Hicks dederat πρεσβέων.
P. 3, n. **6**, 37, lege : T]ειμοξέ[ν]ου
P. 9, n. **16**, 7, lege : Ἡράκω]ντος
P. 11, n. **18**, lege : Titulum invenit Haussoullier
P. 49, n. **111**, lege : Est epistula legati Augusti pro praetore
P. 119, lege : Chios **88**, **157**.
P. 125 (apud verbum παρῖναι), lege : **8**, 4 ; cf. p. 86, n. 6.

INSULIS. — EDEBANT FRATRES LE BIGOT.